

HÄRJEDALENS KOMMUN
HERJEDAELEŃ TJĖLTE

Översiktsplan

Härjedalens kommun

Antagandehandling
2020 06 22

FÖRORD

Härjedalens kommun är den femte största kommunen i Sverige. Runt 118 kvadratmil. Varje bofast innevånare har om man fördelar lika cirka 170 fotbollsplaner var. Fast än vi har så mycket plats så är det viktigt att ha en plan för hur man avser att använda de ytor som finns i kommunen. Här sammanvägs och avvägs olika intressen.

Som för flera andra glesbygdskommuner är invånarna grundstenen för Härjedalens kommuns utveckling. En förutsättning för att vi fortsatt ska kunna utvecklas är att vi blir fler. Det är ni medborgare och företag som driver kommunen framåt.

Översiktsplanen ska vara en strategisk vägvisare som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen i Härjedalens kommun. I Översiktsplanen tar vi sikte på år 2030. Vi har en vision om att bli fler innevånare till 2030, vilket legat till grund för förslaget till ny översiktsplan. Det är en stor utmaning och om visionen kan förverkligas får framtiden utvisa.

Översiktsplanen utgör ett diskussionsunderlag för demokratisk process kring kommunens utveckling. Vi har under samrådet fått in många värdefulla synpunkter på planförslaget. Många av dessa synpunkter har arbetats in i planen som nu ställs ut för granskning.

Trevlig läsning!

Anders Häggkvist och Lars Gunnar Nordlander, kommunalråd.

INNEHÅLL

KOMMUNBESKRIVNING

7

UTVECKLINGSSTRATEGI

8

FYRA TEMAN – VISION OM FLER INVÅNARE ÅR 2030 9

STÄLLNINGSTAGANDEN 10

Kommunikationer	10	Jämställdhet, tillgänglighet & Barnperspektiv	15
Bostäder och Arbetsmöjligheter	11	Folkhälsa	15
Natur, rekreation och friluftsliv	13	Demokrati och inflytande	16
Samverkan över kommungränser	13	Samisk förvaltningskommun	16
Hållbar utveckling	14		

PLANERINGSSTRATEGI 17

MARKANVÄNDNING

18

KOMMUNAL MARKPOLITIK 19

NATUR OCH LANDSKAP 19

Bebyggelse i fjällnära miljöer	20	Kulturmiljö	21
Behov av gröna passager och tätortsnära rekreation	21		

ORTER MED SAMHÄLLSSERVICE 22

Bruksvallarna	23	Lofsdalen	25
Funäsdalen	23	Sveg	25
Hede	24	Ytterhogdal	26
Vemdalen	24	Lillhärdal	26

LANDSBYGD 27

VERKSAMHETER 28

AREELLA NÄRINGAR 28

Besöksnäring	28	Jordbruk	32
Rennäring*	29	Vattenbruk	33
Skogsbruk	30		

TÄKT- OCH GRUVVERKSAMHET 34

Torvutvinning	34	Mineraler	34
Grus- och bergtäkter	34		

LIS-OMRÅDEN OCH STRANDSKYDD 35

KOMMUNIKATIONER 36

Digital infrastruktur	36	Flygtrafik	38
Kollektivtrafik	37	Väg	39
Tågtrafik	37	Gång- och cykeltrafik	40

TEKNISK FÖRSÖRJNING 40

Vatten och avlopp, VA	40	Avfallshantering	42
Dagvatten	41	Energiförsörjning	43

HÄNSYN

45

RIKSINTRESSEN

46

Turism och rörliga friluftslivet 4:2 MB	46	Kulturmiljövård 3:6 MB	55
Obrutet fjäll 4:5 MB	47	Energiproduktion 3:8 MB	56
Skyddade vattendrag 4:6 MB	48	Vindbruk	56
Natura 2000 4:8 MB	48	Vattenkraft	56
Rennäring 3:5 MB*	49	Kommunikationer 3:8 MB	56
Naturvård 3:6 MB	54	Totalförsvaret 3:9 MB	57
Friluftsliv 3:6 MB	54		

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

59

Järnväg	59	Fridlysta arter	61
Skyddade grundvattentillgångar	59	Stora opåverkade områden enligt 3:2 MB	61
Nationalpark	59	Jordbruksmark	62
Natur- och kulturresevat	59	Ängs- och betesmarker	63
Biotopskydd	60	Skogsbruk	63
Djur- och växtskyddsområden	61	Kulturvärden	63

HÄLSA, SÄKERHET OCH MILJÖ

64

Farligt gods	64	Belysning	67
Förorenade områden	65	Miljökvalitetsnormer	67
Radon	66	Översvämning	70
Strålning	66	Markstabilitet	72

RIKTLINJER BEBYGGELSE

75

PRÖVNING GENOM FÖRHANDBESKED, BYGGLOV ELLER DETALJPLAN	76
--	----

VATTEN- OCH AVLOPPSFRÅGOR	77
---------------------------	----

FRITIDSHUSBEBYGGELSE	77
----------------------	----

RANDBEBYGGELSE	78
----------------	----

BEBYGGELSENS UTFORMNING	78
-------------------------	----

FJÄLLNÄRA BEBYGGELSE	78
----------------------	----

SAMMANHÅLLEN BEBYGGELSE	79
-------------------------	----

Tillbyggnad utanför områden med sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen	80	Komplementbyggnader utanför områden med sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen"	81
---	----	--	----

ANDRA BYGGLOVSBEFRIADE ÅTGÄRDER	81
---------------------------------	----

Kapitel markerade med * utgörs av politiskt formulerade texter.

Bilagor till översiktsplanen

Kartbilaga
Konsekvensbeskrivning
Beskrivningar Riksintressen
Särskilt utlåtande
Samrådsredogörelse

Foton i översiktsplanen

Sidan 1, 8, 17, 72: Kalle Skarefjäll, sidan 7: Joakim Lagercrantz, sidan 45 Åsa Evertsdotter, sidan 47: Jan Eriksson, Myskoxcentrum.

KOMMUNBESKRIVNING

Härjedalens kommun bildades 1974. Den är till ytan en av Sveriges största kommuner. Kommunen, som i stort sammanfaller med landskapet Härjedalen, är utsträckt i riktningen sydost-nordväst med drygt 18 mil från den östligaste till den västligaste punkten.

Genom regionalpolitiska åtgärder och den turistiska expansionen fick Härjedalens kommun en positiv befolkningstrend under 1970-talet. Under 1990-talet minskade folkmängden med cirka 1000 personer. 2019 beräknas det vara drygt 10 000 invånare. Den vikande folkmängden är ett problem liksom i många andra glesbygdskommuner. Dock visar statistiken i vissa delar av kommunen en positiv befolkningsutveckling mestadels knuten till orter med besöksnäring. Den ojämna demografin är ett bestående problem, eftersom andelen äldre är stor.

I Funäsdalsfjällen samt i Lofsdalen och Vemdalen är turismen basen för sysselsättningen. Servicenäringar och den offentliga verksamheten är där dimensionerade för ett befolkningstal som vida överstiger de som är bofasta. Mot öster avtar turismens betydelse och en kombination av industri, skogs- och jordbruk och till viss del även tjänsteföretag är basen för sysselsättningen. Rennäringen inom fyra samebyar berör stora delar av kommunen.

Samhällsservicen är förhållandevis väl utbyggd. Kommunens huvudförvaltning är förlagd till Sveg. I orterna Funäsdalen, Hede och Ytterhogdal finns lokalkontor med kommunal bemanning.

Kommunens invånare har stor tillgång till rekreation genom mångfalden av anläggningar och närheten till naturomgivningar. Flera högklassiga alpinanläggningar, längdskidåkningsspår och idrottsanläggningar finns inom kommunen. I kommunen finns ett kulturutbud med musik, teaterverksamhet och hembygdsföreningar.

Turismen har successivt ökat och har stor betydelse, eventuellt en avgörande betydelse för alla som bor och lever i Härjedalen. Turismen skapar sysselsättning och är en förutsättning för ett i övrigt fungerande samhälle med skolor, barnomsorg, vård, affärer, post och andra viktiga samhällsfunktioner.

UTVECKLINGSTRATEGI

Fler invånare till år 2030 är Härjedalens kommuns övergripande vision, vilket genomsyrar hela översiktsplanen. Det utgör grunden för ett samlat förhållningssätt, till de olika ställningstaganden och framtidsplaner som kommunen behandlar i denna plan. Härjedalens kommuns utvecklingsstrategin visar samspelet och förhållningssätt till regionen och till grannkommunerna för att främja ett hållbart och jämställt samhälle. Utvecklingsstrategin ska bidra till att på sikt nå visionen av ett ökat invånarantal under denna planperiod som sträcker sig till år 2030.

UTVECKLINGSSTRATEGI

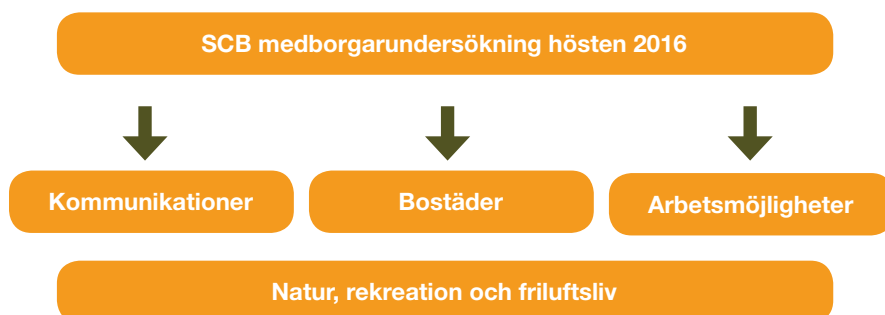
Det grundläggande syftet med en översiktsplan är att redovisa kommunens planerade mark- och vattenanvändning. Större förändringarna av mark- och vattenanvändningen är redovisade i fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg. Dessa planer är inte rättsligt bindande. Det är inte heller den kommunomfattande översiktsplanen. De fördjupade översiktsplanerna och de tematiska tilläggen har tidigare antagits av kommunfullmäktige och ingår därför som delar av denna översiktsplan. Avsedd markanvändning samt särskilda riktlinjer och rekommendationer återfinns i respektive plan. Som underlag till denna översiktsplan ligger Länsstyrelsen Jämtlands läns rapport "Aktuellt underlag för översiktsplanering". Kommunen kommer i denna översiktsplan att ta ställning och förhålla sig till nationella och regionala mål samt styrdokument.

FYRA TEMAN – VISION OM FLER INVÅNARE ÅR 2030

Material från SCB:s medborgarundersökning hösten 2016, har lagt grunden till utvecklingsstrategin. Genom medborgarundersökningen framkom vad medborgarna vill förändra och utveckla. Sammantaget var tre teman dominerande i frågan om vad kommunen ytterligare kan utveckla för att bli än mer attraktiv.

Kommunikationer, boende och arbetsmöjligheter var de tre teman som medborgarna ville utveckla och förbättra för att trivas än bättre i kommunen. Dessa tre teman är därför grundpelarna i denna översiktsplan och kommunen anser att de spelar en avgörande roll för att nå visionen om ett ökat antal kommuninvånare år 2030.

Det fjärde temat i kommunens utvecklingsstrategi är natur, rekreation och friluftsliv. De är tre av kommunens mest uppskattade och högst värderade kvaliteter. Närheten till natur, rekreation och friluftsliv ser kommunen som en nyckelfaktor för att nå visionen om fler invånare 2030.

Kommunikationer ska stärkas och utvecklas inom kommunen, men även till kommunen, från andra områden för att öka attraktiviteten för befintliga och nya medborgare samt företag. Kommunens fortsatta avsikt är att bibehålla en god service inom kommunen och satsa där det växer. Kommunen anser att kommunalt riktade satsningar i allt för många orter, under samma planperiod kan urholka kvaliteten och motverka kommunens vision. För att arbeta med utvecklingen av bostäder och arbetsmöjligheter anser kommunen att inom orterna med samhällsservice ska en blandning av funktioner, arbetsmöjligheter och utbud fortsätta att utvecklas, liksom möjlighet till bostäder med olika storlekar och upplåtelseformer. Med samhällsservice menas orter med kommunal service så som skola och omsorg. Det orter som inte definieras som orter med samhällsservice benämns som landsbygd i denna översiktsplan.

STÄLLNINGSTAGANDEN

Kommunikationer

Det övergripande nationella målet för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning, för medborgare och näringslivet i hela landet. För att arbeta med det nationella målet har styrdokument både på nationell och regional nivå tagits fram.

Den nationella planen för transportsystemet 2018–2029 omfattar åtgärder som innebär ett viktigt steg mot ett modernt och hållbart transportsystem. Planen innefattar drift, underhåll och bärighetsåtgärder för det statliga järnvägsnätet och större vägar (i Jämtlands län E14 och E45).

Region Jämtland Härjedalen har en länstransportplan 2018-2029 samt ett regionalt trafikförsörjningsprogram 2016-2020. Länstransportsplanen innehåller förslag till åtgärder och investeringar i det statliga infratransportsystemet. Dessa förslag bedöms ge bättre förutsättningar för turistnäringen och för skogsnäringen, för tunga transporter och för arbetspendling. Satsning på gång- och cykelvägar för arbetspendling och säkerhet är även ett led i klimatmålet.

Kopplingen till bostadsbyggandet i regionen samt satsning på viktiga stråk har varit ledande i prioriteringarna. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet innehåller mål, inriktning och beskriver strategier för kollektivtrafiken i länet. Trafiken ska svara mot den önskade utvecklingen av länet som beskrivs i regional utvecklingsstrategi - "Jämtland/Härjedalen 2030 Innovativt och Attraktivt". Visionen är att Jämtlands län är en region att längta till och växa i. En viktig förutsättning för det är goda kommunikationer och en god service. Dessa dokument samt den regionala utvecklingsstrategin kommer influera kommunens fortsatta arbete med kommunikationer på lokal nivå.

I utvecklingen av kommunikationer anser kommunen att bredband en viktig förutsättning för att kunna nå visionen om fler invånare till år 2030. Bredband är i flera fall en nödvändighet för både näringslivet och privatpersoner. Denna möjlighet kan även påverka valet av bosättning. En väl fungerande IT-infrastruktur är också en förutsättning för ökat distansarbete. Förhoppningsvis kan detta också minska den negativa klimatpåverkan som långa pendlingsavstånd bidrar till. Kommunen avser att enligt förslaget i Länsstyrelsens bredbandsstrategi för Jämtlands län, utarbeta en bredbandsstrategi under planperioden.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Avstånden i Härjedalen är långa. Väl fungerande transporter och minskade restider ser kommunen som framgångsfaktorer för att nå visionen av fler invånare till år 2030. Bra kommunikationer med flyg och tåg samt hög standard på vägar, gång- och cykelvägar, skid- och skoterleder ger en högre tillgänglighet och jämställdhet.
- Kommunen har som avsikt att under planperioden att utreda behov och utmaningar för att nå en hållbar och långsiktig trafikförsörjningsplanering.
- Att utreda och utveckla kollektivtrafiken ser kommunen som ett steg för att främja en befolkningstillväxt, jämställdhet och tillgänglighet. Flera ska ha möjligheten att åka kollektivt, detta ska också kunna underlätta för arbetspendling över kommun- och nationsgränser.

Bostäder och arbetsmöjligheter

Kommunen har en antagen bostadsförsörjningsplan och beslut har fattats om att tillväxtavdelningen ska utarbeta en befolkningsutvecklingsstrategi under planperioden. I bostadsförsörjningsplanen finns riktlinjer, mål och en handlingsplan som alla grundar sig i det kommunövergripande målet om en ökad befolkningstillväxt. Kommunen ska främja en attraktiv, blandad och inkluderande bebyggelse där människor möts och kan känna sig trygga. Kommunen önskar också underlätta för en större rörlighet på bostadsmarknaden genom att låta bygga boenden för äldre i central-orterna med direkt närhet till service. Detta kan bidra till att befintliga bostäder kan ställas till förfogande för andra på bostadsmarknaden.

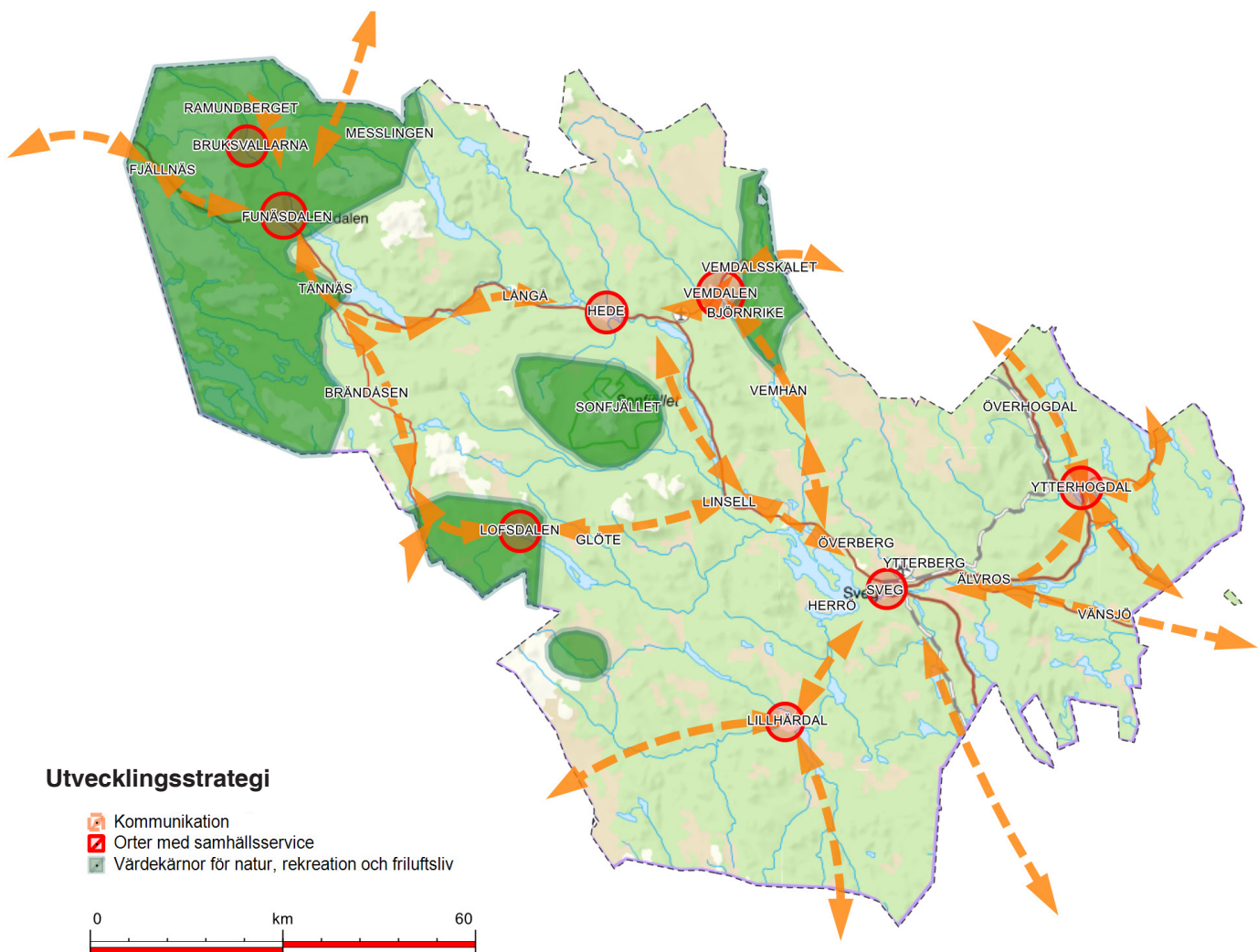
Genom att utveckla bostadsbeståndet där befintlig infrastruktur och service finns resulterar det i att produktionskostnaderna kan hållas nere och det bidrar också till att befintlig samhällsservice får ett större befolkning-sunderlag. Kommunens arbete med översiktsplanering och detaljplaner är viktiga instrument för att nå målen.

Kommunen har i denna översiktsplan gjort bedömningen att följande orter benämns som orter med samhällsservice enligt definitionen på sidan 10: Bruksvallarna, Funäsdalen, Hede, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Lillhärdal, och Ytterhogdal. Resterande orter, byar och områden redovisas i denna översiktsplan som landsbygd.

För att öka arbetsmöjligheterna har kommunen som avsikt att öka sam-verkan med näringsliv, aktivt söka bidrag för att främja näringslivet sam-tutvecklandet av bredbandsstrategin vilket kan leda till bättre möjlighet för distansarbete. Detta ligger i linje med de regionala tillväxtprogrammet samt den regionala utvecklingsstrategin.

STÄLLNINGSTAGANDE

- God bebyggd miljö är ett övergripande nationellt och regionalt miljömål och därmed ett mål för all bebyggelse i Härjedalens kommun.
- För att kunna erbjuda en god kommunal service, ser kommunen i första hand att exploatering sker i anslutning till orter med samhällsservice och dess omnejd.
- Kommunens serviceplan ska beaktas vid lämplighetsprövningar ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, gällande bebyggelse på landsbygden.
- Kommunen har som avsikt under planperioden att utreda lokalisering av särskilt boende för äldre samt LSS-boende.

Natur, rekreation och friluftsliv

Härjedalens kommun har stora och unika naturområden. Naturen spelar en viktig roll för kommunens medborgare och besökare. Härjedalens fjäll, skog och vattendrag utgör för många medborgare och företag en möjlighet till försörjning. Det är också denna natur som utmärker kommunen och sätter den på kartan.

Medborgare och besökare använder till stor del naturen för rekreation, socialt umgänge och för att knyta an till historia och kultur. Genom naturen skapas en platsidentitet som utgör trygghet, igenkännande och välmående. Storslagen fjällmiljö är ett av de nationella miljömålen, och därmed också ett mål för Härjedalens kommun. Detta mål anses som särskilt relevant inom kommunen.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Storslagen fjällmiljö är ett av de nationellt miljömålen, och därmed ett mål för Härjedalens kommun. Detta mål anses som särskilt relevant inom kommunen.
- Kommunen har tagit fram speciella riktlinjer gällande ny bebyggelse i fjällnära områden.
- Kommunen avser att i fysisk planering tillgodose behovet av gröna passager och ortsnära rekreationsområden, vilket ligger i linje med de regionala och nationella målen för ett rikt och tillgängligt friluftsliv.
- Besöksnäringen är stor i kommunen. Samspelet mellan natur, exploatering och utveckling är för kommunen oundgänglig i fysisk planering.

Samverkan över kommungränser

Härjedalens kommun är till ytan stor och delar gränser med ett flertal kommuner och Norge. Att jobba med samverkan över kommungränser, ser kommunen som en avgörande faktor för att gynna vidare utveckling och inflyttning. De viktigaste områden där samverkan sker, anser kommunen vara kommunikation och tillgänglighet samt grundläggande samhällsservice.

Från årsskiftet 2019 har Härjedalens och Bergs kommuner inlett ett samarbete med en gemensam miljö- och bygg avdelning. Syftet med denna sammanslagning är att skapa en robust organisation som kan möta framtidens utmaningar och behov.

Kommunen samråder med berörda parter gällande riksintressen, näringar och samhällsservice som sträcker sig över Härjedalens kommungräns.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen samråder med berörda parter gällande riksintressen, näringar och samhällsservice som sträcker sig över Härjedalens kommungräns.
- Kommunen avser att aktivt delta i frågor rörande gränsövergripande infrastruktur. Berörda parter i dessa frågor anses vara närliggande regioner, Norge samt berörda myndigheter.
- Kommunen avser verka för att det samarbete Region Jämtland-Härjedalen ingått med Norge gällande sjukvård och räddningstjänst ska fortgå.
- Kommunen ska i trafikförsörjningsplanen utreda behovet av kollektivtrafik över kommun- och landsgränser.

Hållbar utveckling

För Härjedalens kommun innebär arbete med hållbar utveckling att värna de befintliga miljöerna samtidigt som det sker en utveckling och exploatering av kommunens mark och vatten. Viktiga aspekter i kommunen blir, vilka miljöer som helt ska undantas från exploatering och vilka miljöer som klarar en exploatering, samt till vilken grad dessa miljöer ska exploateras. Kommunen är till stor del täckt med olika riks- och allmänintressen som värnar om miljöer och ställer krav på exploatering.

Arbetet med hållbar utveckling sker på flera olika nivåer genom planeringsprocessen och nära dialoger förs mellan parter för att säkerställa att hållbar utveckling beaktas. Sammanfattningsvis är arbetet med hållbar utveckling i Härjedalens kommun precis vad begreppet antyder, hur kommunen på ett hållbart sätt kan utvecklas, utan att förstöra de unika miljöer och kvaliteter som finns idag. Detta leder till att det nationella generationsmålet blir en naturlig del av såväl planering som handläggning inom kommunen. För att ytterligare säkra att kommunens arbete med hållbar utveckling sker på ett effektivt och kommunövergripande sätt, avser kommunen att utarbeta en enskild klimatstrategi utifrån länsstyrelsens klimat- och energistrategi samt regionala utvecklingsstrategi.

Kommunen strävar efter att på bästa sätt beakta de nationella och regionala miljömålen. Kommunen ska arbeta med alla de 16 nationella miljömålen. Utöver detta har kommunen valt att särskilt fokusera på tre av dessa. De nationella målen är också antagna som mål på regional nivå, med vissa undantag och vidare preciseringar, Region Jämtlands- Härjedalen har i sina regionala miljömål fokuserat på sju mål av de 16 nationella miljömålen. Kommunen har med tre av dessa i sina ställningstaganden. De tre målen kommunen valt att arbeta med på lokal nivå, är också prioriterade mål på regional nivå. Kommunen anser att dessa tre miljömål har en stark koppling till kommunens utvecklingsmål och framtida utmaningar.

STÄLLNINGSTAGANDE

- Storslagen fjällmiljö – Kommunen jobbar aktivt med att ta fram särskilda riktlinjer för bebyggelse i fjällnäramiljö. Affärsdrivande-multiarena är ett projekt kommunen är delaktigt i, projektet syftar till att utveckla hållbara skoter-, längdskidåknings-, vandring-cykel-, rid- och paddelleder i Funäsfjällen. Lederna förstärks eller flyttas från känsliga naturtyper och nya broar byggs för att främja en hållbar användning av den känsliga fjällmiljön.
- God bebyggdmiljö - Kommunen avser att kunna erbjuda flera olika typer av boende för att gynna olika socioekonomiska grupper och jämlikhet, detta undersöks genom revideringen av bostadsförsörjningsplanen. Kommunen arbetar med revidering av kulturmiljöprogrammet för att värna om kommunens kulturmiljöer, vilket ligger i linje med de nationella kulturmiljömålen. Genom att utarbeta en trafikförsörjningsplan, befolkningsutvecklingsstrategi, klimatstrategi samt revidera bostadsförsörjningsplanen och kulturmiljöprogrammet ser kommunen möjligheten att på ett mer hållbart sätt kunna planera för en hållbar och klimatanpassad bostadsförsörjning i framtiden.
- Grundvatten av god kvalitet – Kommunen arbetar med en VA-plan för att säkra en god kvalitet av vatten- och avlopps försörjning. VA-planen kommer vara en avgörande faktor för att långsiktigt kunna planera för en samhällsutveckling. Arbetet med att utpeka och utreda nya vattenskyddsområden är pågående, även denna faktor är avgörande för en vidare utveckling inom kommunen.

Jämställdhet, tillgänglighet och barnperspektiv

Kommunen avser att arbeta för att alla lika rätt, det ska inte finnas skillnader i bemötande eller arbetsmöjligheter på grund av kön, etnicitet eller sexuell läggning. Gällande samhällsutvecklingen avser kommunen på ett bättre och mer genomgående sätt integrera aspekter så som jämställdhet, tillgänglighet och barnperspektivet i utvecklingsarbetet.

Folkhälsa

En frisk befolkning lägger grunden för ett välmående samhälle och en god samhällsekonomi. Därför är ett gott folkhälsoarbete viktigt för utveckling och välbefinnande för samhället och individen. Folkhälsoarbetet ska utgå ifrån att alla i samhället är inkluderade oavsett genus, ålder, nationalitet, religion, sexuell läggning, etnicitet, funktionsnedsättning och socioekonomisk situation.

Kommunen har ett folkhälso- och trygghetsråd som träffas regelbundet för att lyfta folkhälsofrågor inom hälsa, brotts- och drogförebyggande arbete och trygghet. I rådet ingår kommunens förvaltningschefer, tjänstemän och politiker, nyckelpersoner från Svenska kyrkan, Region Jämtland-Härjedalens hälsocentraler samt Polisen. Kommunens folkhälsoplan gäller 2018-2020 där frågor gällande folkhälsa berörs.

Demokrati och inflytande

Medborgardialoger ökar medborgarinflytande och därmed kan en större hänsyn tas till den lokala miljön. Dialogen blir ett viktigt komplement till den representativa demokratin och medborgarnas kunskaper och erfarenheter kan bidra till ett bättre beslutsunderlag. Genom användandet av medborgardialoger stärks den demokratiska processen.

I framtagandet av denna översiktsplan genomfördes en medborgardialog med speciellt fokus på ungdomar. Resultatet av denna styrker till stor del att de fyra teman som valts ut baserat på materialet från SCB:s medborgarundersökning 2016, även är av intresse för Härjedalens kommuns ungdomar. Material från SCB:s medborgarundersökning hösten 2016 har även legat till grund för översiktsplanen. Kommunen har som ambition att fortsatt utveckla sitt arbete med medborgardialoger i de olika planeringsprocesser som kommunen driver.

Samisk förvaltningskommun

Härjedalens kommun/ Herjedaelien tjjelte ingår i förvaltningsområde för samiska sedan 2010. I februari år 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Effekterna av minoritetspolitiken följs upp inom tre delområden:

Diskriminering och utsatthet - Att ge skydd åt de nationella minoriteterna innebär att diskriminering på grund av etnicitet eller tillhörighet till nationell minoritet ska bekämpas och att de nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor. Enligt ramkonventionens bestämmelser har Sverige åtagit sig att vidta lämpliga åtgärder för att inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet främja fullständig och effektiv jämlikhet mellan personer som tillhör en nationell minoritet och personer som tillhör majoritetsbefolkningen. Samhället ska därför motverka missgynnande och utsatthet av de nationella minoriteterna.

Inflytande och delaktighet - Att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande innebär att formerna för samråd ska förbättras och de nationella minoriteter ska ges reellt inflytande i frågor som berör dem. Politiskt deltagande ska uppmuntras. Utarbetande av olika former för inflytande inom de nationella minoriteterna bör främjas. Det kan till exempel handla om deltagande i olika brukarråd eller andra samverkansforum. Kvinnors och ungas deltagande ska främjas. De nationella minoriteterna ska ges tillgång till olika nationella, regionala och lokala dialogforum på likvärdiga villkor som majoritetsföreträdare. Strukturella hinder mot inflytande ska, så långt det är möjligt, undanröjas.

Språk och kulturell identitet - Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjligheter att tillägna sig, bruka och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation. De nationella minoritetsspråken, som utgör en del av det svenska kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.

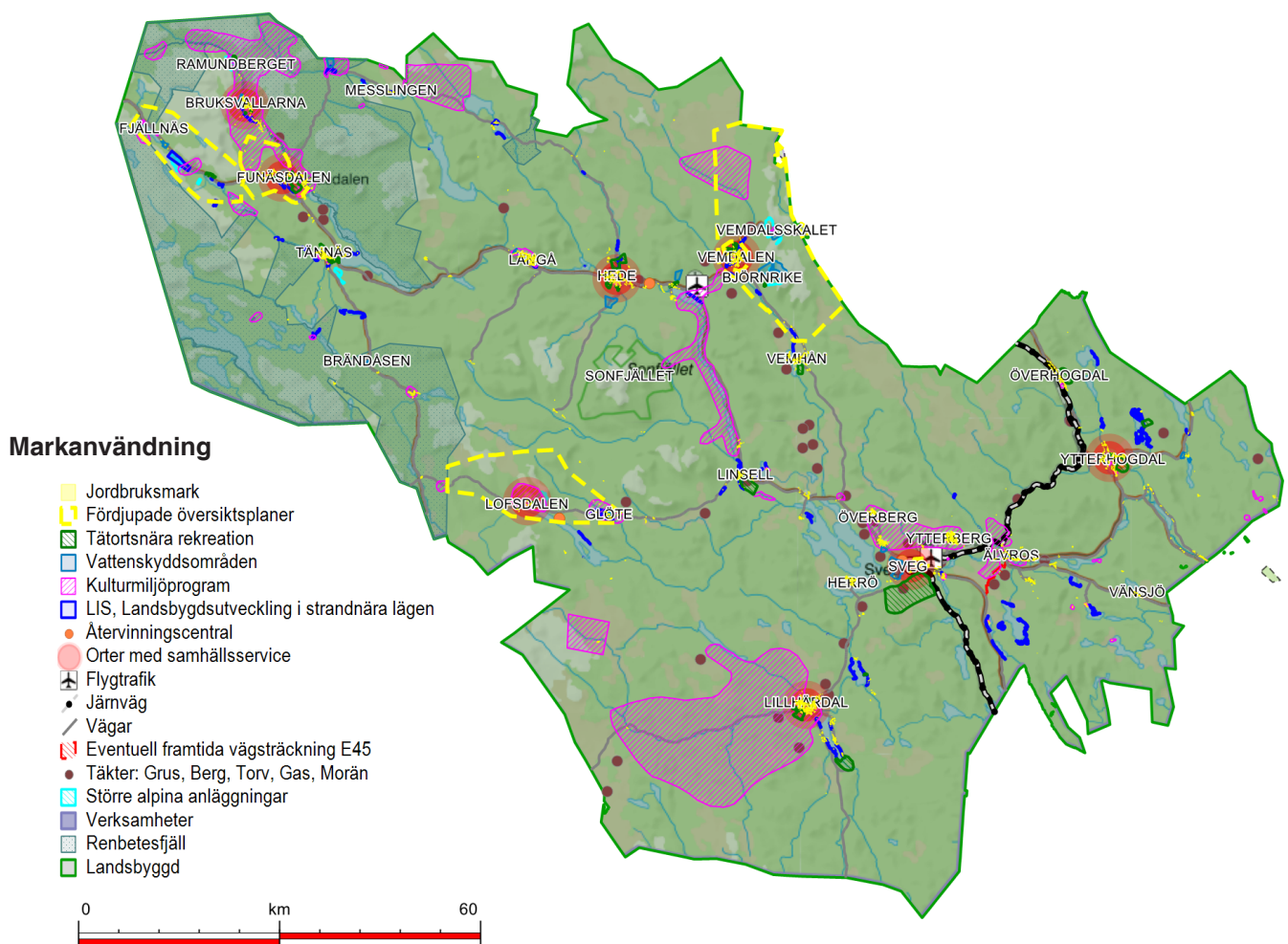
PLANERINGSSTRATEGI

Översiktsplanen föreslår en rad olika strategier och planer som ska förverkligas under planperioden. Kommunen avser att utveckla dessa efter nedanstående tidsplan.

Revidera bostadsförsörjningsplan	inom de närmsta två åren
Befolkningsutvecklingsstrategin	inom de närmsta två åren
Bredbandsstrategi	inom de närmsta fem åren
Trafikförsörjningsutredning	inom de närmsta fem åren
Klimatstrategi	inom de närmsta fem åren
Revidera Kulturmiljöprogrammet och anta det som tematiskt tillägg till översiktsplanen.	inom de närmsta fem åren

Om denna tidsplan kan genomföras kommer kommunens möjlighet att bedriva en hållbar samhällsplanering öka inom de närmaste fem åren. Med grund i ovanstående strategier och underlag.

MARKANVÄNDNING

I detta avsnitt av översiktsplanen kommer kommunens planerade och pågående mark- och vattenanvändning att redovisas. Detta enligt plan- och bygglagens 3 kap. där syftet och innehållet av en översiktsplan fastställs. I denna översiktsplan föreslås inga nya exploateringsanspråk. I kommunen finns ett antal fördjupade översiktsplaner som redovisar mark- och vattenanvändningen.

MARKANVÄNDNING

Nationella miljömål utgör en viktig aspekt i den planerade mark- och vattenanvändningen inom kommunen. Centrala mål för avsnitten gällande natur och landskap, orter med samhällsservice och landsbygd är god bebyggd miljö samt storslagen fjällmiljö.

KOMMUNAL MARKPOLITIK

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen avser att föra en utvecklad strategisk markpolitik, för att tillgodose kommande behov avseende bostäder, verksamheter och annan samhällsservice som till exempel skola, barnomsorg och äldreboende.

I de orter som domineras av besöksnäring, finns en problematik gällande kommunens möjligheter att tillskapa permanentboende. I dessa orter finns ett starkt kommersiellt intresse, som ofta resulterar i fokus på besöksnäring och fritidshusbebyggelse.

En god mark- och planeringsberedskap ger kommunen en bättre möjlighet att utvecklas efter de behov och den efterfrågan som finns. Kommunens mål att öka befolkningsantalet har stark koppling till att kunna erbjuda lämplig mark för bostadsändamål och annan samhällsservice som till exempel skola och barnomsorg. Det finns i dagsläget också ett intresse från näringslivet att etablera olika verksamheter inom kommunen. Även detta kräver att kommunen kan erbjuda attraktiv mark.

NATUR OCH LANDSKAP

I Härjedalens kommun finns många områden med vacker och storslagen natur. Inom kommunen finns både vidsträckta fjällområden, myllrande våtmarker och djupa skogar. Dessa miljöer har stor betydelse för den biologiska mångfalden, och används också flitigt för friluftsliv och rekreation, både av kommunens medborgare och besöksnäringen.

I Härjedalens kommun omfattas stora delar av dessa områden av olika typer av redan existerande skydd. En stor del av kommunens yta är bland annat avsatt i kultur- och naturreservat, nationalpark och Natura 2000-område. Dessutom har stora delar av fjällområdet i kommunen status av riksintresse för rennäring, rörligt friluftsliv och turism samt naturvård.

Det finns flertalet bevarandevärda kulturmiljöer inom kommunen, en del är utsatta som riksintressen, andra är av lokalintresse och vissa är ännu inte upptäckta. De ovannämnda miljöerna redovisas närmare under avsnittet hänsyn och därmed är de inte redovisade i kartmaterialet tillhörande markanvändning. Kommunen anser att det både inom orter med samhällsservice och på landsbygden finns områden med natur och landskapsvärden som måste beaktas och till viss del bevaras. Nedan redovisas särskilda aspekter kommunen arbetar med.

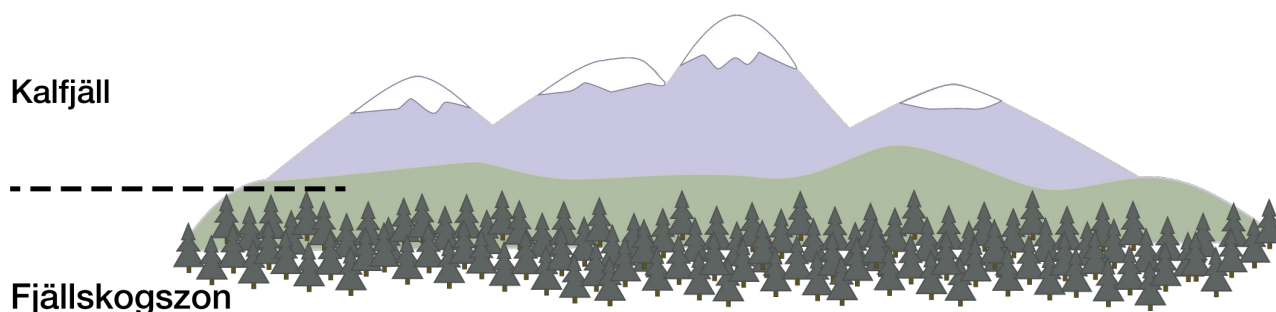
Bebyggelse i fjällnära miljöer

STÄLLNINGSTAGANDE

- För att främja de nationella miljömålet av en storslagen fjällmiljö samt värna om de många riksintressen som täcker fjällområdena är kommunen generellt restriktiv till bebyggelse som kan upplevas som granne med kalvfjället, med det menas att kommunen generellt är negativ till bebyggelse eller anläggningar nära fjället samt i den närmsta fjällskogszonen, utom för friluftslivets eller allmänhetens behov. Jakt- och fiskestugor samt båthus för markägares behov, är undantagna.
- Kommunen anser att fjällområdena utgör värdefulla områden i enlighet med PBL 9:4d samt 8:13 vilket medför att bygglov krävs för attefalls åtgärder.

Fjällen är ur ett nationellt och internationellt perspektiv ett värdefullt natur- och kulturlandskap med mycket höga upplevelsevärden. Fjällen är även Härjedalens mest uppskattade besöksmål. Miljökvalitetsmålet ”storslagen fjällmiljö” omfattar hela fjällområdena. För att målet ska kunna nås krävs att dessa miljöer skyddas och efterhålls på ett passande sätt. Fortsatt bete är exempel på en viktig förutsättning för att upprätthålla landskapets unika värden. Verksamheter och ingrepp som påverkar fjällområdet är vägar, byggnader, besöksnäring, rennäring och terrängfordon.

Kommunen har ansvaret av att se till hur mark och vatten på lämpligaste sätt skall användas. I fjällnära miljöer och i fjällskogszonen finns en rad olika faktorer att ta hänsyn till där bland annat olika riksintressen så som obrutet fjäll och friluftsliv. Detta gör att kommunen generellt ställer sig restriktiv till exempelvis fritidshusbebyggelse i fjällnära miljöer. Kommunens definition av kalvfjäll är där fjällskogszonen slutar. Fjällnära miljöer är de områden som gränsar till eller består av fjällskog men också själva kalvfjället. Om ett område ska definieras som det ena eller det andra är ofta svårt att generellt bedöma och klimatförändringarnas påverkan kan föranleda förändringar i framtiden. I dessa miljöer kommer bedömningar behöva ske i varje enskilt fall.

Inom kalfjällsområdena och den närmsta björkskogszonen gäller inte bygglovsbefrielse för attefallsåtgärder eftersom kommunen anser att områdena är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk och miljömässig synpunkt i enlighet med PBL 9:4d samt 8:13.

Behov av gröna passager och tätortsnära rekreation

STÄLLNINGSTAGANDE

- Besöksnäringen i kommunen är stor. Balansen mellan natur, exploatering - både i områden för fritidsbruk och permanentbruk och utveckling är för kommunen outhärlig i fysisk planering.
- Våtmarker/myrområden ska i möjligaste mån inte bebyggas. De fyller en viktig funktion för bevarandet av den biologiska mångfalden.
- Anläggningar eller åtgärder inom eller i anslutning till motions-spår, olika former av spår och leder, tävlingsanläggningar eller utpekade friluftslivsområden utanför område med fördjupad översiktsplan, bör utvecklas med försiktighet och hänsyn till områdenas värden.

Att bevara gröna passager i den bebyggda miljön är ett viktigt steg för att kunna utveckla och bevara ett tillgängligt friluftsliv samt bibehålla en god bebyggd miljö. Närhet till natur fyller en viktig funktion för skola och förskoleverksamhet samt är även en viktig aspekt när det kommer till att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.

Tillgängligheten, både den faktiska och den upplevda, är en avgörande faktor för hur väl och ofta rekreationsområdena brukas. I den kommunala planeringen anses det därför viktigt att strategiskt bevara och utveckla tätortsnära rekreationsområden. Det tillgängliga friluftslivet spelar en stor roll för besöksnäringen, men även för den bofasta befolkningen, vilket en medborgardialog på ungdomsdemokratidagen hösten 2018 påvisade. Genom dialogen framkom att kommunens ungdomar tenderar att värdesätta natur och rekreation högt i sin vardag.

Kommunen anser att motionsspår, olika former av spår och leder, tävlingsanläggningar eller utpekade friluftslivsområden är viktiga att bevara och att dess egenskaper inte ska gå förlorade. Det anses vara av stort allmänt intresse, vilket kommunen vill belysa. Det utesluter inte att ett aktivt skogsbruk eller andra åtgärder kan genomföras inom samma område.

Kulturmiljö

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kulturmiljöprogrammet ska vara vägledande i frågor gällande bebyggelse och andra lovärenden inom områden med kulturmiljövärden.
- Kommunantikvarierna, eller i förekommande fall annan expertis, ska tillfrågas i frågor gällande kulturvärden och kulturmiljöer.

Kommunen har ett upprättat kulturmiljöprogram vars mål är att bidra till en långsiktigt hållbar användning av kulturmiljöer och en positiv samhällsutveckling i kommunen. Kulturmiljöprogrammet är ett kunskaps- och planeringsunderlag i kommunens strategiska arbete. Vidare ska programmet bidra till att den lokala identiteten stärks.

I kulturmiljöprogrammet behandlas flertalet kulturmiljöer inom kommunen. De miljöer som behandlas i kulturmiljöprogrammet är inte de enda bevarandevärda kulturmiljöer som finns inom kommunen, fler miljöer finns och bör beaktas i kommande lovärenden. Där av sker en bedömning med hjälp av kommunantikvarien eller i förekommande fall annan expertis, för att se till lämpliga åtgärder i varje enskilt fall. Läs även under Kap. 3 "Hänsyn" - Övriga allmänna intressen.

ORTER MED SAMHÄLLSSERVICE

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ser i första hand, för att kunna erbjuda en god kommunal service, att exploatering sker i anslutning till orter med samhällsservice och dess omnejd.
- Kommunen har för avsikt under planperioden att utreda lokalisering av särskilt boende för äldre samt LSS-boende.
- För att öka arbetsmöjligheterna har kommunen för avsikt att öka samverkan med näringsliv, aktivt söka bidrag för att främja näringslivet samt utvecklandet av bredbandsstrategin vilket kan leda till bättre möjlighet för distansarbete. Detta ligger i linje med det regionala tillväxtprogrammet samt den regionala utvecklingsstrategin.
- Följande tidigare antagna fördjupade översiktsplaner anses aktuella: *Funäsdalen- Ljusnedal området, östra Sveg, Vemdalen-Björnrike området, Lofsdalen- Glöte- området och Tännadalen.*
- Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur inom områden utanför fördjupade översiktsplaner kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas medförhandsbesked och eller bygglov.

De orter som i denna översiktsplan benämns som orter med samhällsservice är: Bruksvallarna, Funäsdalen, Hede, Vemdalen, Lofsdalen, Sveg, Lillhärdal och Ytterhogdal. Definitionen för orter med samhällsservice inom denna plan är orter med kommunal service, så som skola och omsorg. Majoriteten av kommunens befolkning är bosatta inom någon av dessa orter.

Dessa orter kommer att behandlas separat för att närmare se till den planerade mark- och vattenanvändningen. Beskrivningarna ska ses om nulägesbeskrivningar. De tidigare antagna fördjupade översiktsplanerna Funäsdalen- Ljusnedalområdet, östra Sveg, Vemdalen-Björnrikeområdet, Tännadalen samt Lofsdalen- Glöte- området ligger till grund för markanvändningen. Inga förändringar i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan.

En fördjupad översiktsplan för Ramundberget-Bruksvallarna- Mittådalen-Messlingen är under framtagande. I slutet av 2019 togs ett beslut att revidera fördjupade översiktsplaner för Funäsdalen och Vemdalskalet. Samtliga gällande planer och program finns tillgängliga på kommunens webbplats.

Bruksvallarna

I Bruksvallarna bor drygt 300 personer. Ett nytt förslag till fördjupad översiktsplan är under framtagande och förväntas kunna antas inom en snar framtid. Förslaget till den fördjupande översiktsplanen (FÖP) föreslår främst en förtätning av befintlig bebyggelse.

Ingen förändring i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan, den fördjupade översiktsplanen för Bruksvallarna-Ramundberget- Mittådalen-Messlingen kommer efter antagande att vara vägledande för mark-och vattenanvändningen i Bruksvallarna.

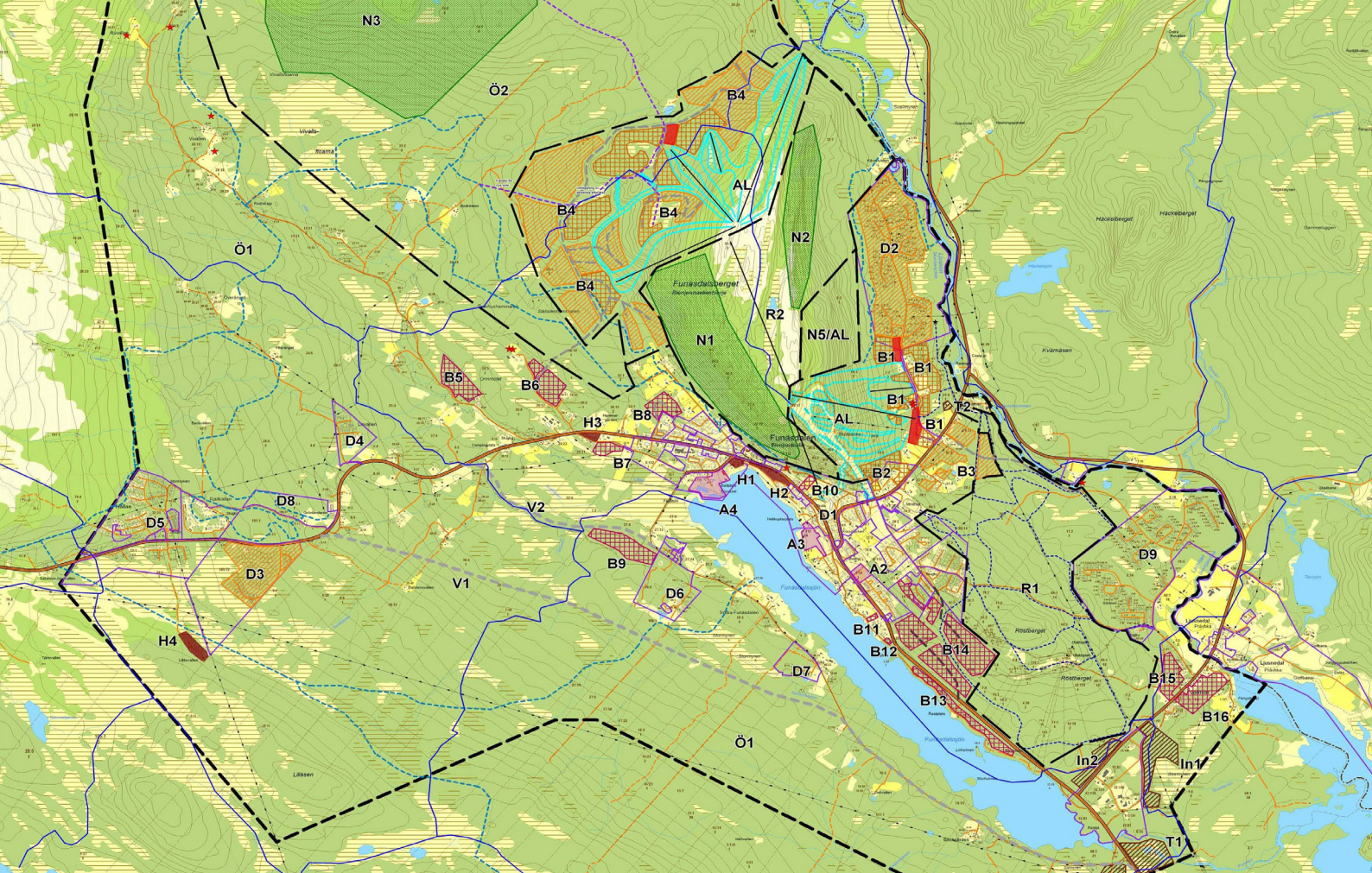
Funäsdalen

Drygt 1000 personer bor i Funäsdalen. De centrala delarna av Funäsdalen är belägna mellan Funäsdalssjön och Funäsdalsberget. Orten sträcker sig i öst- och västlig riktning.

För Funäsdalen finns en fördjupad översiktsplan från 2009. Genom den fördjupande översiktsplanen möjliggörs de för ca 15 000 turistbäddar och ett flertal områden är utpekade för permanentbebyggelse motsvarande cirka 300 hushåll. Även områden för handel finns utpekade samt etablering av ett nytt större bebyggelseområde för turism inom nordvästra delen av Funäsdalsberget. Planen anger flera områden som bedömts lämpliga för permanentboende, med en långsiktig expansion öster om orten, på sydslutningen av Röstberget.

För att klara den exploatering som den fördjupande översiktsplanen möjliggör krävs ytterligare utredningar för att säkerställa att viktiga funktioner inom orten så som skola, vård och omsorg även fortsatt kan ge god service och kvalitet. Även lokalisering av framtida handelsområden bör utredas vidare samt lämpligheten på lokalisering av boende. De centrala delarna av Funäsdalen som är belägna mellan sjön och berget, utgör både en resurs och en problematik, som i vidare planering måste behandlas.

Ingen förändring i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan. Den fördjupade översiktsplanen för Funäsdalen-Ljusnedal kommer fortsatt att vara vägledande för mark-och vattenanvändningen. Den fördjupade översiktsplanen finns tillgänglig på kommunens webbplats, planens områdesgräns återfinns också i den digitala kartan tillhörande översiktsplanen.

Fördjupad översiktsplan Funäsdalen-Ljusnedalområdet (Detaljerad information återfinns i den fördjupande översiktsplanen).

Hede

I Hede bor drygt 1 100 personer. I anslutning till Hede finns en av Sveriges äldsta nationalparker, Sonfjället. För Hede finns i dagsläget ingen fördjupad översiktsplan, tidigare områdesplan har bedömts föråldrad och inte längre aktuell. Större delen av Hede är detaljpanelagt och kommunen bedömer att det i dagsläget inte är aktuellt att planlägga nya områden för tillkommande bebyggelse eller exploatering. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov. Om större exploateringar eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt att ta fram ett planprogram eller en fördjupad översiktsplan. Ingen förändring i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan.

Vemdalen

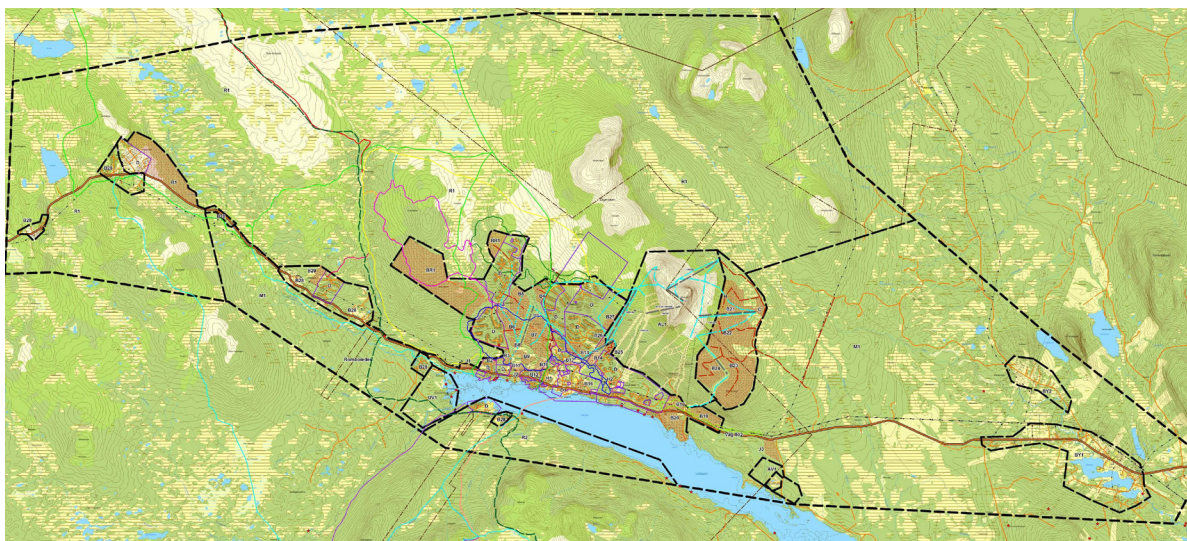
I Vemdalen bor drygt 600 personer. För de omkringliggande turistområdena Vemdals skalet och Björnrike finns en fördjupad översiktsplan där även ny bebyggelse i anslutning till Vemdalen möjliggörs. Den fördjupade översiktsplanen finns tillgänglig på kommunens webbplats. Kommunen ser i dagsläget inget behov av nya områden för bebyggelse, däremot pågår revideringar av flera detaljplaner i Vemdalen. Detta för att möjliggöra byggnation av fler bostäder genom både enskilda villor och flerbostadshus. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov.

Om större exploateringar eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt med en ny fördjupad översiktsplan. Ingen förändring i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan.

Lofsdalen

I Lofsdalen bor drygt 150 personer. Lofsdalen omfattas av en fördjupad översiktsplan från 2012. Planen bygger i huvudsak på en utökning och komplettering av befintliga bebyggelseområden samt etablering av ett nytt större bebyggelseområde för turistanläggning på östra delen av Hovärken. Den fördjupade översiktsplanen medger en utbyggnad av ca 8 000 bäddar för turistiskt boende. Planen anger också flera områden lämpliga för permanentboende dock inte specifika antal hushåll.

Ingen förändring i mark- och vattenanvändningen föreslås genom denna översiktsplan. Den fördjupade översiktsplanen finns tillgänglig på kommunens webbplats, planens områdesgräns återfinns också i den digitala kartan tillhörande översiktsplanen. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov.

Fördjupad översiktsplan Lofsdalen-Glöte (Detaljerad information återfinns i den fördjupade översiktsplanen).

Sveg

Sveg utgör centralort i Härjedalens kommun och där bor drygt 3 000 personer. Större delen av samhället är planlagt och kommunen bedömer att det i dagsläget inte är aktuellt att planera nya områden. I den fördjupade översiktsplanen redovisas områden för ytterligare bostadsbebyggelse i form av 200–300 hushåll samt område för industri. Kommunen ser positivt på framtida företagsetableringar i Svegs området och anser att det finns goda förutsättningar och lokaliseringalternativ. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov.

Om större exploateringar eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt att ta fram ett planprogram eller en ny fördjupad översiktsplan. Den fördjupade översiktsplanen finns tillgänglig på kommunens webbplats, planens områdesgräns återfinns också i den digitala kartan tillhörande översiktsplanen.

Fördjupad översiktsplan Östra Sveg (Detaljerad information återfinns i den fördjupande översiktsplanen)

Ytterhogdal

I Ytterhogdal bor drygt 400 personer. För Ytterhogdal finns i dagsläget ingen fördjupad översiktsplan, tidigare områdesplan har bedömts föråldrad och inte längre aktuell. Större delen av orten är planlagd och kommunen bedömer att det i dagsläget inte är aktuellt att planera nya områden, för tillkommande bebyggelse eller exploatering. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas med hjälp av detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov. Om större exploateringar eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt att ta fram ett planprogram eller en ny fördjupad översiktsplan.

Lillhärdal

I Lillhärdal bor drygt 500 personer. För Lillhärdal finns i dagsläget ingen fördjupad översiktsplan, tidigare plan har bedömts föråldrad och inte längre aktuell. Större delen av Lillhärdal är planlagt och kommunen bedömer att det i dagsläget inte är aktuellt att planera nya områden för tillkommande bebyggelse eller exploatering. Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur kan prövas med hjälp av detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked eller bygglov. Om större exploateringar eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt att ta fram ett planprogram eller en ny fördjupad översiktsplan.

LANDSBYGD

STÄLLNINGSTAGANDE

- Samspelet mellan landsbygden och service är viktigt i kommunen.
- Ny bebyggelse eller större kompletteringar ska prövas utifrån kommunalekonomiska utgångspunkter. Kommunens serviceplan utgör ett underlag
- I områden med en stark besöksnäring kan utredningar behövas för att påvisa om eller hur ytterligare exploatering kan ske. Detta kan resultera i att områden kan komma att anses vara fullt utbyggda för tillfället.

I ett nationellt perspektiv kan kommunen betraktas som en gles landsbygdskommun, då kommunen enligt Statistiska centralbyråns statistik från 2017 har en befolkningstäthet på 0,9 invånare per kvadratkilometer. Den stora spridningen av befolkningen kan återkopplas till hur markanvändningen har sett ut över tid. Jordbruk, skogsbruk och rennärning har historiskt sett varit basen för människors sätt att livnära sig. Vilket lett till att människor bosatt sig på platser där förutsättningarna för näringarna varit gynnsamma.

Det är troligt att utbud av både kommersiell och det vi idag ser som kommunal service lokaliserades till dessa strategiska platser, dit människor kom för att både byta och sälja varor och tjänster. Då som nu finns ett viktigt samspel mellan levande landsbygd och tätorterna.

Den tekniska utvecklingen som pågått under de senaste årtiondena, visar ett mönster och trender av ett allt mer mobilt samhälle. Därför kan man anta att servicen i framtiden inte kommer vara lika platsbunden, flera exempel på detta finns redan i dag. Detta är också en faktor som kan gynna landsbygden. Med det menas att man kan bo och leva på landsbygden och fortsatt har tillgång till service.

Kommunen har en antagen serviceplan som redovisar den kommunala och kommersiella servicen som finns inom kommunen. Denna anses kunna ligga till grund för att göra lämplighetsprövningar ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, av tillkommande bebyggelse på landsbygden. Ny bebyggelse eller större kompletteringar ska prövas utifrån kommunalekonomiska utgångspunkter. Med det menas exempelvis tillgänglighet till befintlig infrastruktur, kommunal avfallshantering, kommunal och kommersiell service samt skolskjuts.

Inom landsbygd finns flera områden som omfattas av fördjupade översiktsplaner. Kommunen bedömer att det i dagsläget inte är aktuellt att peka ut nya områden för tillkommande bebyggelse eller exploatering utöver de som är utpekade i antagna fördjupade översiktsplaner. Tillkommande bebyggelse förespråkas genom komplettering inom befintliga bebyggelseområden, detta kan prövas med hjälp av detaljplan, förhandsbesked eller bygglov. Om större exploatering eller förändringar efterfrågas kan det bli aktuellt att ta fram planprogram eller nya fördjupade översiktsplaner.

Kommunen ser positivt på framtida företagsetableringar runt om i Härjedalens kommun och anser att det finns goda förutsättningar och lokaliseringalternativ för en sådan utveckling.

Vissa landsbygdsområden ligger inom de tidigare antagna fördjupade översiktsplanerna för serviceorterna, det finns även fördjupade översiktsplaner som endast täcker landsbygd. Gränserna är därmed inte precisa, planerna ligger till grund för den planerade mark och vattenanvändningen i dessa områden, inga förändringar genomförs i denna plan. Planerna finns tillgängliga på kommunens webbplats samt i den digitala karta tillhörande översiktsplanen.

VERKSAMHETER

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ställer sig principiellt positiv till etablering av nya verksamheter. Utredning och bedömning av lämpliga områden sker i varje enskilt fall.

Områden som i denna plan redovisas som verksamhetsområden är fastställda i de redan antagna fördjupade översiktsplanerna. Flera av områdena som är markerade i fördjupade översiktsplaner kräver ytterligare utredningar innan de kan detaljplanläggas. Vidare information och riktlinjer gällande dessa verksamhetsområden återfinns i respektive fördjupade översiktsplan.

Inom flera av serviceorterna finns redan planlagda områden för industri och verksamhet, med varierande utbyggnadsgrad. I denna översiktsplan redovisas de verksamhetsområden som i dagsläget är detaljplanlagda alternativt utpekade i fördjupade översiktsplaner. Icke planlagda områden med befintlig verksamhet redovisas inte.

AREELLA NÄRINGAR

Härjedalens kommun präglas av en rad olika näringar som haft och har olika utrymme över tid. Jordbruket, rennäringsen och skogsbruket är både historiska och nutida näringar inom kommunen, som alla har stor betydelse. Besöksnäringen har under senare delen av 1900-talet och fram till i dag växt till en stark näring som har etablerat sig både sommar och vintertid. Vattenbruket är inom kommunen en mindre näring som i framtiden kan få större roll för kommunens matproduktion.

Besöksnäring

STÄLLNINGSTAGANDE

- Det är av vikt att gemensamt värna om de naturresurser som finns inom kommunen. Ett scenario där besöksnäringen äventyrar de långsiktiga bevarandet av unika miljöer, djur- och växtliv ser kommunen inte som fördelaktigt, och kommer därför vara en aktiv part i att förebygga detta.

Besöksnäringen utgör en av basnäringarna i Härjedalens kommun och är av avgörande betydelse för utvecklingen inom delar av kommunen. Inom dessa områden är många medborgare beroende av näringen som inkomstkälla, näringen skapar många arbetstillfällen som annars inte hade funnits i dessa områden.

Detta ställer en rad krav på dessa besöksnäringssorter. Om man ser till den bofasta andelen medborgare är den en marginell del av det antal personer som under olika perioder vistas i områdena. Med det menas att samhällsfunktioner måste vara dimensionerade för ett antal långt bortom det antal personer som är fast boende i dessa orter. Här finns stora utmaningar i samhällsplaneringen för att få en långsiktigt och hållbar utveckling som gynnar både kommunens medborgare men också de besökande. Härjedalens kommun är inte ensam om denna utmaning i ett nationellt perspektiv, heller inte i ett regionalt perspektiv. Inom regionen finns flertalet områden där besöksnäringen är en grundpelare.

Begreppet hållbar turism är i Härjedalens kommun ett viktigt begrepp. Ansvarstagande för natur- och kulturmiljöer och miljöanpassning efterfrågas alltmer av kunder, offentliga organ och besökare. För att åstadkomma hållbar turism behövs ett samordnat ansvarstagande för miljön där både kommunen och privata aktörer måste vara involverade. Den kommunala samhällsplaneringen tillsammans med det lokala miljöarbetet är viktiga miljöpolitiska instrument. Ett positivt resultat i miljöarbetet förväntas kunna uppnås om flertalet blir engagerade och informerade vilket i förhoppning leder till att medborgare och besökare sluter upp kring de gemensamma målen. Det är särskilt viktigt att kommuner som Härjedalen med omfattande turism förmedlar rätt signaler och aktivt arbetar med dessa frågor.

I intensivt nyttjade områden är det angeläget att gemensamt undersöka och bedöma den lokala bärkraften och om behov av styrning för vissa aktiviteter kan komma att krävas. I känsliga områden krävs ökad uppmärksamhet så att exempelvis markslitage, konflikter med jord- och skogsbruk samt rennäringen, störningar på djur- och fågelliv, felaktigt placerade spår och leder eller påverkan på kulturmiljöer undviks.

Kommunen är exempelvis en del av projektet Årdrivande multiarena, Projekt syftar till att utveckla hållbara skoter-, längdskidåknings-, vandring-, cykel-, rid- och paddelleder i Funäsällden. Detta arbete ligger i linje med miljömålet storslagen allmiljö och är ett av många sätt kommunen aktivt arbetar på för att nå målet. Det är också ett stort steg i att förverkliga en hållbar turism.

Rennäring*

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska inom den statligt ägda åretruntmarken, dvs. där renskötsel bedrivs med stöd av rennäringslagen, involvera samebyarna i tidiga skeden för strategiska planfrågor, detaljplaner, bygglov, förhandsbesked och förfrågningar kring markanvändning.
- Inom den statligt ägda åretruntmarken det vill säga där renskötsel bedrivs med stöd av rennäringslagen ska, i tidsperioder då renarna är speciellt känsliga och då andra intressen och människor kan störa renarna, kommunen tillsammans med länsstyrelsen och polisen samarbeta för att informera och säkra att inte renarna ofredas.
- Härjedalens kommun ska verka för en god dialog och gott samverkansklimat mellan samebyarna och de privata markägarna.
- Härjedalens kommun ska verka för att den samiska kulturen och identiteten bibehålls och stärks.

* politiskt formulerat kapitel

Härjedalens kommun är en samisk förvaltningskommun och det samiska språket (alla varieteter) är officiellt minoritetsspråk i Sverige. Samerna är även ett urfolk i Sverige, erkänt av Sveriges riksdag år 1977.

I kommunen bedriver fyra samebyar renskötsel, Mittådalen, Ruvhten Sijte, Handölsdalen och Tåssåsen. Rennäringens åretruntmarker enligt rennäringslagen omfattar i Härjedalens kommun de statligt ägda renbetesfjällen. Åretruntmarkerna omfattas till stora delar av riksintresse för rennäringslagen och av riksintresse för det rörliga friluftslivet. Stora delar är så kallade obrutna fjällområden för vilka riksdagen har beslutat om vissa restriktioner mot vägbyggen, vattenkraftsutbyggnad, fritidsbebyggelse, större turistanläggningar, kraftledningar och skogsavverkningar med mera. Frågan om markupplåtelse för ny bebyggelse inom åretruntmarker prövas av länsstyrelsen efter samråd med samebyn, innan miljö- och byggnämnden avgör bygglovsärenden. Som huvudregel gäller att helt ny byggnad av hänsyn till renskötseln och rörligt friluftsliv inte tillåts. Bebyggelse för rennäringslagen; mindre anläggningar; övernattningsstuga, vindskydd eller dylikt för det rörliga friluftslivet; samt viss utveckling och förtätning av bebyggelse i anslutning till befintlig bebyggelse får dock medges.

På privatägd mark i Härjedalen bedrivs renskötsel med stöd av civilrättsliga nyttjanderättsavtal mellan samebyn och privata markägare. Nyttjanderättsavtalen medför inte hinder för markägarens egna nyttjande och utveckling av sin fastighet. Genom renbetesavtalen finns idag en väl fungerande samförståndslösning i kommunen som innebär att privata markägare tillsvidare upplåter sin mark till samebyarna med nyttjanderätt för renbete, främst vinterbete. Efter det så kallade renbetesmålet, vilket gällde rätten till bete med ren på privatägd mark i Härjedalen, följde långa och svåra förhandlingar som slutligen ledde fram till dagens unika samförståndslösning. Härjedalens kommun värnar om rennäringslagen nuvarande och framtida utveckling i Härjedalen. En bibehållen rennäring i kommunen av samma omfattning som den nuvarande förutsätter en god dialog och gott samverkansklimat mellan samebyarna och de privata markägarna så att samförståndslösningen och avtalen ges goda förutsättningar att upprätthållas.

Skogsbruk

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen är positivt inställd till fler terminaler för omlastning av timmer.
- Som skogsägare har kommunen en värdefull resurs att förvalta. Förvaltningen ska alltid ske med hänsyn till åtgärdsbehov, miljö- och naturvärden samt långsiktiga mål för skötseln av innehavet, både avseende produktion och miljö.
- Vid de fall marken inte längre är lämplig att nyttjas som tidigare eller att möjligheterna inte längre tillåter den tidigare markanvändningen, ser kommunen att annan markanvändning kan tillåtas för att främja en god hushållning av mark och vatten.

Skogsbruket är en av de viktiga näringarna inom Härjedalens kommun. Skogsbruken är enligt miljöbalken 3:4 av nationell betydelse och skogsmark som har betydelse för skogsnäringslagen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Skogsva-

ror (trävaror, pappersmassa, papper) var den tredje viktigaste exportvarugruppen i Sverige år 2016.

I ett framtidsperspektiv kan Sveriges roll som leverantör av biobränsle och trävaror öka ytterligare. Detta till följd av satsningar på att dels minska användningen av fossila bränslen, dels minska koldioxidutsläpp från cement- och plastindustrin. Framställningen av trävaror är mindre energikrävande jämfört med metaller och andra material. På grund av det kan träets konkurrenskraft komma att stärkas i framtiden, framför allt om energipriserna ökar.

Skogsbruket påverkas av förändringar i klimatet, exempelvis hantering av insektsangrepp och försök med odling av nya arter. När vädret blir varmare minskar även antal dagar med tjälad mark och längre perioder med osäker bärighet, något som redan i dag kräver anpassade metoder för bland annat virkesuttag. Klimateffekterna kan även leda till större behov av lagringsplatser. En tydlig effekt av ett varmare klimat är att många arter har flyttat sin utbredningsgräns norrut.

Inlandsbanan har stor potential för virkestransport. För att kunna nyttja bana fullt ut för detta krävs fler omlastningsplatser och gärna elektrifiering av banan. Bärigheten på banvallar och omlastningsplatser är viktig att säkerställa.

Kommunen ska beakta de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden där särskilda markanvändningsintressen utgörs av skogsbruket i miljöbalken. Genom samhällsplanering kan kommun tillgodose denna bestämmelse genom att utföra lokaliseringsprövningar gällande anspråk som föreslås på mark som i dag är del av skogsbruket. Läs även under Kapitel 3 "Hänsyn" - Övriga allmänna intressen.

Jordbruk

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att lokaliseringsprövningar ska begränsas till att utföras inom den ort där anspråk finns.
- Byggnation kan tillåtas på åkermark till åtgärd som gynnar en fortsatt djurhållning eller ett fortsatt brukande av jordbruksmarken.
- Kommunen värdesätter fäbodbruket och dess utveckling som ett led i att arbeta med visionen ”Minst en bonde i varje by”.
- Vid exploateringsanspråk på jordbruksmark ska samråd ske med LRF i tidigt skede för att bedöma hur utveckling och byggnation kan ske med minsta skada. Detta möjliggör att fler frågor kan lösas i samförstånd och konflikter undvikas.
- I de orter med en hög efterfrågan på bostäder ska bostäder ses som ett allmänt intresse. Bebyggelse kan tillåtas på jordbruksmark för att tillgodose behovet av permanentbostäder, där samhällsservice finns efter en lokaliseringsprövning.
- Kommunen ställer sig positiv till nybildning av små och stora jordbruksfastigheter (t.ex. hästgårdar och kombinerat ändamål).
- En ökad förbuskning ses som en negativ utveckling och vid fallet att marken inte längre är lämplig att nyttjas som tidigare eller att möjligheterna inte längre tillåter den tidigare markanvändningen, ser kommunen att annan markanvändning kan tillåtas för att främja en god hushållning av mark och vatten.

Jordbruket som näring har länge varit av stor betydelse i kommunen. Det är också av värde att landskapet hålls öppet. Det är angeläget att ett aktivt jordbruk finns i kommunen och ges förutsättningar för att utvecklas. Detta med tanke på jordbruket som näring och utifrån landskapsbilden. Kommunen är positiva till nybildning av små jordbruksfastigheter (till exempel hästgårdar och kombinerat ändamål med odling och djurhållning) eftersom det möjliggör mindre verksamhet på gården kombinerat med deltidsarbete och leder till fortsatt brukande av jorden med fler aktörer som bedriver jordbruk i liten skala. Idag när antalet bönder och efterfrågan på jordbruksmark minskar i vissa delar av kommunen upplever man att byarna och fäbodarna lätt växer igen.

Fäbodbruket är en unik produktionsform som fortfarande lever i vår kommun. Fäbodvallarna är, med sina speciella byggnader och typiska utmarksbete med frigående djur, ett levande kulturarv med höga biologiska och kulturhistoriska värden. De har ett starkt symbolvärde för kommunen. En utmaning inom fäbodbruket för framtiden blir att nyrekrytera fäbodbrukare till det traditionella fäbodbruket. För att utveckla och bevara denna näring och detta kulturarv ser kommunen positivt på en fortsatt och ökad drift. Det aktiva fäbodbruket är en del i en näringsverksamhet med djurhållning året runt, där fäboden och betet i skog och fjäll är en nödvändig del av verksamheten som foderförsörjning under sommarhalvåret.

Det är en ekologiskt, miljöanpassad och resurssnål verksamhet för att ta tillvara på de betesresurser som finns i våra skogar och fjällområdensamt för att främja en lokal produktion av livsmedel till hög kvalitet.

I och med det klimatförändringar som sker lägger kommunen stor vikt vid lokalproducerade varor. Att kunna erbjuda medborgare och besökare lokalproducerad mat eller andra varor är något kommunen vill värna och utveckla. Visionen lyder ”Minst en bonde i varje by”. Detta kan också kopplas till den unika fäbodkultur som finns inom kommunen.

Jordbruk är av nationell betydelse. Vilket betyder att bruksvärden jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Detta regleras i miljöbalken 3:4.

Inom kommunen finns ett antal orter där bostadsutbudet är begränsat men efterfrågan hög. Fastighetsägare inom kommunen ser då över möjligheterna att exploatera centralt lokaliserad jordbruksmark. Kommunen anser att i de fall där jordbruksmarken är centralt lokaliserad inom orterna och fastighetsägaren själv visar intresse för att exploatera ska det finnas möjlighet att undersöka det vidare. Det kommer alltid att föregås av en lokaliseringsutredning för att se till om behoven av bostäder kan lösas på ett likvärdigt sätt inom orten utan att ta jordbruksmark i anspråk.

Härjedalens kommun är en stor kommun till ytan med ett flertal orter, i vissa orter finns det i dagsläget inte en stor efterfrågan av bostäder och i dessa orter anser kommunen att jordbruksmark inte bör tas i anspråk. I de orter med en hög efterfrågan kan det komma att bli aktuellt att utreda huruvida jordbruksmark ska tas i anspråk för att tillgodose behovet av bostäder i närhet till samhällsservice efter en lokaliseringsprövning. Kommunen anser att lokaliseringsprövningen ska kunna begränsas till de orter där en hög efterfrågan finns, om kommunen ställs inför att lokaliseringsprövningarna ska vidgas till kommunen som helhet försvåras utvecklingen av orter med en hög efterfrågan. Kommunens vision av att öka befolkningsantalet kommer vara svårt att realisera om orterna inte kan utvecklas till en attraktiv plats att leva och bo på.

Läs mer under Kapitel 3 ”Hänsyn” - Övriga allmänna intressen.

Vattenbruk

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ser ett växande intresse av att etablera nya verksamheter och är positivt till en vidare utveckling.
- Viktigt att eventuellt kommande verksamheter inte äventyrar vattenkvaliteten.

Vattenbruk är ett samlingsnamn för odling av akvatiska djur och växter och innefattar odling av fiskar, musslor, kräftdjur och alger. Inom kommunen finns fiskodling för utsättning och matkonsumtion. Vattenbruksverksamheter leder till att man kan erbjuda klimatvänlig och lokalproducerad mat samt långsiktig och hållbar produktion. Fiskodling är en näring som växer i länet.

Inom Härjedalens kommun finns i dagsläget tre vattenbruk som bedriver verksamhet i form av fiskodling, dessa återfinns i Ljusnedal, Hedeviken och Tännäs.

TÄKT- OCH GRUVVERKSAMHET

Torvutvinning

STÄLLNINGSTAGANDE

- Ny bebyggelse intill torvtäkterna kan sannolikt störas av buller eller hindra täktverksamheten. Det är därför ur allmän synvinkel olämpligt att ny bebyggelse tillkommer i anslutning till täktområdet, utom för exploateringsföretagets eget behov.
- Omfattande krav på rening av dräneringsvatten ställs inom områden i anslutning till torvutvinning, detta som en åtgärd i arbetet med vattenkvalitetsnormerna.

Torvbrytningen i de centrala delarna av kommunen och vidareförädling i anläggningarna i Sveg är av strategisk näringslivsbetydelse för kommunen. Utvinningen omfattar myrar inom en sju milsradie från Sveg för att tillgodose torvfabrikens råvarubehov.

Grus- och bergtäkter

STÄLLNINGSTAGANDE

- Nya grustäkter och bergtäkter i direkt anslutning till sjöar och vattendrag tillåts inte, inte heller nya täkter som negativt påverkar turismen, friluftslivet, kulturminnesvården eller naturvården.
- I anslutning till befintliga täkter inom ovan nämnda områden kan som regel ytterligare begränsade uttag tillåtas i de fall täktplanerna kan förenas med ovan nämnda intressen. I sådana täktplaner är det av stor betydelse att återställning och efterbehandling blir miljöanpassad.
- Nya bergtäkter får prövas mot de i översiktsplanen redovisade allmänna intressena och den miljökonsekvensbeskrivning som alltid ska upprättas inför nya täkter.

Grustäkt betyder dels en plats där man utvinner naturgrus, även kallat grustag och dels själva verksamheten att bryta grus, vilket kräver tillstånd från länsstyrelsen. Grustäkter förekommer ofta i rullstensåsar. Krossat berg, makadam, är numera det dominerande ballastmaterialet och det viktigaste ersättningsmaterialet för naturgrus. Olika bergarter har dock olika egenskaper och lämpar sig inte för alla former av ballast.

Mineraler

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen är negativ till utvinning av mineral i mark med höga uranhalter, bland annat med utgångspunkt att inte riskera att försämra vattenkvaliteten.
- Kommunens inställning till brytning av mineraltillgångar är att bedömning av dessa ansökningar ska ske utifrån natur- och kulturvärden, turism och friluftsliv och andra miljöintressen.

Inom kommunen finns flera områden med värdefulla mineraler som eventuellt kan vara av intresse för framtida brytning. I kommunen finns områden med bland annat alunskiffrar. Alunskiffer är ofta rikt på uran men innehåller även organiskt material och metaller som vanadin, molybden och nickel.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har genomfört flygmätningar av gammastrålning från uran. De visar att det finns höga uranhalter i framför allt området söder om Sveg.

Några av de olika typer av miljöpåverkan som är kopplade till uranbrytning är frigörelse av toxiska ämnen, bildning och spridning av surt lakvatten samt att tillhörande avfallsdeponier utgör föroreningskällor. Uranbrytning riskerar att försämra vattenkvaliteten i närliggande vattenförekomster. Det finns risk att uran frigörs även vid utvinning av andra mineraler om utvinningen sker i mark med höga uranhalter.

LIS-OMRÅDEN OCH STRANDSKYDD

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att den rådande lagstiftningen gällande LIS (landskapsutveckling i strandnära lägen) och strandskydd försvårar kommunens utveckling i strandnära lägen. Kommunen vill verka för att lagstiftningen anpassas efter regionala förhållanden.

Strandskydd är ett nationellt skydd som gäller samtliga sjöar, hav och vattendrag oberoende av storlek. Skyddsområdet är 100 meter från strandkanten upp på land och 100 meter från strandkanten ut i vattnet, skyddet gäller även miljön under vattnet. Strandskyddet har två huvudsakliga syften, vilka är att bevara människors möjlighet att vistas vid vatten, samt att bevara och värna om den biologiska mångfalden som är beroende av denna vattennära miljö.

Länsstyrelsen kan i de fall där de bedömer att strandskyddet saknar syfte upphäva skyddet, länsstyrelsen kan också i de fall där det anser att det krävs ett större skydd utöka området till maximalt 300 meter på vardera sidan om strandkanten. Kommunen kan genom en detaljplan upphäva strandskyddet, kommunen kan även ge dispens i samband med bygglov och förhandsbesked, det ska då påvisas att planen eller områdets planerade markanvändning är av större intresse än att bevara strandskyddet. De särskilda skäl som kan användas för att upphäva eller ge dispens för strandskyddet återfinns i 7:e kapitlet miljöbalken.

En ny strandskyddslag trädde i kraft 1 juli 2009 i miljöbalken. Samtidigt differentierades strandskyddet för att skapa möjligheter att främja utvecklingen i landsbygdsområden med god tillgång till stränder och låg exploateringsgrad. Kommunerna har från och med 1 februari 2010 möjlighet att i översiktsplanen peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, så kallade LIS-områden. Inom dessa utpekade områden ger miljöbalken ytterligare två skäl som kan användas för att upphäva eller ge dispens från strandskyddet. I Härjedalens kommun finns sedan 2016 ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Tolv fokusområden har där identifierats och kommunens har gjort bedömningen att det finns goda möjligheter att åstadkomma landsbygdsutveckling genom ökade möjligheter att bygga nära vatten.

Det tolv områdena är:

- Bruksvallarna – Flon
- Mittådalen – Messlingen
- Tännäsdalen
- Funäsdalen – Ljusnedal,
- Tännäs
- Hede – Långå – Nedre Särvsjön – Hedeviden,
- Vemdalen
- Lofsdalen
- Sveg
- Ytterhogdal
- Ängersjö
- Lillhärdal.

De LIS-områden som är redovisade har inga detaljstuderade gränser och får bedömas i enskilda fall. Vissa LIS-områden ligger vid större sjöar medan andra LIS-områden inkluderar områden med befintlig bebyggelse vid mindre vattendrag. Därutöver inom stora delar av kommunen, med undantag för de värdefulla natur- och rekreationsområdena, anser kommunen att det är möjligt att utveckla strandnära lägen för småskaliga turist- och upplevelseanläggningar, så kallade mikroföretag, utan att det är redovisat som ett särskilt LIS-område, enligt särskilda riktlinjer med prövning om åtgärden är att betrakta som LIS-områden och om lokaliseringen är lämplig. Gällande dessa frågor hänvisar kommunen till den redan antagna LIS-planen som genom planprocessen antas som ett tematiskt tillägg till denna översiktsplan, inga nya tillägg kommer att ske i samband med denna plan. LIS-planen i sin helhet finns tillgänglig på kommunens webbplats samt i den till digitala karta tillhörande översiktsplanen.

KOMMUNIKATIONER

Samspelet mellan kommunikation, transport och teknikförsörjning i relation till bebyggelse är en förutsättning för att åstadkomma hållbar utveckling inom kommunen.

Kommunikationer ska stärkas och utvecklas såväl inom kommunen, som tillgängligheten till kommunen, detta syftar till att öka attraktiviteten för befintliga och nya medborgare samt företag. Kommunen ser att kollektivtrafik, digital infrastruktur, järnväg och flygtrafik är viktiga delar i utvecklingen, vilket även ligger i linje med de nationella och regionala transport och trafikförsörjningsplanerna.

Digital infrastruktur

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen avser att utarbeta en bredbandsstrategi under mandatperioden.

Kommunikationer är ett viktigt steg i att tillgängliggöra kommunen, att kunna erbjuda majoriteten av kommunens befolkning bredband anses vara i relation till en ökad inflyttning (se sida 10). Sedan början av 2000-talet har bredband successivt bytts ut i stora delar av Sverige.

Kraven på snabb överföringshastighet drivs till stor del av teknikutvecklingen. I den nationella strategin, Sverige helt uppkopplat 2025, är visionen ”ett helt uppkopplat Sverige”. Region Jämtland Härjedalen har regeringens uppdrag att verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete mellan aktörer verksamma i länet av betydelse för bredbandsutbyggnaden.

Kommunen har flera viktiga roller när det gäller att nå målen i den nationella bredbandsstrategin. Kommunen ansvarar för att ge grävtilstånd, fysisk planering, bygglov för master, eventuellt markupplåtelse på kommunägd mark, digitalisera fler av sina egna tjänster, bedriva en bredbandssamordning, främjande av samförläggning av fiber med VA, fjärrvärme, el, och annan teknikförsörjning samt att kommunicera nyttan med bredband.

För att kommunen på ett tydligt sätt ska redovisa sitt arbete gällande bredbandsutbyggnaden, har Härjedalen kommun för avsikt att utarbeta en kommunal bredbandsstrategi där ansvarsfördelning, information och samordning kan ske.

Kollektivtrafik

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen har som avsikt att under planperioden utreda behov och utmaningar för att nå en hållbar och långsiktig trafikförsörjningsplanering.
- Att utreda och utveckla kollektivtrafiken ser kommunen som ett steg för att främja en befolkningstillväxt, jämställdhet och tillgänglighet.

Region Jämtland Härjedalen är regional kollektivtrafikmyndighet med det politiska och ekonomiska ansvaret för kollektivtrafiken i länet och över länsgräns. Kollektivtrafiken kompletterar övriga transporter och är en förutsättning för en fungerande arbetsmarknad, skola vård och omsorg. Väl planerad kollektivtrafik kan leda till ökad närvaro av människor i och i anslutning till transport noder, vilket i sin tur kan bidra till tryggare platser, inte minst kvällstid. Den kan också bidra till hållbar utveckling genom att minska behovet av privatbilism och icke önskad klimatpåverkan och även tillstordel användas för arbetspendling.

I kommande arbete med trafikförsörjningsplanering kan kommunen utreda hur kollektivtrafiken och skolskjutsar nyttjas samt vilka behov och brister som finns. Detta för att kommunen på ett konkret sätt ska kunna visa på behoven gentemot Region Jämtland -Härjedalen för vidare utveckling av kollektivtrafiken.

Tågtrafik

STÄLLNINGSTAGANDE

- Avstånden i Härjedalen är långa, väl fungerande transporter och minskade restider ser kommunen som framgångsfaktorer för att nå visonen av fler invånare till år 2030. Bra kommunikationer med tåg bidrar till högre tillgänglighet och jämställdhet. Kommunen kommer vara en aktiv part och verka för frågor gällande utvecklingen av järnväg.

Inlandsbanan sträcker sig från Gällivare till Mora och utgör ett viktigt transportstråk i mellersta och norra Sverige. Inlandsbanan passerar genom östra delen av Härjedalens kommun och har stationer i Sveg och Ytterhogdal. Härjedalens kommun är en av 19 kommuner som tillsammans äger Inlandsbanan genom ett gemensamt aktiebolag, Inlandsbanan AB. Bolaget verkar för att öka gods- och persontransporter längs Inlandsbanan. Kommunen ser positivt på en utveckling av järnvägsnätet inom kommunen. Sträckan Sveg-Röros har länge diskuterats och ses som en framtidsvision som skulle gynna såväl kommunens medborgare som besökare. En sådan järnvägssträckning skulle bidra till en ekonomisk tillväxt och utvecklingsmöjligheter för flera av näringarna inom kommunen. Kommunikationer och fraktmöjligheter inom och till kommunen genom tågtrafik skulle också underlätta arbetet med klimatanpassningen eftersom kommunen skulle kunna erbjuda ett alternativt transportmedel till bil och flyg.

Riktlinjer gällande bebyggelse i anslutning till järnväg är enligt Trafikverket, att ett generellt avstånd till ny bebyggelse bör vara minst 30 meter från järnvägen. Det för att ge utrymme för räddningsinsatser om det skulle ske en olycka, och det möjliggör en viss utveckling av järnvägsanläggningen. Ny bebyggelse eller förändrad användning av bebyggelse bör utredas, för att säkerställa att den nya bebyggelsen inte störs av järnvägen i form av exempelvis buller och vibrationer. Bebyggelsen får heller inte utgöra en störande effekt för järnvägsverksamheten.

Flygtrafik

STÄLLNINGSTAGANDE

- Avstånden i Härjedalen är långa och med väl fungerande transporter och minskade restider ser kommunen som framgångsfaktorer för att nå visionen av fler invånare till år 2030. Bra kommunikationer med flyg bidrar en högre tillgänglighet och jämställdhet. Därför kommer kommunen fortsatt vara en aktiv ägare och förvaltare av Härjedalen Sveg Airport.
- I anslutning till flygplatser samt under inflygnings- och startstråken är kommunen generellt negativ till att ny bostadsbebyggelse med hänsyn till bullerstörningar.

Härjedalen Sveg Airport är en regional flygplats fyra kilometer nordost om Sveg. Flygplatsen ägs av kommunen och trafikerar av reguljärflyg till Stockholm-Arlanda. Flygtrafiken ger stora möjligheter att bo i Härjedalens kommun men att verka i andra delar av Sverige och i förlängningen även globalt. Det finns även ett flygfält i anslutning till Hede. I dag ägs och drivs det av Hedlanda flygförening.

Luftfartsverket ska alltid tillfrågas som sakägare för infrastrukturutrustning vid planerade byggnadsverk högre än 20 meter. För Försvarsmakten gäller att samråd ska ske gällande objekt högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och objekt högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse. Förutom denna kontroll utför Luftfartsverket även flyghinderanalys där det kontrolleras att de planerade byggnaderna inte negativt påverkar flygtrafiken.

Väg

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen har som avsikt att under planperioden utreda behov och utmaningar för att nå en hållbar och långsiktig trafikförsörjningsplanering.
- Vid ansökan om bygglov för ny bebyggelse belägen närmare den nya tilltänkta vägsträckningen för E45 än 150 meter ska yttrande från Trafikverket inhämtas innan frågan om bygglov prövas.
- Kommunen ställer sig fortsatt negativ till omdragningen av E45 (vägprojekt Rengsjön-Älvros).

Många av kommunens besöksmål som fjälldestinationer och naturområden är i dag svåra att nå utan bil. De två mest trafikerade vägarna är E45 och väg 84. Under vintersäsongen är trafiken till orter med besöksnäring periodvis intensiv. Under sommarhalvåret är trafikflödet i kommunen stabilare och upplevs inte lika intensivt då trafikflödet är jämnare fördelat över tid. Kommunen ser positivt på en utveckling av vägnätet inom kommunen. En vägsträckning mellan Hede och Lofsdalen ses som en framtidsvision som skulle gynna såväl kommunens medborgare som besökare.

Trafikverket utreder en ny sträckning av E45 söder om Sveg parallellt med en ny sträckning av riksväg 84 (vägprojekt Rengsjön-Älvros). Projektmålet är att minska restiden, uppfylla kraven för europaväg och att vägen anpassas efter omgivande landskap. Den 18 juni 2018 tog Trafikverket ställning för att projektet ska drivas vidare och att alternativet sträckningen väster om Nonsberget, ska ligga till grund för den fortsatta planeringen. Ställningstagandet vilar på Trafikverket region mitts samlade bedömning av alternativens effekter samt i vilken utsträckning de uppfyller projektets ändamål och projektmål. Kommunen ställer sig fortsatt negativ till omdragningen av E45. Majoriteten av de politiska partierna i Härjedalens kommun har uttryckt detta i sitt yttrande till Trafikverket.

Trafikverket har flera andra pågående och genomförda åtgärdsvalsstudier gällande flera sträckningar på statligt ägda vägar i kommunen, där dagens brister och behov analyseras och åtgärder föreslås.

Trafikverket ansvarar för vägområdet som är den mark som tas i anspråk för väganordningar och anges generellt som väg till krönet på bakslänten av diket samt ytterligare en kantrensa om 0,5 meter vid åkermark respektive 2 meter vid skog. Inom vägområdet krävs tillstånd enligt väglagen § 43 från Trafikverket för att utföra arbete och uppföra fasta objekt. Vägområdet är en förutsättning för att kunna sköta drift- och underhåll av vägen på ett bra sätt. Säkerhetsavståndet är det område utanför körbanan som ska vara fritt från fysiska hinder i form av fasta och oeftergivliga föremål. Säkerhetsavståndet bestäms av vägens utformning och tillåten hastighet. Enligt 47 § Väglagen, gäller generellt ett byggnadsfritt avstånd på 12 meter från vägområdet. Länsstyrelsen har i ett särskilt beslut från den 15 maj 1996 (23FS 2015:28), utökat det byggnadsfria avståndet till 30 meter för E45 och riksväg 84. Dessa två vägar utgör inom kommunen primära farleder för farligt gods, det innebär att riskanalyser ska göras för att utreda lämpligt avstånd för bebyggelse även utanför det byggnadsfria avståndet. Ur trafiksäkerhetssynpunkt är det önskvärt att byggnadsfritt avstånd följs, även antalet anslutningar till allmänna vägar begränsas ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Gång- och cykeltrafik

STÄLLNINGSTAGANDE

- I kommande planprocesser framförallt i områden där kommunen planerar för permanentboende, bör gång- och cykeltrafiken särskilt beaktas med tanke på jämställdhet och tillgänglighet.

Fotgängartrafiken är en del av alla resor och resan börjar och avslutas ofta till fots. Hur bostäder och verksamheter är lokaliserade och möjligheten att röra sig i den bebyggda miljön är grundläggande förutsättningar för hur gång- och cykeltrafiken fungerar. Det bör även beaktas i kommande planprocesser för att tillgodose tillgänglighet och jämställdhet. Eftersom avstånden är långa och kommunen är stor till ytan finns svårigheter att bygga ut och underhålla gång- och cykeltrafiken i hela kommunen.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Den tekniska försörjningen måste planeras i god tid för att klara kommande kapacitetskrav och klimatförändringar. En hållbar utbyggnad innebär även att satsa på miljövänliga energikällor och infrastruktur. Att behandla och beakta vatten och avlopp (VA), avfallshantering och dagvattenhantering på ett översiktligt plan blir en viktig faktor.

Vatten och avlopp, VA

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen eftersträvar en klimatanpassad och långsiktigt hållbar VA-försörjning i hela kommunen inom och utanför kommunalt verksamhetsområde, utifrån lokala förutsättningar och med beaktande av miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter.
- Alla fastigheter med behov av avloppsförsörjning ska ha en anläggning som är godkänd enligt miljöbalken.
- All dricksvattenförsörjning som berörs av Livsmedelsverkets lagstiftning ska uppfylla dess krav.
- Utbyggnaden av kommunala VA-anläggningar ska baseras på bebyggelsetryck samt en sammanvägd prioritering av hälso- och miljönytta samt ekonomi.
- Samtliga detaljplaner och fördjupade översiktsplaner ska innehålla en VA-utredning och en dagvattenutredning innan de fastställs.
- Kommunen ska hushålla med resurser, verka för återföring av näringsämnen i kretsloppet samt arbeta för att miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten uppfylls.
- Bebyggelse får inte ske intill reningsanläggningar. Generellt kan inte restriktionsavståndet till befintliga anläggningar anges, men inom avståndet 1 kilometer bör stor återhållsamhet iakttas. Vid prövning av ny bebyggelse ska topografi, insynsförhållanden, förhärskande vindriktning och markbeskaffenhet noggrant beaktas. Riskerna för till exempel nedskräpning, lukt, rök, brandfara, förorening och smittspridning kan föranleda ökat restriktionsavstånd.

Vikten av kommunal VA-planering har blivit alltmer aktuell och avgörande för samhällsutvecklingen. Både beroende på att lagstiftningen i form av miljöbalken, vattentjänstlagen och EU:s ramdirektiv för vatten riktar nya typer av krav på kommunerna, men också för att styra utvecklingen mot en långsiktigt hållbar VA-försörjning, såväl inom som utanför det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp.

VA-planeringen i Härjedalens kommun ska ge en heltäckande och långsiktig plan för hela kommunens VA-försörjning. VA-planen ska vara ett styrmedel med syfte att genomföra åtgärder inom VA-försörjning på ett hållbart och effektivt sätt. För att uppmärksamma de framtida utmaningarna och prioritera de åtgärder som är nödvändiga för vatten och avloppsfrågor har en strategisk och långsiktig VA-plan tagits fram. VA-planen ligger som ett planeringsunderlag till denna översiktsplan.

VA-planen beskriver i vilken takt vatten- och avloppsfrågor kan åtgärdas samt vilka delar av kommunen som i nuläget inte kan komma i fråga för utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp. Planen är vägledande och fungerar som underlag för beslut vid utökning av det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp. En prioritering mellan områden har gjorts i VA-planen och utbyggnadstakten är bedömd utifrån vad som anses skäligt utifrån nuvarande kunskap om behov, ekonomi samt befintliga och planerade resurser. Dock kan förändring uppstå i VA-utbyggnadsplanen, på grund av de tre kriterierna miljö- och hälsa, samhällsnytta och utbyggnad av fritidsboende. En ändring av ordningen kan behöva ske.

Dagvatten

STÄLLNINGSTAGANDE

- En dagvattenstrategi ska tas fram och förväntas antas inom de närmsta två åren.
- I nya planområden ska vegetationen bevaras för att hantera dagvatten och inte försämra markens stabilitet och därmed motverka risken för ras och skred.
- Våtmarker och myrområden ska i möjligaste mån inte bebyggas. De fyller en viktig funktion för dagvattenhanteringen och för att hålla grundvattnet på en jämn nivå. Vid framtagande av nya detalplaner i fjällterräng ska det säkerställas grönytor med strategisk placering i planområdet.
- Naturliga dagvattenstråk bör förstärkas och undvikas vid placering av vägar och tomtmark.
- Dagvatten ska i första hand fördröjas och renas lokalt.
- Kan inte dagvattenfrågan lösas kan inte exploatering komma till stånd.

Vid förändring av markens genomsläpplighet av vatten, vanligen vid nya exploateringar eller byggnation av vägar och parkeringar av asfalt, hindras regnet från att rinna ner i marken. Det måste hanteras för att förhindra att det rinner till platser som inte är önskvärt, exempelvis husgrunder eller direkt till vattendrag.

Det finns en problematik inom Härjedalens kommun gällande att dagvatten i dag rinner direkt från vägbrunnar ut i Ljusnan, utan fördröjningssystem. Tillbud med slamströmmar och bortspolade vägtrummor som

inträffar när de så kallade 100-årsregnen sammanfaller med snösmältningen förväntas återkomma oftare som en följd av klimatförändringen. Dagvattenhanteringen från vägnätet är därför bristfällig. Det finns även problem i vissa utbyggda fritidshusområden där ökade nederbörds mängder kan leda till skred och slamströmmar om inte dagvattenhanteringen är rätt dimensionerad.

Behovet av riktlinjer för hur dagvattenfrågorna ska hanteras i kommunen är stort. Arbetet med dagvattenhanteringen är förvaltningsövergripande och behöver utformas utifrån lokala förutsättningar. I dagsläget finns inget övergripande dokument som behandlar dessa frågor, det sker istället på olika plan igenom hela planeringsprocessen. I VA-handlingsplanen för Härjedalens kommun framgår att en dagvattenstrategi ska tas fram. Strategin ska vägleda i arbetet med att förebygga klimateffekter, och minska utsläpp. I strategin ska det finnas en tydlig ansvarsfördelning vilket förväntas leda till enklare och effektivare ärendehantering.

Avfallshantering

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att avfallshanteringen ska utformas så att uppkomsten av avfall minimeras samt att det skapas gynnsammare förutsättningar för hanteringen av det avfall som ändå uppkommer. Sortering ska möjliggöras vid källan i största möjliga mån.
- Avfallet utgör en resurs som ska tas tillvara.
- Markområden för avfallshantering ska beaktas vid detaljplanering.
- Markområden där deponiverksamhet har bedrivits ska inte säljas eller bebyggas.
- Bebyggelse får inte ske intill deponier och avfallsanläggningar. Generellt kan inte restriktionsavståndet till befintliga anläggningar anges, men inom 1 kilometer bör stor återhållsamhet iakttas.
- Vid prövning av ny bebyggelse ska topografi, insynsförhållanden, förhärskande vindriktning och markbeskaffenhet noggrant beaktas. Riskerna för till exempel nedskräpning, lukt, rök, brandfara, förorening och smittspridning kan föranleda ökat restriktionsavstånd.
- Bebyggelse intill tillfartsvägar till avfallsanläggningar är olämplig på grund av nedskräpning.

Avfallshantering är en viktig aspekt av den kommunala planeringen. Utvecklingen inom området är betydande och kommunen står inför förändringar. I juni 2018 beslutade regeringen om ett förtydligat producentansvar för förpackningar och tidningar samt obligatorisk insamling av matavfall. Från 2021 ska producenter eller tillståndspliktiga insamlings-system samla in förpackningar och returpapper från minst 60 procent av alla bostadsfastigheter i landet. Från 2025 ska insamling ske från alla bostadsfastigheter. Kommunerna ska senast 1 januari 2021 tillhandahålla ett system för att samla in utsorterat matavfall från hushåll och transportera bort det separat.

En ny avfallsplan ska tas fram för att hantera de nya riktlinjer och krav som ställs på avfallshantering. Avfallsplanen anger inriktningen för

kommunens avfallshantering. Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en renhållningsordning som består av lokala föreskrifter och en avfallsplan. Renhållningsordningen i kommunen ska aktualitetsprövas varje mandatperiod, vilket med fördel kan göras i samband med översiktsplanens aktualitetsprövning för att anpassas till rådande förhållanden. Då fler fraktioner sorteras ut kommer avfallshanteringen i framtiden att kräva mer plats vilket är viktigt att beakta i detaljplanering och exploatering av områden. Tillräckliga ytor och anläggningar som även klarar de starkt skiftande förhållandena från besöksnäringen blir en avgörande faktor.

Kommunen måste arbeta mer med att minska avfall och öka källsortering och återbruk. Tydligare information till kommunmedborgare men även till besökare kan vara en åtgärd för att arbeta för ett minskat avfall. Vid planering av nya bostäder och bostadsområden ska alltid frågan om säker, effektiv och lättillgänglig avfallshantering med möjlighet till sortering beaktas.

Kommunen har återvinningscentraler (ÅVC) för grovavfall och miljöfarligt avfall på sex platser inom kommunen. Förpacknings och tidningsinsamlingen (FTI) har återvinningsstationer (ÅVS) för förpackningar och tidningar på 21 platser inom kommunen.

Härjedalens kommun är till ytan stor och det kan bli aktuellt att se på lösningar för insamlings- mellanlagrings- eller omlastningsstationer, för att tillgodose de regeländringar som införts kring avfallshanteringen. Det är av vikt att lokaliseringsutredningar för nyetableringar av eventuella mellanlagring- eller omlastningsstationer genomförs. Anläggningarna för omlastning eller mellanlagring bör ligga på ett lämpligt avstånd från varandra.

Energiförsörjning

STÄLLNINGSTAGANDE

- Härjedalens kommun motsätter sig ytterligare utbyggnad av vattenkraft, men förordar att den befintliga vattenkraften ska användas så effektivt som möjligt och med stor miljöhänsyn.
- Kommunen ska verka för att vandringsvägar för fisk och andra vattenorganismer förbi regleringsdammar ska anordnas.
- Kommunens energi- och klimatstrategi ska revideras under planperioden för denna översiktsplan.
- Det tematiska tillägget för vindkraft ska revideras inom de närmsta fem åren.
- Bebyggelse får inte ske under eller intill högspänningsledning. Den byggnadsfria zonen är beroende av spännings- och ledningstyp.
- Samråd ska ske med kraftleverantör vid bygglovsärenden som kan påverka befintlig eller planerad högspänningsledning.

Förbränning av fossila bränslen, till exempel bensin och olja, bidrar till växthuseffekten och ger utsläpp av försurande och övergödande ämnen. Kommunens mål och ambition är att minska användandet av fossila bränslen och öka andelen förnybar energi. Samhällets användning av energi belastar miljön på flera olika sätt.

Härjedalen kommun erbjuder energi- och klimatrådgivning till allmänheten och småföretag genom ett samarbete med Region Jämtland- Härjedalen för att främja en hållbar hushållning med energi. Härjeåns och Fyrfasen skapar också möjligheter för att kunna använda elbil i kommunen. Det finns laddstationer för snabbladdning och normalladdning på flera platser i kommunen och en utbyggnad av laddstationer är att vänta.

På årsbasis är produktionen av el i Härjedalens kommun flera gånger större än elförbrukningen. Produktionen baseras uteslutande på förnybar energi, främst i form av vattenkraft vilket är mycket positivt ur ett globalt klimatperspektiv. En av anledningarna till att vissa sjöar och vattendrag inom Härjedalen kommun inte uppnår god ekologisk status är flödesförändringar och vandringshinder orsakade av vattenreglering. Oreglerade vattendrag är även en värdefull tillgång för friluftslivet och besöksnäringen.

Utbyggnaden av vindkraft påverkar landskapsbilden och människors boende- och vistelsemiljö. Kommunen antog 2010 ett tillägg till översiktsplanen som anger förutsättningarna för vindkraftsutbyggnaden inom kommunens södra och östra delar. Utvecklingen, framför allt gällande höjd och storlek på vindkraftsverken har gjort det möjligt att etablera vindkraft på andra platser än vad som tidigare var lönsamt. Då nya riksintressen för vindbruk har tillkommit samt att de tekniska förutsättningarna har förändrats bör det tematiska tillägget från 2010 revideras och omfatta hela kommunen. Kommunen planerar att revidera vindbruksplanen inom de närmsta fem åren.

En kommun kan på flera sätt styra energianvändning och energitillförsel. Kommunen kan agera utifrån sina roller som offentlig aktör, informatör, fastighetsägare, arbetsgivare eller som delägare i ett energibolag. Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Kommunen har en energi- och klimatstrategi från 2008 som även utgör energiplanen för kommunen. Utvecklingen som skett sedan 2008 gör energi- och klimatstrategi föråldrad och den bör därför revideras.

HÄNSYN

I avsnittet kommer kommunen att presentera och beskriva olika intressen, näringar och andra aspekter som kan komma att påverka kommunens planerade användning av mark och vatten.

HÄNSYN

RIKSINTRESSEN

Ett riksintresse är ett område som bedöms ha så stora värden att det är av betydelse för landet som helhet. Riksintressen är ett sätt för staten att påverka och bevaka intressen av särskild nationell betydelse inom samhällsplaneringen. I planprocessen är riksintressena ett underlag vars värden och potential ska vägas mot varandra och andra allmänna intressen. Riksintressen väger dock generellt sett tyngre än andra allmänna intressen. Utgångspunkten är att riksintresset har ett värde som kan utvecklas till något attraktivt.

Det är först i översiktsplanen som konsekvenserna av ett riksintresseanspråk tydliggörs och hur påverkan blir i förhållande till andra allmänna intressen. Kommunen ska i översiktsplanprocessen visa hur man tar hänsyn till riksintressena så att de inte påtagligt skadas. Det är inte bara lokala intressen som ska vägas mot riksintressen, de kan ofta behöva vägas mot varandra. Om det finns motstridiga riksintressen ska det riksintresse som bäst främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt prioriteras.

Riksintressen definieras och regleras i miljöbalkens (MB) 3 och 4 kapitel, och Länsstyrelsen bevakar att kommunen i sin planering tillgodoser riksintressena. Områden som är av riksintresse kan både vara av bevarandekaraktär och nyttjandekaraktär, exempelvis naturvård som bevarande och vindkraft nyttjande.

Riksdagen har beslutat riksintressena som finns i 4:e kapitlet miljöbalken. Riksintressemyndigheterna beslutar över de som regleras i 3:e kapitlet miljöbalken. Det finns totalt tolv myndigheter som ansvarar för riksintressen, till exempel Naturvårdsverket och Trafikverket.

Turism och rörliga friluftslivet 4:2 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunens samhällsplanering och planering för markanvändning ska ta hänsyn till det rörliga friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.
- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.

I 4:2 Miljöbalken anges ett antal områden där turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Bebyggelse inom riksintresseområdena hanteras enligt ställningstaganden ”Bebyggelse i fjällnära miljöer”, sidan 20.

Allemansrätten är avgörande för friluftslivet och turismen. Allemansrätten nyttjas dock av var och en men är en viktig tillgång för både stad och land, regional utveckling och lokala turistföretag. Riksintresseområden för rörligt friluftsliv är till största del lokaliserat till fjällen. Rörligt friluftsliv avser friluftaktiviteter som kan utövas med stöd av allemansrätten.

Härjedalens natur- och kulturmiljöer är viktiga tillgångar och skapar möjligheter till företagande i alla delar av kommunen. Friluftslivet och turismen medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Obrutet fjäll 4:5 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.

Inom fjällområdena som finns namngivna i 4:5 Miljöbalken får bebyggelse och anläggningar uppföras endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Bestämmelsen innebär att mark- och vattenresurserna inom dessa områden, de obrutna fjällområdena, ska användas på ett sådant sätt att områdenas karaktär bevaras. Det grundläggande i avgränsningen av de obrutna fjällområdena är att områdena i princip saknar vägar och järnvägar. För att bevara orördheten bör huvudprincipen vara att nya vägar och järnvägar inte får anläggas. De undantag som kan bli aktuella är exempelvis vägar som behövs för enstaka fastigheter eller för rennäringen.

Bebyggelse inom riksintresseområdena hanteras enligt ställningstaganden "Bebyggelse i fjällnära miljöer", sidan 20.

Myskoxen

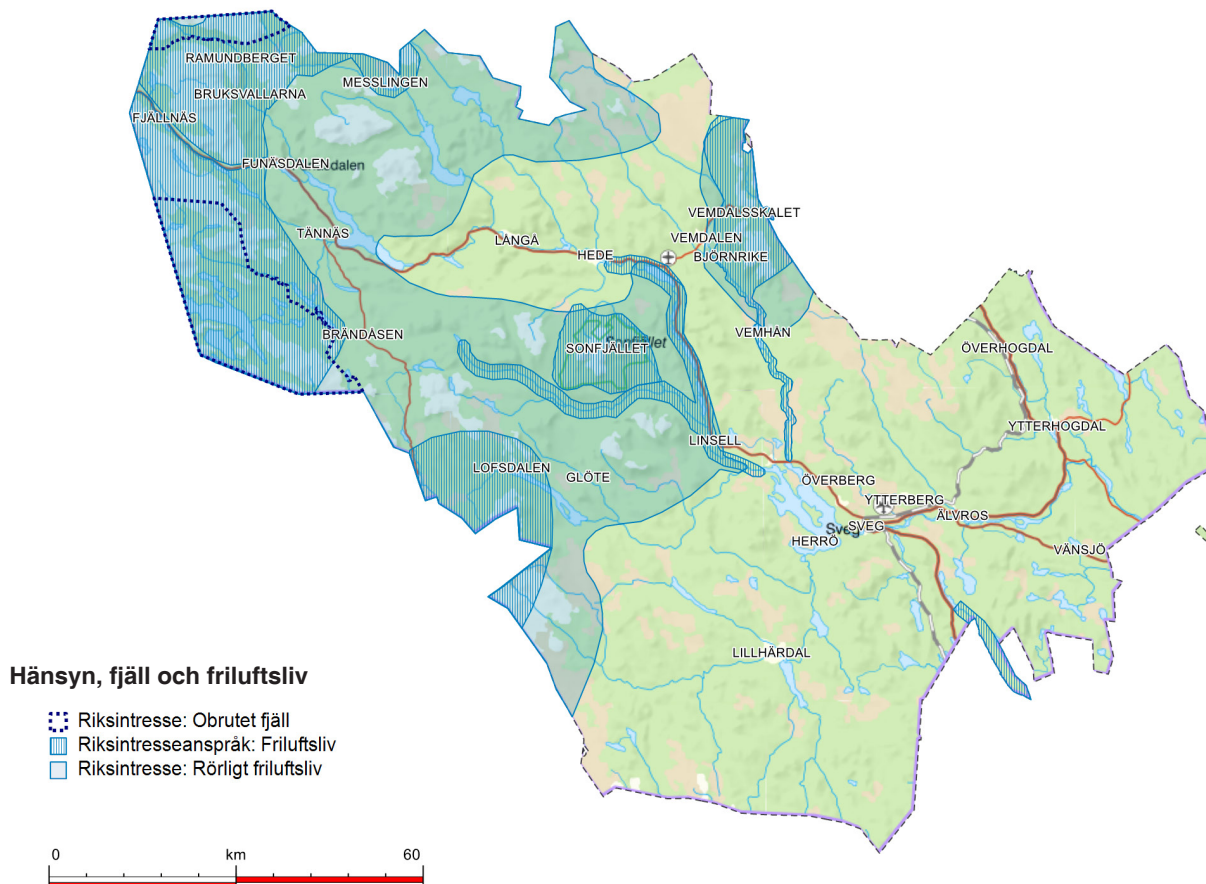
Det sista av de stora urtidsdjuren

I fjällområdena väster om Tännas, utpekade som riksintresse "obrutet fjäll", lever Härjedalens myskoxar. I Sverige finns myskoxarna endast i Härjedalen, och vid sidan av björnen är myskoxen kanske det daggdjur som förknippas allra starkast med Härjedalen. De är värdefulla inslag i fjällens biologiska mångfald och har något som kan liknas vid "rörliga djurskyddsområden" kring sig med en fredad zon på 100 meter runt varje individ. Efter att fem myskoxar spontant vandrade in från Dovrefjäll i Norge 1971, har myskoxarna etablerat sig i Västra Härjedalens fjällområden.

De härstammade från de djur som under åren 1947-53 sattes ut i Norge, efter att de infångats på Nordost-Grönland. Populationen i Härjedalen har varierat i storlek. Som mest har de varit ett 30-tal djur, men idag består populationen av knappt 10 individer. Sedan länge görs det mesta av arbetet till skydd för myskoxarna på ideell basis, genom lokala krafter.

Myskoxarna är känsliga för störningar, framförallt under vinterhalvåret när de ofta står stilla på avblåsta fjällområden för att överleva på det lilla som där finns att äta. De är därmed beroende av stora ostörda områden utan mänsklig påverkan, och gynnas därmed av de restriktioner för exploatering som riksintresseutpekandet omfattas av.

Skyddade vattendrag 4:6 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.

I Härjedalens kommun finns tre vattendrag som har skydd enligt 4:6 Miljöbalken. Det är Voxnan uppströms Vallhaga, Österdalsälven uppströms Trängslet och Ljusnan sträckan mellan Hede och Svesjön. Förutom själva vattendragen ingår dess käll- och biflöden i skyddet. I dessa vattendrag får ingen vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål utföras.

Natura 2000 4:8 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.

Inom kommunen finns flera Natura 2000-områden, dessa skapas för att värna om den biologiska mångfalden och skydda hotade och bevarandevärda arter inom Europa. Alla EU-länder ska inom respektive land redovisa natura 2000-områden. Områdena sammanfaller ofta med andra skyddade miljöer så som nationalparker och naturreservat. För att ett område ska benämnas som natura 2000-område genomgår de en beslutsprocess där Länsstyrelsen lägger förslag på nya områden som sedan behandlas av Naturvårdsverket, regeringen och till slut rekommenderas till EU-kommissionen.

Förändrad markanvändning inom eller i anslutning till ett Natura 2000-område kan kräva en tillståndsprövning om förändringen kan påverka Natura 2000-området på ett betydande sätt.

Rennäring 3:5 MB*

STÄLLNINGSTAGANDE

- Härjedalens kommun ifrågasätter statens utpekande av områden som riksintresse för rennäringen på privatägd mark i Härjedalens kommun. Det är kommunens uppfattning att staten bör dra tillbaka dessa anspråk.
- Riksintresset för rennäringen inom renskötselområdet, dvs. åretruntmarker inom de statligt ägda renbetesfjällen, ska tillgodoses genom att:
 - Intrång som lokalisering av bebyggelse, anläggningar och annan form av exploateringar (vindkraft, gruvor) ska undvikas inom åretruntmarkerna, i anslutning till befintlig bebyggelse bör dock viss utveckling och förtätning av bebyggelse medges,
 - Samebyarnas kunskap om nyttjande av marken, de faktiska förutsättningarna på plats med landskapet och eventuella tidigare ingrepp som bakgrund, ska tas i beaktning,
 - Rennäringens åretruntmarker ska värnas för att säkerställa renskötseln,
 - Länsstyrelsen tillsammans med Samebyarna ska inom åretruntmarkerna involveras i tidiga skeden i strategiska planfrågor, detaljplaner, bygglov, förhandsbesked och förfrågningar.

Sametinget är riksintressemyndighet för rennäringen och fattar beslut om att peka ut viktiga områden för rennäringen som riksintresseanspråk. Exempel på områden som är redovisade som riksintresseanspråk är samlingsplatser, flyttleder, övernattningsbeten, svåra passager, speciella betesområden, områden kring anläggningar samt renhagar. De finns redovisade på kartor. Dessa kartor tillsammans med samebyarnas kunskap om det precisa markanvändandet är viktiga.

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Bestämmelserna om riksintressen ska tillämpas i den kommunala planeringen, vid beslut enligt plan- och bygglagen, och vid beslut som rör ändrad mark- eller vattenanvändning. Däremot är bestämmelserna om riksintressen inte tillämpliga vid pågående markanvändning.

Översiktsplanen är ett strategiskt politiskt dokument som ska spegla kommunens politiska vilja, avsikt och uppfattning om den framtida utvecklingen i kommunen. Den innehåller strategiska överväganden för generella och kommunövergripande frågor tillsammans med innehållskraven för översiktsplanen i enlighet med 3 kap. plan- och bygglag (2010:900). Översiktsplanen är inte rättsligt bindande utan vägledande vid efterkommande prövningar. I översiktsplanen ska kommunen dels redovisa vilka riksintresseanspråk som finns i kommunen samt dessas geografiska utbredning, dels redovisa hur kommunen i sina ställningstaganden har beaktat riksintresseanspråken. Kommunen kan också i översiktsplanen ifrågasätta och säga sin mening om anspråket. Det är alltså kommunens uppfattning om riksintressena som framgår av översiktsplanen.

* politiskt formulerat kapitel

Kommunen och Länsstyrelsen har skilda uppfattningar om utpekande av riksintresseanspråk för rennärings utanför renskötselområdet

Länsstyrelsen anger i sitt granskningsyttrande att planförslaget inte tillgodoser riksintresset för rennärings. Ur Länsstyrelsens granskningsyttrande 2020-04-08:

Länsstyrelsen delar inte kommunens uppfattning kring avgränsningen av riksintresse för rennärings enligt 3 kap. 5 § MB. Enligt Länsstyrelsens uppfattning kan inte en civilrättslig dom i ett mål mellan enskilda parter begränsa den offentlighetsrättsliga möjligheten att peka ut riksintressen. Ett riksintresse är ett statligt geografiskt anspråk som syftar till att stärka ett visst allmänt intresse, och som tillämpas först vid rättsliga beslut om ändringar av mark- eller vattenområden enligt de 12 lagstiftningar som tillämpar miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Riksintresseutpekanden har därför ingen direkt koppling till juridisk markstatus eller markägarskap.

I övrigt bedömer Länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande att kommunen satt upp rimliga ställningstaganden för hur rennärings intressen ska tillvaratas i syfte att tillgodose riksintresset. Ställningstagandena kan dock inte enbart gälla inom statligt ägda åretruntmarker utan behöver gälla generellt i samtliga delar av det de utpekade riksintresseanspråken. Eftersom kommunen endast avser att tillämpa ställningstagandena i vissa delar av de utpekade områdena anser Länsstyrelsen att riksintresset som helhet inte är tillgodosett.

Härjedalens kommun värnar om rennärings nuvarande och framtida utveckling i Härjedalen. Det är kommunens uppfattning att riksintresseanspråken på privatägd mark motverkar en sådan positiv utveckling. Av skäl som följer ifrågasätter Härjedalens kommun statens utpekande av områden som riksintresse för rennärings på privatägd mark i Härjedalens kommun, och det är kommunens uppfattning att staten bör dra tillbaka dessa anspråk.

Kommunens skäl för ifrågasättandet av utpekande av riksintresseanspråk på privatägd mark utanför renskötselområdet

Härjedalens kommun bär på erfarenheterna av hur många och långvariga konflikter och rättsprocesser mellan kommuninnevånare och näringar tär på samhället och polariserar människorna det består av. Det gör att kommunen värderar dagens samförståndslösningar med nyttjanderättsavtal för renbete mycket högt. Fler rättsprocesser för inte den lokala dialogen och samverkan framåt.

Härjedalens kommun värnar om rennärings nuvarande och framtida utveckling i Härjedalen, tillika om att den samiska kulturen och identiteten i övrigt bibehålls och stärks. Härjedalens kommun ingår i förvaltningsområdet för det samiska språket vilket också ställer särskilda krav på kommunen. Det är kommunens uppfattning att en bibehållen rennärings i kommunen av samma omfattning som den nuvarande förutsätter en god dialog och gott samverkans klimat mellan samebyarna och de privata markägarna. Kommunen anser det nödvändigt att renbetesavtalen ges goda förutsättningar att upprätthållas. Det är kommunens bedömning att Sametingets utpekanden av riksintresseanspråk undergräver den lokala dialogen och samverkan mellan invånare och näringar i kommunen samt äventyrar renbetesavtalen. I dessa delar riskerar utpekandet av riksintresseanspråk att i praktiken motverka skyddssyftet hos det aktuella intresset istället för att främja det.

Härjedalens kommun har en hög ambition att verka för en god dialog och gott samverkans klimat mellan samebyarna, de privata markägarna och

kommunens olika näringsgrenar. Ett civilrättsligt avtal mellan två parter främjar ett ömsesidigt intresse av att upprätthålla en god dialog och ett och gott samverkansklimat i vardagen. På privatägd mark i Härjedalen bedrivs renbete efter avtal om upplåtelse av mark för bete. Nyttjanderättsavtalen om renbete innebär emellertid inte hinder för markägarens egna nyttjande och utveckling av sin fastighet. Utpekande av riksintresseanspråk syftar däremot just till att påverka den framtida markanvändningen på det aktuella markområdet, vilket av många markägare uppfattas som en begränsning som inte var aktuell när avtalen tecknades. En sådan potentiell inlåsning av framtida utvecklingsmöjligheter som riksintresseanspråken innebär kan medföra att fortsatta nyttjanderättsavtal av markägare ses som ett hinder för det egna nyttjandet av fastigheten.

Det är kommunens bedömning att det av förarbeten till miljöbalken (1998:808) och plan- och bygglagen (2010:900) framgår att lagstiftarens avsikt är att de områden som av riksintressemyndigheten bedöms vara av riksintresse för rennäringen bör pekas ut inom renskötselområdet. Tidigare utpekanden av riksintresseanspråk för rennäringen i Härjedalen följer denna princip.

Härjedalens kommun anser oaktat denna bedömning att det inte heller är *lämpligt* att peka ut riksintresseanspråk på mark som inte omfattas av renskötselrätt. I synnerhet mot bakgrunden av de långa och svåra förhandlingar som följde på renbetesmålet och som slutligen ledde fram till dagens unika samförståndslösning.

Vad gäller de riksintresseanspråk i kommunen som pekats ut inom renskötselområdet, det vill säga de statligt ägda renbetesfjällen där renskötsel bedrivs med stöd av rennäringslagen (1971:437), har Härjedalens kommun inga invändningar. Kommunens ställningstaganden tillgodoser i dessa områden riksintresset för rennäringen. Av Länsstyrelsens granskningsyttrande framgår att Länsstyrelsen gör samma bedömning som kommunen vad gäller dessa områden, dvs. att riksintresseområdena för rennäring belägna inom renskötselområdet tillgodoses.

Rennäring i Härjedalen bedrivs både inom och utanför renskötselområdet. I Härjedalen bedrivs rennäring dels inom renskötselområdet med stöd av rennäringslagen (1971:437), dels utanför renskötselområdet med stöd av civilrättsliga nyttjanderättsavtal mellan sameby och fastighetsägare. Genom renbetesavtalen finns idag en väl fungerande samförståndslösning i kommunen som innebär att privata markägare tillsvidare upplåter sin mark till samebyarna med nyttjanderätt för renbete, främst vinterbete. Efter det så kallade renbetesmålet, vilket gällde rätten till renbete på privatägd mark i Härjedalen, följde långa och svåra förhandlingar som slutligen ledde fram till dagens unika samförståndslösning. Härjedalens kommun värnar om rennäringens nuvarande och framtida utveckling i Härjedalen.

Ett stort antal fastighetsägare spridda över hela Härjedalens kommun var parter i det så kallade renbetesmålet. Domen innebar ett konstaterande av att det inte på någon av de omtvistade fastigheterna föreligger renskötselrätt. Trots ett sammantaget mycket omfattande ytterligare skriftligt material avslog HD i februari 2017 resningsansökan i målet. Av allmänna rättsgrundsatser följer att det är den som påstår förekomsten av ett rättsförhållande som har att bevisa detta. De olika instanserna som värderat det åberopade bevismaterialet om renbete utanför renbetesfjällen i Härjedalen har kommit till samma slutsats. Det mycket omfattande historiska materialet som över tid åberopats i målet redogör i stora delar

för förhållanden i Härjedalen generellt. Avgörandet i sig gäller för de i målet ingående fastigheterna, men kan inte omvänt anses innebära att renskötselrätt föreligger på de fastigheter som inte var parter i målet. Samma rättsgrundsatser om påstådda rättsförhållanden och krav på bevisföring kvarstår på dessa fastigheter.

Gränsdragningskommissionen (SOU 2006:14) tillsattes av regeringen bland annat för att undvika fler uppslitande och långvariga rättsprocesser och få ökad klarhet i renbetesfrågan. Gränsdragningskommissionen hade bland annat i uppdrag att fastställa yttergränsen för samebyarnas vin- terbetesmarker. Kommissionen konstaterade i sitt betänkande att sådan rätt saknas i Härjedalen mot bakgrund av renbetesmålet. Utredningen framhöll även att domen visserligen formellt endast gäller till förmån för fastigheterna som berördes av tvisten men att domskälen är sådana att de omfattar även andra fastigheter inom kommunen. Deras slutsats var därför att ”det saknas en på urminnes hävd grundad renskötselrätt till vin- terbetesmarker i hela Härjedalens kommun”. I de efterföljande avtalslös- ningarna i Härjedalen har även fastighetsägare i Härjedalen som inte var parter i målet tecknat nyttjanderättsavtal med samebyarna om upplåtelse av mark för renbete.

Lagstiftarens syfte med införandet av riksintresse för rennärings-
De tillämpliga bestämmelserna i miljöbalken (1998:808) och plan- och bygglagen (2010:900) är allmänt hållna och ger förvaltningsmyndigheter- na ett förhållandevis stort bedömnings- och handlingsutrymme. Lag- stiftaren förlitar sig i hög grad på att förvaltningsmyndigheterna agerar omdömesgillt och ansvarsfullt. Av prop. 1997/98: 45 framgår att bestäm- melserna i 3 kap. miljöbalken (1998:808) motsvarar bestämmelserna i 2 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. (NRL) och vidare att vad som anges i propositionen till den lagen (prop. 1985/86:3) alltså gäller. Som skäl för förslaget att införa skyddsbestämmelsen om riksintresse för rennärings-
i NRL anfördes i förarbetena bland annat att hänsynen i rennäringslagen (1971:437) inte i tillräcklig utsträckning räckte som skydd mot exploateringsföretag. Bestämmelserna avsågs innebära att verksamheter och företag inom renskötselområdet, som är tillståndspliktiga enligt de lagar som kom att knytas till NRL, ska prövas med hänsyn till inverkan på samebyns renskötsel.

Härjedalens kommun anser att förarbetena till miljöbalken och plan- och bygglagen bör tolkas som att lagstiftarens avsikt är att de områden som av riksintressemyndigheten bedöms vara av riksintresse för rennärings- ska pekas ut inom renskötselområdet. Härjedalens kommun anser oaktat det- ta att det inte heller är lämpligt att peka ut riksintresseanspråk på mark som inte omfattas av renskötselrätt. I synnerhet mot bakgrund av de långa och svåra förhandlingar som följde på Härjedalsmålet och som slutligen ledde fram till dagens unika samförståndslösning.

Kommunens dialog med Länsstyrelsen inför och under planprocessen
Härjedalens kommun avstyrkte vid remissförfarandet år 2013 Same- tingets utpekanden av riksintresseanspråk på privatägd mark i Härjeda- len (dnr 106-144-13-Ks). Skälen för kommunens ställningstagande att avstyrka utpekandena var samma skäl som här anförts. Sametinget tog inte hänsyn till kommunens synpunkter. Kommunen har med anledning därav i skrivelse till Länsstyrelsen i Jämtlands län år 2018 begärt att Länsstyrel- sen anmodar Sametinget att revidera sina utpekanden av riksintressean- språk för rennärings-
i Härjedalens kommun, så att dessa inte innefattar mark utanför renskötselområdet(dnr Ks 2018/105). Dvs. kommunen har

uppmanat Länsstyrelsen att i enlighet med 4 § 2 pt. förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden underrätta Sametinget och Boverket att Länsstyrelsen anser att klassificeringen bör omprövas. Länsstyrelsen har inte hörsammat kommunens begäran om sådant ställningstagande.

Länsstyrelsen har tidigare avstyrkt utpekanden av riksintresseanspråk utanför renskötselområdet

Staten har i sina utpekanden av riksintresseanspråk för rennärningen tillmätt frågan om huruvida renskötselrätt föreligger eller inte betydelse vid utpekande av riksintresseanspråk för rennärningen. Jordbruksverket och Länsstyrelsen i Norrbottens län reviderade sitt förslag på riksintresseområden för rennärningen efter att förutsättningarna för rennärningens markanvändning inom de föreslagna områdena för Udtja sameby och Gällivare skogssameby hade förändrats genom Luleå tingsrätts lagakraftvunna dom av den 10 juni 2002 (Mål m T459-98). Domen fastställde att samebyarna inte hade någon av avtal oberoende rätt till renbete på det omtvistade området. Det föreslagna området utgick därmed ur statens riksintresseanspråk för rennäring.

Denna syn delades av Länsstyrelsen i Jämtland som i skrivelse till Jordbruksverket i januari 2004 gällande förslag till områden lämpliga som riksintresseanspråk för rennärningen angav att Länsstyrelsen inte såg några problem med att fastställa riksintresseområden för rennärningen på renbetesfjällen. Däremot menade Länsstyrelsen att det rådde stor osäkerhet om vilka marker samebyarna disponerade med stöd av 3 § rennäringslagen (1971:437), då domstolsprocesser i frågan pågick. Länsstyrelsen ansåg det vare sig möjligt eller lämpligt att fastställa förslag till riksintresseområden på vinterbetesmarkerna innan rättsprocesserna och Gränsdragningskommissionens arbete var klara. Jordbruksverket delade Länsstyrelsens bedömning.

År 2008 gavs Sametinget genom ändring i förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden ansvaret att lämna uppgifter till länsstyrelserna om områden som Sametinget bedömer vara av riksintresse för rennärningen. År 2013 tog Sametinget initiativ till nya utpekanden av riksintresseanspråk i Härjedalen, och beslut fattades av Sametinget år 2016. De nya och utökade riksintresseanspråken är avsevärt större än tidigare utpekande och omfattar även privatägd mark där renskötselrätt saknas.

Sametinget anger i sitt yttrande gällande den aktuella översiktsplanen att mot bakgrund av fragmentering och exploatering är i princip all kvarvarande betesmark av sådan vikt för renskötseln att den antingen ska klassificeras som riksintresse eller i vart fall åtnjuta skydd såsom områden av betydelse för renskötseln. Sametinget framför också i sitt yttrande att kommunens uppfattning om statens utpekande av riksintresseanspråk är oväsentlig att redovisa i översiktsplanen. Kommunen delar inte Sametingets synpunkt. Det är angeläget att tydligt redovisa kommunens och statens skilda uppfattningar och bedömningar gällande de riksintresseanspråk som redovisas i översiktsplanen.

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis kvarstår kommunens ifrågasättande av statens utpekande av områden som riksintresse för rennärningen på privatägd mark i Härjedalens kommun. Det är kommunens uppfattning att staten bör dra tillbaka dessa anspråk.

Naturvård 3:6 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Ny bebyggelse bedöms restriktivt. Mindre tillbyggnader och komplementbyggnader samt någon enstaka tomt för bostadsändamål inom eller i direkt anslutning till redan ianspråktaga tomter kan tillåtas. Byggnader för det allmänna friluftslivet eller de areella näringarnas behov kan tillåtas.
- Områden som pekats ut som lämpliga för bostadsändamål i de fördjupade översiktsplanerna anses fortsatt vara lämpliga för detta ändamål
- Vid eventuell bebyggelse eller andra åtgärder inom dessa områden ska hänsyn tas till naturvärdena.

Riksintresse för naturvården regleras i miljöbalken 3:6 och är områden som i ett nationellt perspektiv visar viktiga skeden av natur- och kulturlandskapets utveckling eller områden som är ostörda och inrymmer en stor mångfald av naturtyper. Det kan också vara av särskilt stort intresse för att det återfinns högt bevarandevärde naturtyper eller arter, exempelvis ett rikt fågelliv eller en ovanlig flora. Områden som är av riksintresse för naturvården ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada naturmiljön. De områden som finns inom kommunen utgörs till stor del av fjällmiljöer och våtmarker.

Friluftsliv 3:6 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Vid prövning av förhandsbesked, bygglov och strandskyddsdispenser som berör område av värde för det rörliga friluftslivet bör stor hänsyn tas till detta vid lokalisering av ny bebyggelse.

Riksintresse för friluftsliv regleras i miljöbalken 3:6. För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha stora friluftslivsvärden sett i ett nationellt perspektiv, ha särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för många. De områden som utgör riksintresseanspråk i kommunen omfattar i huvudsak kommunens fjällområden och vissa vattendrag. För Härjedalens kommun har området för riksintresse för friluftsliv "Rogen" (FZ 10) reviderats 2014 och området "Orsa finnmark" (FZ15) blev aktualiserat år 2017 med en ny avgränsning.

Områden som är av riksintresse för friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Bebyggelse inom riksintresseområdena hanteras enligt ställningstaganden "Bebyggelse i fjällnära miljöer", sidan 20.

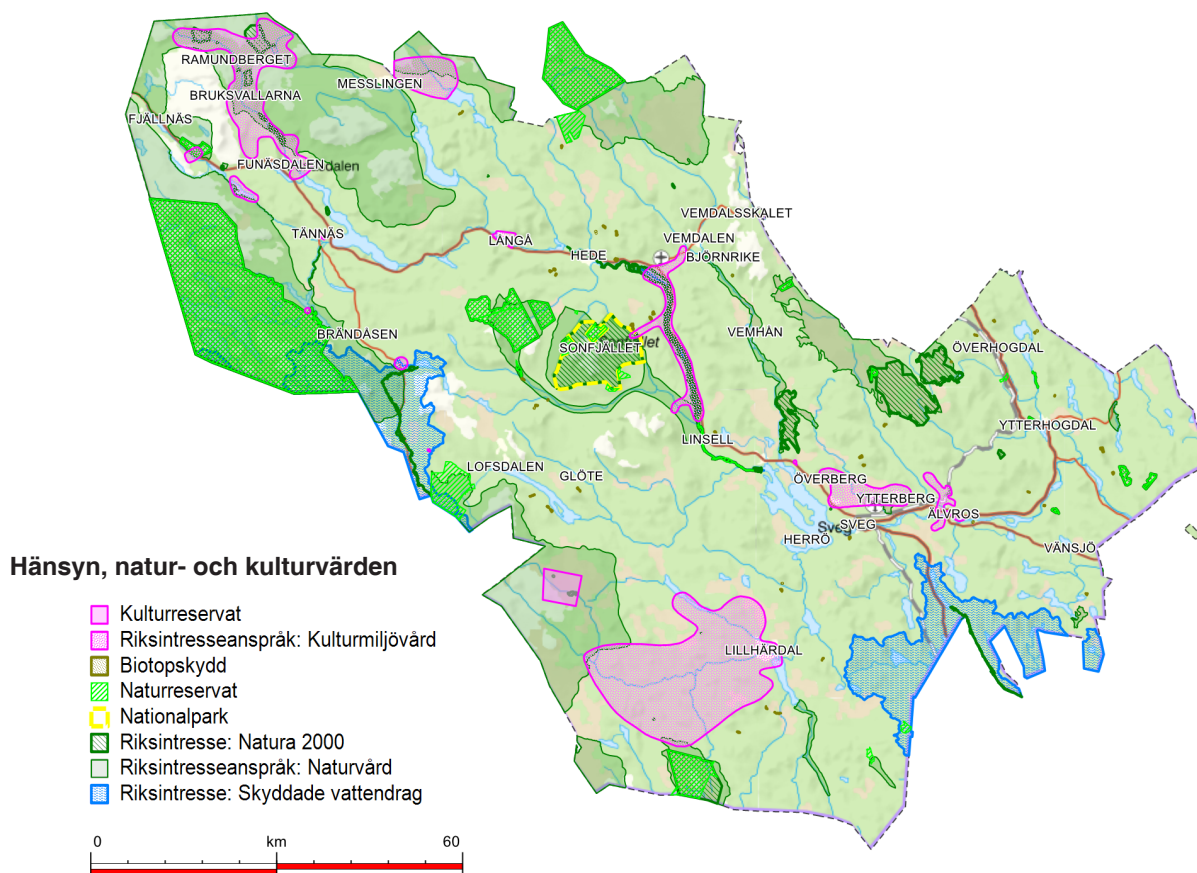
Kulturmiljövård 3:6 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.
- Kulturmiljöprogrammet ska inom fem år revideras och antas som tematiskt tillägg till översiktsplanen.

I kommunen finns flera områden med höga kulturmiljövärden som har blivit utpekade som riksintresse för kulturmiljövärden. Det kan vara miljöer så som exempelvis äldre bymiljöer, fäbodar, samiska lämningar, fångstmiljöer med hållbilder och fjälljordbruk. Kommunen har upprättat ett kulturmiljöprogram där bland andra de riksintressanta miljöerna är upptagna. Kulturmiljöprogrammet är vägledande för hur dessa miljöer ska hanteras i relation till samhällsutveckling och olika lovärenden. Det krävs särskild omsorg och utredning vid gestaltning hos ny bebyggelse så att riksintressets värden respekteras. Eventuella nya byggnader eller andra ingrepp anpassas till kringmiljön och landskapsstruktur vad gäller tomtstorlek, placering, skala, material och färgsättning.

Gällande fornminnen är stora delar av Härjedalen idag inte inventerat sedan 1960 och 70-talet, vilket gör att antalet okända fornlämningar kan vara stort. Fornlämningar, både kända och okända är skyddade av kulturmiljölagen (1988:950) och får inte skadas. Det medför att arkeologiska utredningar kan komma att krävas i vissa miljöer och vid större exploateringar.

Energiproduktion 3:8 MB

Riksintresse för energiproduktion regleras i miljöbalken 3:8. Utpekade områden är mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion och energidistribution. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna.

Vindbruk

STÄLLNINGSTAGANDE

- Det tematiska tillägget för vindkraft ska revideras under planperioden.

I Härjedalens kommun finns utlagt områden av riksintresse för vindbruk. Syftet är att de områden som har bäst förutsättningar för vindbruk och bästa vindresurserna kan användas till framtida vindkraftsetableringar och en effektiv markanvändning. Under de senaste åren har utveckling framför allt gällande höjd och storlek på verken gjort det möjligt att etablera vindkraft på andra platser än vad som tidigare var lönsamt. Översiktsplanen redovisar de utlagda områdena för riksintresse men tar inte ställning till hur kommunen avser att tillgodose riksintresset. Fråga hanteras vid revidering av vindbruksplanen.

Vattenkraft

STÄLLNINGSTAGANDE

- Härjedalen kommun motsätter sig ytterligare utbyggnad av vattenkraft, men förordar att den befintliga vattenkraften ska effektiviseras och moderniseras med stor miljöhänsyn.

Energimyndigheten har under 2018 haft samråd angående riksintresseanspråk för vattenkraft. Beslut väntades under 2019.

Kommunikationer 3:8 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Exploateringar ska beakta riksintressets värde och innehåll.
- Kommunen ska aktivt arbeta för att riksintresset ska prioriteras av Trafikverket, både vad gäller underhåll och ombyggnation (ex: breddning, trafiksäkerhetsåtgärder mm) eftersom vägarna har stor betydelse för så väl arbetspendling inom Härjedalen som för besöksnäringen.
- Vid ombyggnation eller nybyggnation av E45, riksväg 84 eller länsväg 315 önskar kommunen att lokala intressens beaktas.

Riksintresse för kommunikationer regleras i miljöbalken 3:8. Utpekade områden är mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för kommunikationer.

Områden som är av riksintresse för anläggningar som avses i första stycket ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller nyttjandet av anläggningarna. Markanvändningskapitlet avsnittet väg (sidan 39) beskriver hur hänsyn ska tas till vägar och infrastruktur generellt, vilket också inkluderar de vägar som är av riksintresse inom kommunen.

Riksentressen för väg har stor betydelse för de nationella kommunikationerna på grund av dess överordnande funktion och det är betydelsefullt att dessa funktioner värnas på lång sikt. Kommunen har ett ansvar att värna om att de nationella och regionala vägarnas funktion upprätthålls i ett långt tidsperspektiv. Trafikverket ansvarar för den långsiktiga planeringen och är också huvudman för dessa vägar.

I Härjedalen utgör E45, riksväg 84 och länsväg 315 riksentresse för kommunikationer.

Väg E45 ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Delen mellan Göteborg och Gällivare ingår även i det av EU utpekade Trans European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg E45 sträcker sig genom nästan hela Sverige, från Göteborg till Karesuando. Vägen benämns också Inlandsvägen.

Väg 315 Östavall-Hedeviken - Väg 315 är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik.

Väg 84 Hudiksvall-riksgränsen - Väg 84 är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik.

Totalförsvaret 3:9 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

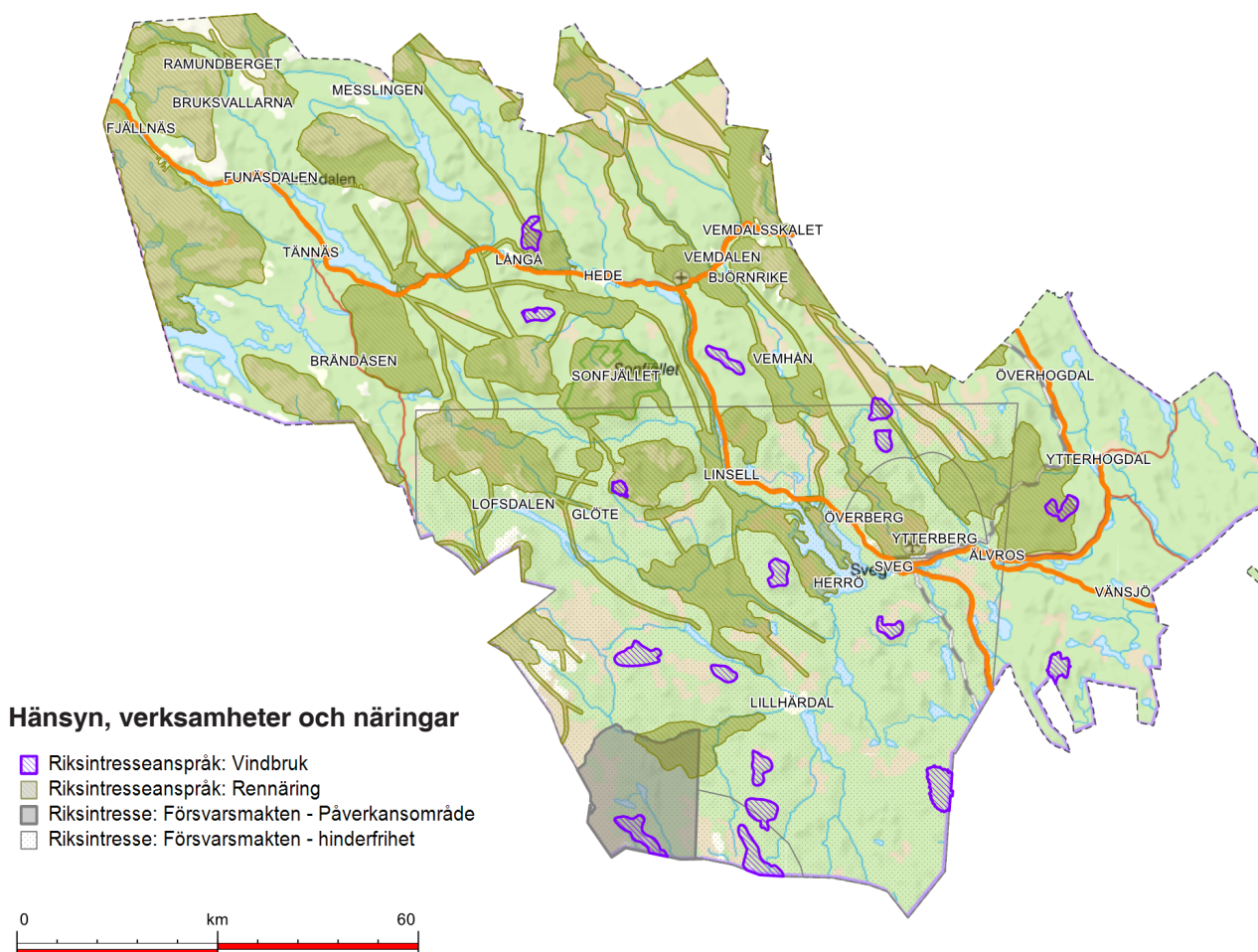
- Samtliga plan och bygglovsärenden och ärenden enligt miljöbalken 2:7 inom påverkansområde för buller eller annan risk ska remitteras till Försvarsmakten oavsett höjd.
- Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför, och högre än 45 m inom, sammanhållen bebyggelse. Vid uppförande av höga byggnadsverk ska Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i plan- och bygglovsärenden.
- Kommunen anser att de utlagda riksentresseområdena för Försvarsmakten är en potentiell utvecklingsmöjlighet.

Riksentresse för totalförsvaret regleras i miljöbalken 3:9 Områden som utgör riksentressen för totalförsvarets militära del är områden som bedöms ha nationellt viktiga värden och kvaliteter för att skydda Sverige. Det kan vara områden eller funktioner som behövs för att genomföra skarpa insatser, men även för att öva och utbilda personal och funktioner. Områden som är av riksentresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna.

Områden som berörs av omgivningspåverkan från den militära verksamheten, som är ett riksentresse, redovisas som påverkansområden. Ett påverkansområde är ett område inom vilket åtgärder som exempelvis ny bostadsbebyggelse kan påverkas av, eller som i sin tur kan påverka, verksamhet inom riksentresseområdet. Inom påverkansområdena måste Försvarsmakten kunna säkerställa att ny bebyggelse eller andra åtgärder inte innebär risk för påtaglig skada på riksentresset eller ett område av betydelse för totalförsvarets militära del. Därför ska alla plan- och lovärenden inom påverkansområden remitteras till Försvarsmakten.

Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför, och högre än 45 m inom sammanhållen bebyggelse. Det innebär att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarsmakten.

I Härjedalens kommun berörs i de sydvästra delarna av både lågflygningsområden övnings- och skjutfält och påverkansområde för buller eller annan risk. Inom områden för lågflygning gäller särskild hinderfrihet, därför är det viktigt med tidiga samråd med Försvarsmakten i ärenden som rör höga objekt. Inom påverkansområde för buller eller annan risk ska samtliga plan och bygglovsärenden oberoende av höjd samt ärenden rörande beslut om områdesskydd enligt miljöbalken 2:7 remitteras till Försvarsmakten.

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

Järnväg

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att Inlandsbanan utgör ett viktigt allmänt intresse för kommunikationer och att utveckling av inlandsbanan prioriteras både på regional och nationell nivå.
- Kommunen anser att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse för kommunikationer.

För Härjedalens kommun och övriga kommuner längs Inlandsbanan är det viktigt att banan prioriteras och ges en standard som möjliggör att den kan utgöra en reell transportled för inlandet. Inlandsbanan är en viktig förutsättning för industri, turism och arbetspendling.

Skyddade grundvattentillgångar

STÄLLNINGSTAGANDE

- Särskilda utredningar kan krävas vid exploatering i närhet av områden med utpekade grundvattentillgångar för att säkerställa att vattentillgången inte tar skada.

Länsstyrelsen Jämtlands län har tagit fram en regional vattenförsörjningsplan där grundvattentillgångar i flera kommuner redovisas. För Härjedalens kommun finns flera områden utpekade och klassificerade.

Nationalpark

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ser ett värde i att upprätthålla och utveckla nationalparken så att framtida generationer har möjlighet att uppleva och nyttja den.

I Härjedalens kommun finns nationalparken Sonfjället som bildades år 1909, det gör den till en av Sveriges äldsta nationalparker. Den geografiska ytan på nationalparken har sedan dess reviderats år 1989. Nationalparken ligger i anslutning till orten Hede och är ett uppskattat besöksmål, för kommunens medborgare och besökande.

Natur- och kulturresevat

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ser ett värde i att upprätthålla natur och kulturresevat så att framtida generationer har möjlighet att uppleva och nyttja dem.
- Vid inrättande av olika typer av områdesskydd ska kommunen verka för att olika näringars pågående och tillåtna markanvändning inte försvåras.

Det finns ett kulturresevat och flera naturresevat inom Härjedalens kommun. Kulturresevatet Lillhärjåbygget bildades 2002, och består av

en gårdsmiljö. Lillhärjåbygget uppfördes i början av 1800-talet och till gården hör fäboden Hackåsvallen, som byggdes på 1880-talet.

De 26 naturreservat som finns runt om i kommunen har olika specifika värden, som är bevarandevärda av olika anledningar. Naturreservat spelar en viktig roll i arbetet mot de nationella miljömålen. Det kan handla om att bevara och skydda specifika arter och miljöer, men också om att tillgängliggöra och tillgodose upplevelse värda objekt och miljöer.

Biotopskydd

STÄLLNINGSTAGANDE

- Vid inrättande av olika typer av områdesskydd ska kommunen verka för att olika näringars pågående och tillåtna markanvändning inte försvåras.
- Kommunen förespråkar skyddstyper som ger markägaren in-trängsersättning.
- Nyexploatering av orörd mark ska alltid föregås av en naturvärdesinventering.

Inom Härjedalens kommun finns cirka 55 biotopskyddsområden på skogsmark. Biotopskyddsområden är små mark- eller vattenområden som på grund av sina särskilda egenskaper utgör värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda.

Skogsstyrelsen får i det enskilda fallet fatta beslut om biotopskyddsområde på skogsmark som inte ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse. Länsstyrelsen får i det enskilda fallet fatta beslut om biotopskyddsområde på mark som inte är skogsmark och som inte ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse. Kommunen får fatta motsvarande beslut i det enskilda fallet oavsett ägoslag, dock inte på mark som ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse.

Därutöver har regeringen föreskrivit att alla alléer, åkerholmar, pilevallar samt källor, odlingsrösen, småvatten och stenmurar i jordbruksmark, som inte ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse utgör biotopskyddsområden det vill säga så kallade generella biotopskyddsområden.

Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Även om ett mark- eller vattenområde är ett biotopskyddsområde får de verksamheter bedrivas och åtgärder vidtas som behövs för att genomföra en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen, om planen eller bestämmelserna antogs eller fastställdes innan biotopskyddsområdet beslutades.

Djur- och växtskyddsområden

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ser ett värde i att upprätthålla fågelskyddsområdena och kommunen har inte något avvikande anspråk inom dessa områden.

I Härjedalen finns det två fågelskyddsområden, Häckelberget, nordöst om Funäsdalen samt Ulvberget öster om Hede.

Fridlysta arter

STÄLLNINGSTAGANDE

- Naturvärdesinventering ska utföras vid planläggning av områden som berör orörd mark.

Vissa arter är skyddade genom artskyddsförordningen (200:845). Det är inte bara växten eller djuret som är skyddat utan även de miljöer som den skyddade arten är beroende av är skyddade. Eftersom kännedomen om arternas förekomst är varierande finns det risk att bebyggelse och andra exploateringar kan skada skyddade arters livsmiljöer. Det kan krävas dispens för att exploatera i områden där det finns arter som omfattas av artskyddsförordningen. Artdatabanken på Sveriges lantbruksuniversitet, Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen kan bidra med kunskap.

Stora opåverkade områden enligt 3:2 MB

STÄLLNINGSTAGANDE

- Vid exploateringar inom stora opåverkade områden ska särskild hänsyn tas för att skydda områdenas karaktär och naturmiljö.

Större opåverkade områden ska skyddas mot åtgärder som kan påverka både områdets karaktär och/eller skada naturmiljön. Varken kommunen eller Länsstyrelsen har genomfört särskilda inventeringar för områden som utgör stora opåverkade mark- och vattenområden enligt miljöbalken. Kommunen gör bedömningen att stora områden utanför tätorter och mindre samhällen kan betraktas som opåverkade enligt miljöbalken. Det finns också stora områden av riksintresse för naturvården och friluftslivet inom kommunen, bedömningen av dessa är att de också kan betraktas som stora opåverkade områden enligt miljöbalken.

Jordbruksmark

STÄLLNINGSTAGANDE

- Jordbruksmarken ses som en tillgång och resurs för kommunen, fastighetsägarna och besökare.
- Kommunen ställer sig positiv till nybildning av små och stora jordbruksfastigheter (t.ex. hästgårdar och kombinerat ändamål).
- I de orter med en hög efterfrågan på bostäder ska bostäder ses som ett allmänt intresse. Bebyggelse kan tillåtas på jordbruksmark för att tillgodose behovet av bostäder, i första hand permanentbostäder, där samhällsservice finns efter en lokaliseringsprövning.

Jordbruksbyarna i kommunen utgör ett viktigt inslag både ur livsmedelsproduktionsperspektiv och påverkan på landskapsbilden. Strategiskt belägna öppna jordbruksområden bidrar tillsammans med fäbodarna starkt till ett områdets karaktär och attraktionskraft.

Kommunen anser det därför angeläget att den idag brukade åkermarken bibehålls öppen och brukad, men saknar styrmedel för att säkerställa det. Ett viktigt inslag i bibehållandet av jordbruket är att utveckla kombinerade verksamheter, främst inom livsmedelsproduktion och upplevelsenäring.

Jordbruk är av nationell betydelse vilket betyder att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar, endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Detta regleras i miljöbalken 3:4.

Inom kommunen finns ett antal orter där bostadsutbudet är begränsat men efterfrågan hög, där finns fastighetsägare som ser på möjligheterna av att exploatera centralt lokaliserad jordbruksmark. Kommunen anser att i de fall där jordbruksmarken är centralt lokaliserad inom orterna och fastighetsägaren själv visar ett intresse för att exploatera ska det finnas möjlighet för att undersöka detta vidare. Det kommer alltid föregås av en lokaliseringsutredning för att se till om behoven av bostäder kan lösas på ett likvärdigt sätt inom orten utan att ta jordbruksmark i anspråk.

Härjedalens kommun är en stor kommun till ytan med ett flertal orter, i vissa orter finns det i dagsläget inte en stor efterfrågan av bostäder och i dessa orter anser kommunen att jordbruksmark inte bör tas i anspråk. I orter med en hög efterfrågan kan det bli aktuellt att utreda huruvida jordbruksmark ska tas i anspråk för att tillgodose behovet av bostäder i närhet till samhällsservice efter en lokaliseringsprövning. Kommunen anser att lokaliseringsprövningen ska kunna begränsas till de orter där en högefterfrågan finns. Om kommunen ställs inför att lokaliseringsprövningarna ska vidgas till kommunen som helhet försvåras utvecklingen av orter med en hög efterfrågan. Kommunens vision av att öka befolkningssantalet kommer att vara svårt att realisera om orterna inte kan utvecklas till en attraktiv plats att leva och bo på. Läs mer under kapitel 2 "Markanvändning"- Areella näringar.

Ängs- och betesmarker

Ängs- och betesmarker är små områden med värdefulla ängs- och betesmarker med relativt höga hävdgynnande natur- och kulturvärden. De flesta områdena vårdas med bidrag från staten. Ytterligare uppgifter om områdena finns hos länsstyrelsen och Jordbruksverket. Inventering av dessa områden gjordes av Länsstyrelsen 2002-2004 och kompletteringar sker kontinuerligt.

Skogsbruk

STÄLLNINGSTAGANDE

- Som skogsägare har kommunen en värdefull resurs att förvalta. Förvaltningen ska alltid ske med hänsyn till åtgärdsbehov, miljö- och naturvärden samt långsiktiga mål för skötseln av innehavet, både avseende produktion och miljö.

Skogsbruk är enligt miljöbalken 3:4 av nationell betydelse och skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Kommunen ska beakta de grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden där särskilda markanvändningsintressen utgörs av skogsbruket i miljöbalken. Genom samhällsplanering kan kommunen tillgodose denna bestämmelse genom att utföra lokaliseringsprövningar gällande anspråk som föreslås på mark som i dag är en del av skogsbruket. Läs mer under kapitel 2 "Markanvändning"- Areella näringar.

Kulturvärden

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kulturmiljöprogrammet ska vara vägledande i frågor gällande bebyggelse och andra lovärenden inom områden med kulturmiljövärden.
- Kommunantikvarien eller annan expertis ska tillfrågas i frågor gällande kulturvärden och kulturmiljöer.

Kulturmiljö omfattar inte bara områden av riksintresse utan en mängd olika perspektiv, däribland byggnader, fornlämningar och miljön kring dessa liksom minnesplatser och landskapsavsnitt. Genom att i tidigt skede identifiera sådana områden kan de tas till vara och användas som en tillgång. Kommunen har ett kulturmiljöprogram som ska användas som ett underlag för beslut inom den fysiska planeringen. Kommunen har även en kommunantikvarie som kan bidra med kunskap, råd och stöd i frågor gällande kulturvärden och kulturmiljö. Läs mer under Kapitel 2 "Markanvändning"- Natur och Landskap.

HÄLSA, SÄKERHET OCH MILJÖ

Boende och besökare i kommunen ska inte utsättas för fara utan god hälsa ska främjas. Därtill ska samhällsviktiga verksamheter, miljön och ekologiska värden skyddas från oönskade händelser, störningar och andra negativa konsekvenser.

Inom den fysiska planeringen har kommunen ansvar att i samband med planläggning och utveckling, säkerställa människors hälsa och säkerhet, förebygga olyckor samt skapa ett robust samhälle.

Ansaret handlar om hushållning med mark och vatten och så lite negativ miljöpåverkan som möjligt. Därför ska kommunen endast planera för byggnation i områden som bedöms som lämpliga för bebyggelse. Det innebär bland annat att marken ska vara stabil och bedömas som säker från större risker samt ett förändrat klimat.

Farligt gods

STÄLLNINGSTAGANDE

- Riskbedömningar i detaljplaner eller bygglov närmare än 150 meter från leder för farligt gods ska utföras, för att bedöma lämpligt säkerhetsavstånd eller motsvarande åtgärder för att säkerställa att den planerade markanvändningen är lämplig och genomförbar ur ett säkerhetsperspektiv. Riskreducerande åtgärder ska inte placeras inom vägområdet.

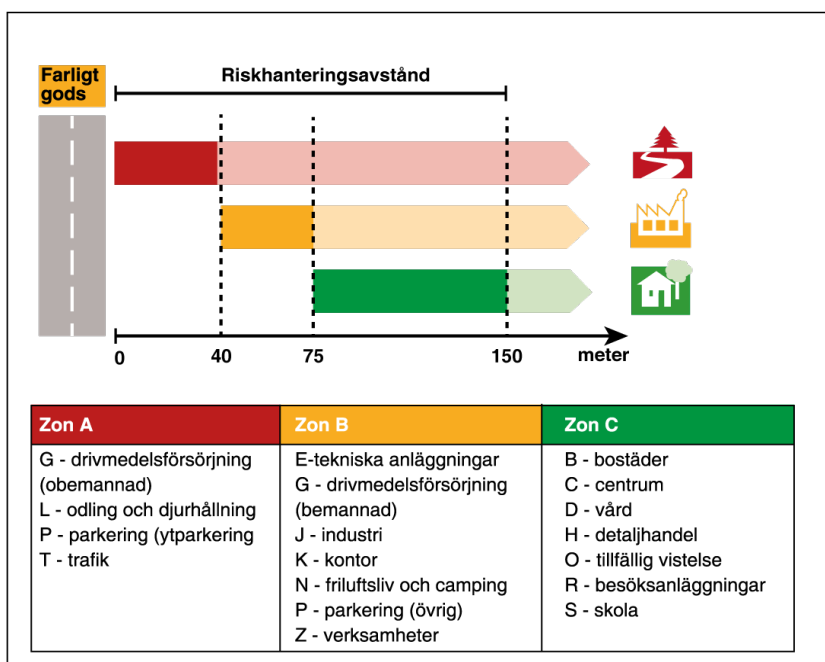
Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som har sådana farliga egenskaper att de kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på rätt sätt under transport.

I Härjedalens kommun är de primära transportlederna för farligt gods väg, E45 och riksväg 84. Bensinstationer i tät bebyggelse, utgör även de riskkällor inte minst med tanke på bränsletransporterna som sker till dem.

Kommunen har i dagsläget inte utformat egna riktlinjer gällande säkerhetsavstånd vid ny eller ändrad bebyggelse intill transportleder med farligt gods. Länsstyrelsen Jämtland har inte heller tagit fram riktlinjer gällande för regionen. Det finns riktlinjer där en zonindelning görs för att visa skyddsavstånd till olika typer av markanvändningen, vilken används av flera kommuner och län. Denna zonindelning upplever kommunen svårigheter med att uppfylla eftersom flera av orterna i kommunen ligger intill transportlederna.

En översiktlig riskanalys har genomförts för Funäsdalens centrala delar och den ligger till grund för mark- och vattenanvändningen inom Funsä-dalen. Mer utförliga och detaljerade riskanalyser kan efterfrågas i enskilda fall inom orten. I resterande delar av kommun har inte några riskanalyser genomförts. Det leder till att riskanalyser kan komma att efterfrågas i varje enskilt fall för att bedöma lämpligt säkerhetsavstånd eller motsvarande åtgärder för att säkerställa att den planerade markanvändningen är lämplig och genomförbar ur ett säkerhetsperspektiv.

Från ett samhällsperspektiv anses det rimligt att fatta beslut grundade på riskanalyser. Olyckor med farligt gods är inte ofta förekommande och det kan därför vara en omöjlighet att upprätthålla samt bevara bebyggelsefria korridorer inom ett så pass utökat avstånd att det inte påverkas vid en eventuell olycka.

Rekommenderade skyddsavstånd mellan väg för farligt gods och olika typer av markanvändning. Avstånden mäts från närmaste väggkant.

Förorenade områden

STÄLLNINGSTAGANDE

- Prioritera sanering av områden nära vattendrag där klimatförändringar kan medföra att översvämningar sker i allt större grad samt områden där en eventuell ändring av markanvändningen kan ske.
- Prioritera sanering av förorenad mark som ligger inom vatten-skyddsområde eller tätbebyggt område.

Förorenad mark är områden där det finns eller har funnits miljöfarliga verksamheter. Förorenade områden avser mark, vatten och sediment samt byggnader och anläggningar som är så förorenade att de kan innebära skada eller olägenhet för hälsa och/eller miljö.

Länsstyrelsen och kommunen har identifierat och inventerat ett antal förorenade områden i kommunen. Av dessa har 121 objekt inventerats och riskklassats enligt MIFO (Metodik för inventering av förorenade områden). Klassningen går från 1-4 där klass 1 innebär störst risk. I kommunen finns inga klass 1 objekt. Det finns 15 objekt inom klass 2 och resterande är klass 3 och 4. Nya områden kan tillkomma och MIFO-områdenas status kan förändras. För att få aktuell information kontakta kommunen.

Radon

STÄLLNINGSTAGANDE

- Nya byggnader ska uppföras med grundläggning som är radonsäker eller radonskyddad.
- När risk för höga värden befaras, kan kontrollmätning begäras i samband med prövning av förhandsbesked eller bygglov. Vid planläggning ska alltid övervägas om särskild kontrollmätning ska genomföras i samband med upprättandet av detaljplan.

Radon kommer från marken eller byggnadsmaterial och transporteras sedan i inomhusluften. Människan utsätts ständigt för joniserande strålning både via inomhusluften och från marken. För att begränsa de negativa hälsorisker som radon medför är det viktigt att känna till markförhållanden och egenskaperna hos de byggnadsmaterial som används, det gäller både material som används till själva byggnaden och som fyllnadsmaterial. Radon kan även finnas i vatten speciellt från bergborrade brunnar. Radon från marken är den vanligaste källan till radon i byggnader och det finns alltid en risk att gränsvärdena kan överskridas om konstruktionen är otät mot marken.

Det finns riktlinjer för radonhalt i bostäder, skolor och allmänna lokaler.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har kartlagt den naturliga radioaktiviteten i marken både genom flygradiometriska mätningar och vid markmätningar. Tyvärr omfattas inte hela kommunen av dessa mätningar. Kommunen anser därför att risk för radon i marken alltid föreligger och ska beaktas i bygglov och planläggning.

Strålning

Elektromagnetiska fält

STÄLLNINGSTAGANDE

- Nya kraftledningar och elektriska anläggningar ska utformas eller förläggas så att exponering för magnetfält begränsas.
- Nya bostäder, skolor, förskolor och daghem ska placeras så de inte påverkas av befintliga elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.

Elektromagnetiska fält är en form av icke-joniserande strålning. De är starkast närmast källan men avtar snabbt med avståndet. Runt alla apparater och anläggningar som drivs av elektrisk ström uppstår magnetfält och elektriska fält. Till elektromagnetiska fält räknas även radiovågor från tv- och radiosändningar, trådlösa datornätverk och mobiltelefoni. Starka elektromagnetiska fält är hälsoskadliga, medan det inte finns några säkerställda hälsorisker med svaga elektromagnetiska fält. Strålsäkerhetsmyndigheten har i broschyren ”Magnetfält och hälsorisker” från 2009 tagit fram referensvärden, som anger den högsta strålningsnivån som allmänheten bör exponeras för. Värdena är satta till en femtiondedel av de värden där man har konstaterat negativa hälsoeffekter. För långsiktiga effekter, som förhöjd cancerrisk, räcker inte dagens kunskap för att fastställa några gränsvärden. Olika frekvenser har olika lätt att skapa strömmar i kroppen, därför skiljer sig värdena mellan olika frekvenser.

För magnetfält med frekvensen 50 hertz är referensvärdet 100 μ T. Under de största kraftledningarna (400 kilovolt) ligger fälten på 10 – 20 μ T.

Svenska kraftnät har tagit fram en magnetfältspolicy. För att säkerställa att den uppfylls ska ny bebyggelse där människor vistas varaktigt placeras minst 80 meter från en 220 kV-ledning respektive 130 meter från en 400 kV-ledning. Avstånden gäller för områden där det passerar en ledning.

UV-strålning

STÄLLNINGSTAGANDE

- Vid planering av barns och äldres utemiljöer ska exponeringen av UV-strålning beaktas.

Solljuset och dess UV-strålning är klassat som cancerframkallande för människor Sedan 2009 är alla sorters UV-strålning och även användning av solarium klassat som cancerframkallande i den högsta riskkategorin (klass 1).

Det enklaste sättet att skydda sig mot hudcancer är att inte bränna sig i solen. Samtidigt har solljuset även positiva hälsoeffekter. Det är därför viktigt att utemiljöer utformas så att de både har sol- och skuggförhållanden.

Belysning

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen kommer aktivt verka för att kommunen ska kunna behållas så mycket av den befintliga belysningen som möjligt och att kriterierna i inriktningen utformas så att den även fungerar utifrån landsbygdens förutsättningar.

I oktober 2017 kom Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Trafikverket överens om en övergripande inriktning för hur kommunal belysning på statlig väg ska ägas och förvaltas. Syftet är att få ett enhetligt ägande så att bättre standard kan uppnås när det gäller underhåll, säkerhet och klimatpåverkan. Härjedalens kommun ingår i en pilotstudie med 17 andra kommuner. De förslag till kriterier som togs fram i det tidigare arbetet prövas i studien. Pilotstudien kommer att utvärderas och SKR förväntar sig att resultatet ger ytterligare kunskaper om hur belysningsfrågan bör drivas vidare. När studien är klar kommer SKR och Trafikverket att se över inriktning igen.

Miljökvalitetsnormer

Enligt miljöbalkens 5:e kapitel ska gällande miljökvalitetsnormer iakttas vid planering och planläggning. Miljökvalitetsnormer är juridiska styrmedel som används för att ange den kvalitet ett vatten ska ha eller vilka nivåer som får förekomma av olika luftföroreningar och buller. Till skillnad från de långsiktiga miljökvalitetsmålen tar miljökvalitetsnormerna sikte på tillståndet i miljön och vad människan och naturen bedöms kunna utstås för utan att ta allt för stor skada. Kommuner ska i sin översiktsplan ta hänsyn till de miljökvalitetsnormer som finns, det vill säga för utomhusluft, omgivningsbuller och vattenkvalitet.

Luft

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska beakta behovet av gång- och cykelbanor i den fysiska planeringen samt underlätta för kollektivt resande

Det finns miljö kvalitetsnormer för utomhusluft för både människors hälsa och för skydd av växtlighet. Det finns både målsättningsnormer och gränsvärdesnormer. Berörda föroreningar inkluderar bland annat partiklar, tungmetaller och några organiska föreningar.

Generellt i länet kommer en stor del av luftföroreningarna från vägtrafik och vedeldning. Småskalig vedeldning är en betydande källa till luftföroreningar. Vid ofullständig förbränning bildas bland annat benso(a)pyren, B(a)P, som är en luftförorening med stor hälsopåverkan. Den småskaliga vedeldningen är den dominerande källan till B(a)P i Sverige. Till skillnad från vägtrafiken är problemen inte knutna till storstäderna, utan småhusområden i mindre kommuner i inlandet och Norrland. Generellt är nyare braskaminer och eldstäder mycket mer miljövänliga än äldre modeller.

Kommunen har gjort en objektiv skattning av luftkvaliteten som uppdateras varje år. Skattningen från 2019 visar att miljö kvalitetsnormerna och utvärderingströsklarna inte överskrider i Härjedalens kommun. Några behov av kontinuerliga mätningar bedöms därmed inte föreligga.

Den övergripande planeringen för att bibehålla en god luftkvalitet inriktas på att minimera uppkomsten av partiklar och andra luftföroreningar. Det kan bland annat göras genom att uppmuntra människor att åka kollektivt, gå och cykla. Den grundläggande principen är att förtäta i lägen med gångavstånd till kollektivtrafik och service och på så sätt minska bilanvändandet.

Vatten

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska fortsätta med kalkningsverksamheten för att motverka försurning.
- Miljö kvalitetsnormer för vatten ska beaktas i arbetet med detaljplaner och exploateringar.

Miljö kvalitetsnormer för vatten upprättas utifrån den kvalitet som ett vatten ska ha för att värna växt- och djurliv, samt för att säkerställa tillgången till rent vatten för dricksvattenproduktion. Det akvatiska ekosystemet är ofta känsligare för störningar än människan är. Därför ställer miljö kvalitetsnormerna i många fall högre krav på vattnets kvalitet än vad som ställs utifrån ett dricksvattenperspektiv.

Vattnets kvalitet mäts i ekologisk status, där kvalitetskravet för de flesta av kommunens vattenförekomster är att de ska uppnå ”god ekologisk status senast 2021”. För vissa gäller tidsfristen 2027. En del vatten i kommunen som är utbyggda för storskalig produktion av vattenkraft klassas som så kallade kraftigt modifierade vatten. För dessa gäller speciella normer med lägre ställda krav.

De flesta av vattendragen och sjöarna i kommunen uppnår inte god ekologisk status på grund av att de är påverkade på olika sätt. Dels fysiskt, av

olika former av vandringshinder, av påverkan på vattendragets form och struktur, eller hydrologiskt till följd av reglering, vattenkraftproduktion eller vattenuttag. Vattenförekomsterna kan också vara kemiskt påverkade av försurande nedfall, tungmetaller eller andra miljögifter.

Inom delar av kommunen, främst i vissa fjällområden förekommer problem med försurning. Problem med förhöjda halter av näringsämnen kan förekomma lokalt men är generellt inget betydande problem i kommunen. Samtliga grundvattenmagasin i kommunen har god kvantitativ och kemisk grundvattenstatus.

En god avloppsvattenhantering och tillsyn över anläggningar är viktigt för att minska risken för att vattenkvaliteten försämras. I det arbetet är kommunens VA-plan ett viktigt instrument för planering och inventering. Kommunen kommer också att arbeta fram en dagvattenstrategi som ska vägleda i arbetet med att minska den bebyggda miljöns påverkan på yt- och grundvatten. Vidare avser kommunen att fortsätta sitt pågående kalkningsarbete för att minska effekterna av surt nedfall.

I kommunen finns ett antal förorenade områden och pågående miljöfarliga verksamheter. God övervakning och saneringsåtgärder krävs för att minska tillförseln av miljö- och hälsoskadliga ämnen till sjöar och vattendrag.

Buller

STÄLLNINGSTAGANDE

- I samband med planering eller bygglovsgivning för bostäder och andra verksamheter bör en analys av framtida bullervärden i förhållande till planerad bebyggelse tas fram om det inte kan anses onödigt med hänsyn till bullersituationen. Bulleranalysen bör vid behov även utreda lämpliga bulleråtgärder.
- Ny bebyggelse ska planeras så att gällande riktvärden för vibrationer inte överskrids.
- Vid planering eller byggande i närheten av Inlandsbanan, flygplatser och vältrafikerade vägar bör analys av framtida buller och vibrationsnivåer göras, om det inte bedöms uppenbart onödigt.

Mycket av det människor uppfattar som buller orsakas av mänskliga aktiviteter såsom ljud från väg, järnväg och industri. Störningarna kan uppstå direkt, till exempel genom att vi blir störda i sömnen, men de har också en långsiktig påverkan. Buller och vibrationer är generellt sett inget stort problem i Härjedalens kommun, men behöver beaktas vid detaljplanering och nybyggnation.

I mindre kommuner, såsom Härjedalens kommun, ska man sträva efter att begränsa omgivningsbuller. Små kommuner omfattas av bullernormen i de områden som störs av buller från större vägar (över 3 miljoner fordon per år), järnvägar (30 000 tåg per år) och civila flygplatser (över 50 000 flyg rörelser per år).

Utbyggnad enligt de fördjupade översiktsplanerna som finns i kommunen kommer att medföra ökad trafik, men bedöms sammantaget inte bli av den omfattningen att miljö kvalitetsnormen för buller enligt kapitel 5 miljöbalken kommer att överstigas.

Översvämning

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska planera för byggnader och anläggningar med respektavstånd till vatten.
- Särskilda utredningar kan krävas vid exploatering intill reglerade vattendrag och där kraftproduktion förekommer.
- Kommunen ska planera med hänsyn till klimätförändringens effekter på markförhållanden samt till översvämningssrisker och dagvattenhantering, både i översiktlig och detaljerad planering av bebyggelse och övrig samhällsstruktur.
- Kommunen ska ta fram en dagvattenstrategi.

Översvämningar kan inträffa vid långvariga regn, kraftiga skyfall, ovanligt höga flöden i vattendrag eller ovanligt höga nivåer i sjöar. Vid översvämningar stiger vattennivån så mycket att normalt torra landområden ställs under vatten. I framtiden förväntas översvämningar bli mer vanligt till följd av klimätförändringar. Översvämningar kan orsaka stora materiella skador där bebyggelse, vägar, elförsörjning, vattenförsörjning och avloppshantering påverkas.

Vid långvariga regn mättas marken, vilket leder till ökad ytavrinning. Hårdgjorda ytor (till exempel asfalterade ytor) minskar markens infiltrationskapacitet vilket innebär att mer vatten rinner av från ytan, framför allt i samband med intensiva regn eller skyfall.

En god dagvattenhantering är viktig för att minska risken för översvämningar i tätorter och i nya exploateringsområden där hårdgjorda ytor förändrar avrinningsmängder och flödesmönster. Kommunen ska därför arbeta för att ta fram en dagvattenstrategi (se Teknisk försörjning – Dagvatten). Höga flöden och ökad ytavrinning kan orsaka erosionsskador. Erosion kan orsaka sättningar i marken, men även utlösa skred, ras och slamströmmar vilket kan få stora konsekvenser (se vidare under ras, skred och erosion).

Lokalisering av byggnader – minska riskerna

Vid byggnation och planläggning i närheten av vatten ska hänsyn tas till översvämningssrisker. Risken för olyckor och skador i samband med översvämningar påverkas av hur bebyggelse och infrastruktur lokaliseras. Bebyggelse och infrastruktur som ligger på låg höjd i närheten av vattendrag och sjöar är mer exponerade.

För att minimera konsekvenserna av översvämningar längs vattendrag bör byggnader och anläggningar placeras med respektavstånd till vatten. Vid reglerade vattendrag och där kraftproduktion förekommer är det särskilt viktigt. Om anläggningens avbördningskapacitet är otillräcklig kan det leda till översvämning i magasinet som i förlängningen kan orsaka dammbrott. En särskild utredning har tagits fram som visar vilka konsekvenser ett dammbrott i Ljusnan kan få.

Respektavstånd från vatten

För att kunna bedöma och hantera riskerna kopplade till översvämning kan olika flödessituationer beräknas och visualiseras på karta. Vilken flödessituation som används beror på vad den ska användas till.

I simuleringar av extrema flödesscenarion används ett så kallat beräknat högsta flöde. I den tillhörande kartan illustreras ett sådant scenario inräknat dammbrott i Ljusnans kraftverksdammar. Nya samhällsviktiga verksamheter ska lokaliseras utanför utbredningsområdet för sådana översvämningar och befintliga samhällsviktiga verksamheter som är lokaliserade inom utbredningsområdet ska säkras.

Exempel på samhällsviktig verksamhet: sjukhus, akuttjänstgörande polis och räddningstjänst, omsorg av utsatta grupper (äldreboende, LSS-boende med flera), vatten- och avloppsanläggningar, avfallsanläggningar, miljöfarlig verksamhet klass A, B och C, livsmedelsgrossister, anläggningar för radio och TV, anläggningar för elförsörjning och elektroniska kommunikationer.

Övrig bebyggelse omfattas inte av ovanstående krav men ska lokaliseras utanför områden som riskerar att översvämmas vid höga flöden. Där används flöden med återkomsttid på 100 år som referens. Områdets lämplighet för bebyggelse prövas i samband med planläggning och bygglov.

Exempel på övrig bebyggelse: Bostäder, handel, kontor, skolor, förskolor, uthus, garage, förråd. Exempel på verksamheter vid vatten: Båthus, bastu, och byggnader för friluftslivet till exempel vindskydd.

Översvämningsbenägna vattendrag och närliggande orter

Överhogdal, Ytterhogdal, Lillhärdal och Vemdalen är orter där det finns erfarenhet av översvämningar.

Överhogdal: Längs Hoan genom Överhogdals samhälle blir det översvämningar vid häftig snösmältning och stora regnvattensflöden.

Ytterhogdal: Längs Hoan och Kyrksjöns stränder vid översvämningar vid snösmältning och häftiga regnvattenflöden.

Lillhärdal: Härjeån och Blådjän översvämmas delar av Lillhärdal vid stora flöden. Dessutom översvämmas området längs Härjeån när isproppar bildas. Åtgärder som muddring har vidtagits för att minska riskerna för isproppar.

Vemdalen: Norrveman översvämmas årligen vid snösmältning och stora regnvattenflöden på sträckan genom Vemdalens by. På grund av de geologiska förutsättningarna eroderar åns stränder kraftigt och risk föreligger att åfåran ändrar sin sträckning. Åtgärder i form av erosionsskydd har utförts på de mest känsliga sträckorna.

Övriga vattendrag: Eftersom risken för höga vattenflöden sannolikt har ökat under senare år och framåt i tiden kan öka ytterligare, finns risk för höga flöden i andra vattendrag än de ovan redovisade. I varje bygglovsärende nära sjöar och vattendrag ska det därför alltid bedömas om risk för översvämning föreligger.

Översvämningar och förorenad mark

En risk vid översvämning är att föroreningar i förorenade områden frigörs på grund av att vattennivån ökar. Risken för frigörelse av föroreningar är således störst för de förorenade områden som finns i närheten av vattendrag och sjöar. Även om riskklassen för dessa områden är låg kan det på grund av översvämningsrisken vara relevant att prioritera dessa när efterbehandlingsåtgärder ska påbörjas (se Förorenad mark).

Markstabilitet

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen ska planera med hänsyn till klimatförändringens effekter på markförhållanden, se till översvämningsrisker och dagvattenhantering på lång sikt både i översiktlig och detaljerad planering av bebyggelse och övrig samhällsstruktur.
- Vid framtagande av detaljplaner ska geotekniska förhållanden behandlas. Bedömning av markens stabilitet får inte hänskjutas till bygglovsskedet.
- Vid planläggning ska kommunen vara noga med att spara vegetation i nya planområden för att hantera dagvatten och för att inte försämra markens stabilitet. Därmed kan risken för ras och skred motverkas.

Skred och ras kan uppstå både av naturliga skäl och på grund av människans påverkan på naturen. Ofta handlar det om en kombination av flera faktorer. Störst risk för skred och ras är det i jordslänter som innehåller jordlager med låg hållfasthet och i bergslänter med svagheter i berggrunden. Beroende på jordart kan det finnas risk för skred, ras, slamströmmar eller raviner. Jordarterna i Härjedalen har i mycket stor utsträckning bildats i samband med den senaste landisens avsmältning. Hela kommunen ligger över högsta kustlinjen (HK) och inom den så kallade norra Sveriges inlands- och fjällregion.

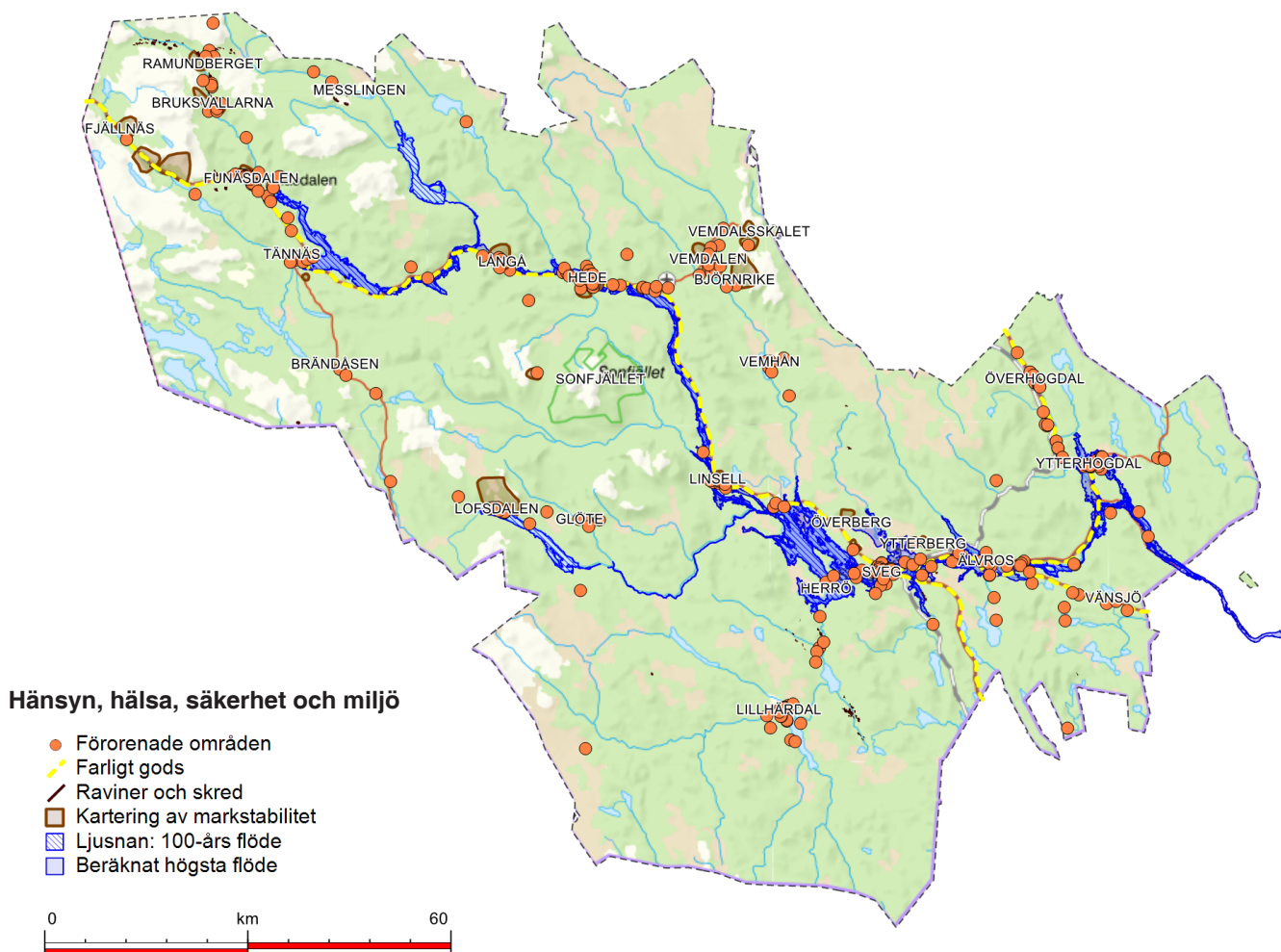
Tidigare snösmältning och större nederbördsmängder till följd av klimatförändringar kan ge upphov till höga flöden, såväl i större som mindre vattendrag. Detta kan innebära erosion och rasrisker i vattendragens närhet.

Skred

I slänter med grova jordar föreligger risk för skred (moränskred) när jorden har vattenmättats till följd av kraftig nederbörd eller i samband med snösmältning. Beroende på förutsättningarna i området och jordarten kan slamströmmar bildas. Det sker oftast i långa, branta slänter bestående av morän, där vattenmättade jordmassor från ett skred fortsätter att strömma nedför slänten. I fjällregionen, där sluttningarna är branta och morän är den vanligaste jordarten, förväntas en ökning av nederbörden och av antalet dagar med extrem nederbörd. Det innebär att risken för slamströmmar förväntas öka.

Ett antal avgränsade områden i Härjedalen har relativt nyligen, 2013 - 2014, undersökts översiktligt av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Statens geotekniska institut (SGI) med avseende på stabilitetsförhållandena i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord. Dessa områden finns redovisade i kartan och rapporten i sin helhet finns som planeringsunderlag.

I finkornigare jordar ökar risken för skred i samband med kraftig nederbörd, antingen på grund av erosion i närliggande vattendrag (som fungerar som motvikt), på grund av att portrycket i jordlagren blir för högt, eller på grund av växlingar mellan extremt hög och normal vattennivå i ett vattendrag. Dessa jordar är mer skredkänsliga och ravinbildande än grövre sediment.

Ras

Ett ras inträffar när en massa av sand, grus, sten eller block eller när en del av en bergsslänt kommer i rörelse. I ett ras rör sig, till skillnad från ett skred, de enskilda delarna i massan fritt i förhållande till varandra. Det är således ingen sammanhängande jordmassa i rörelse som vid ett skred. Bergras kan inträffa i branta bergsslänter med uppsprucket eller vittrat berg. Bergets hållfasthet försämras successivt av exempelvis frostsprängning, vittring och urspolning av material längs sprickor. Jordras är vanliga längs vattendrag där åar och älvar har skurit sig ned i sandlager vilket försämrar markstabiliteten.

Tiäle

Under vintern fryser vattnet i marken och tjäle bildas. Tjäl djupet beror på lufttemperaturen, markens egenskaper och eventuellt snödjup. När markvattnet fryser ökar volymen, vilket gör att tjälen kan lyfta marken. Hur mycket marken expanderar beror på vattenmängden i jorden och jordtypen. Fenomenet kan orsaka skador på vägar eller sättningar hos byggnader. Särskilt tjälkänsliga är siltjordar. I västra Härjedalen har man påträffat permafrost lokalt.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna förväntas påverka flera faktorer som direkt påverkar markstabiliteten. Förlust av vegetation, förhöjd grundvattennivå och förhöjt porttryck, ökad avrinning och slänterosion, ökad frekvens och omfattning av översvämningar och ökad jordtemperatur lyfts fram som särskilt viktiga faktorer. Ökad nederbörd, avrinning och intensiva regn

förväntas öka risken för ras, skred och slamströmmar i kommunen. Det är viktigt att ha i åtanke vid detaljplanering och bygglovgivning. Även den tilltänkta byggnationens livslängd ska beaktas i det skedet.

Förebyggande åtgärder

Det finns många metoder för att förebygga ras och skred. Etablering av ny vegetation eller bevarande av befintlig vegetation vid exploatering minskar risken för skred, ras och slamströmmar. Det är också viktigt att de geologiska grundförhållandena utreds så att ny bebyggelse kan placeras där det är lämpligt och på sådant vis att jordens bärighet inte överskrids. En bedömning av markens stabilitetsförhållanden genom en geoteknisk utredning kan användas för att upptäcka och förebygga risker samt för att införa eventuella restriktioner för markanvändning om det föreligger risk för ras, skred och slamströmmar. Det är viktigt att en översiktlig kartering av markstabiliteten i raviner och slänter i kommunen utförs

Exploatering med nya hårdgjorda ytor kan förändra avrinningsmönster och förändra dagvattenmängderna. Det kan påverka markstabiliteten negativt men genom en god dagvattenplanering och genom att exempelvis bevara vegetation i exploateringsområdet kan riskerna för det minimeras (se Teknisk försörjning – Dagvatten).

I kommande bygglov och detaljplanearbeten ska alltid skred, ras, erosion och slamströmmar särskilt beaktas. Geotekniska undersökningar ska utföras inför planläggning om det inte är uppenbart att det inte är nödvändigt. Den geotekniska undersökningen ska innehålla:

- Information om vilka geotekniska förhållanden och förutsättningar som finns i området med hänsyn till skred och ras i jord och berg, blocknedfall, erosion, översvämning och områden med begränsad byggbarhet till följd av komplicerade geotekniska förhållanden.
- Riktlinjer för eventuella restriktioner med hänsyn till geotekniska förhållanden.
- Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska förhållandena.
- Bedömning av påverkan på stabilitet och risk för erosion vid borttagning av vegetationen i eller ovanför brant sluttande terräng, vilket ofta är en konsekvens av en exploatering.

RIKTLINJER BEBYGGELSE

Riktlinjerna i detta avsnitt av planen gäller generellt utanför detaljplanelagda områden och ligger till grund för planläggning och bygglovsprövning.

RIKTLINJER BEBYGGELSE

PRÖVNING GENOM FÖRHANDBESKED, BYGGLOV ELLER DETALJPLAN

STÄLLNINGSTAGANDE

- Ny byggnation eller större kompletteringar ska prövas utifrån kommunalekonomiska utgångspunkter. Kommunens serviceplan utgör ett underlag i dessa lämplighetsprövningar.
- Förtätningar eller förändringar inom befintlig bebyggelsestruktur i områden som ligger utanför fördjupad översiktsplan kan prövas genom detaljplan. Enstaka kompletteringar kan om så bedöms lämpligt prövas med förhandsbesked och/eller bygglov.
- Ny byggnation eller åtgärder till följd av den, exempelvis vägar, kraftledningar eller liknande får inte medföra att friluftsliv-, natur eller kulturvärden av stor betydelse förstörs.
- Ny byggnation utanför planlagda områden bör lokaliseras så att antalet utfarter mot allmän väg begränsas.
- Vägar ska utföras i enlighet med kommunen styrande dokument för enskilda vägar.

Den grundläggande förutsättningen i plan och bygglagen för att ta mark i anspråk för bebyggelse är att marken är lämplig för ändamålet. Det kan prövas genom upprättande av detaljplan, områdesbestämmelser, förhandsbesked eller bygglov. I vissa fall som redovisas i plan- och bygglagen 9:e kapitel krävs alltid att lämpligheten av markens användning prövas i en detaljplanprocess innan bygglov kan beviljas.

Kommunen har ett omfattande landsbygdsboende där flera byar har en svag befolkningsutveckling. Kommunen önskar en bättre utveckling i dessa bygder och ett tillvaratagande av småskalighet och kombinations-sysselsättning. Kommunen är därför principiellt positiv, efter lämplighetsprövningar, till etablering av permanentbostäder inom kommunen.

Kommunen har en antagen serviceplan som redovisar den kommunala och kommersiella servicen som finns inom kommunen. Planen anses kunna ligga till grund för att göra lämplighetsprövningar ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, av tillkommande bebyggelse på landsbygden. Ny bebyggelse eller större kompletteringar ska prövas dels utifrån rådande lagstiftning men även utifrån kommunalekonomiska utgångspunkter. Med det menas exempelvis tillgängligheten till befintlig infrastruktur (exempelvis vägar, vatten och avlopp), kommunal avfallshantering, kommunal och kommersiell service samt skolskjuts med mera. Inom områden med fördjupade översiktsplaner prövas tillkomsten av ny bebyggelse med hjälp av riktlinjerna i respektive fördjupad översiktsplan.

VATTEN- OCH AVLOPPSFRÅGOR

STÄLLNINGSTAGANDE

- Alla fastigheter med behov av avloppsförsörjning ska ha en anläggning som är godkänd enligt miljöbalken.
- Samtliga detaljplaner och fördjupade översiktsplaner ska innehålla en VA-utredning och en dagvattenutredning innan de fastställs.
- Vid förtätning kan gemensamma lösningar för vatten och avlopp komma att krävas.
- Utformningen och utförandet av enskilda anläggningar eller servisledningar som ansluts till kommunal anläggning för vatten och avlopp, ska granskas och kontrolleras i enlighet med kommunens styrande dokument.
- Slutna avloppssystem med tank medges endast efter särskild prövning och inom områden där annan lösning inte är möjlig.
- Bebyggelse får inte ske intill reningsanläggningar. Generellt kan inte restriktionsavståndet till befintliga anläggningar anges, men inom avståndet 1 kilometer bör stor återhållsamhet iakttas. Vid prövning av ny bebyggelse skall topografi, insynsförhållanden, förhärskande vindriktning och markbeskaffenhet noggrant beaktas. Riskerna för t ex nedskräpning, lukt, rök, brandfara, förorening, smittspridning etc. kan föranleda ett ökat restriktionsavstånd.

Vid förhandsbesked, bygglov eller detaljplanering för ny bebyggelse ska stor vikt läggas vid hur vatten och avlopp kan lösas. Om förutsättningar för att anordna en godtagbar lösning för vatten och avlopp inte finns, kan inte bebyggelse komma till stånd.

För Härjedalens kommun finns en särskild VA- plan som är vägledande i frågor gällande vatten och avlopp.

FRITIDSHUSBEBYGGELSE

STÄLLNINGSTAGANDE

- Fritidshusområden får inte utvecklas så att en förtätning eller intensivare användning av ett område medför sanitära olägenheter. Vid förtätning krävs samordnad vattenförsörjning och godkänd avloppsanläggning.
- Inom fritidshusområden utanför detaljplan ska bedömning av tillkommande bebyggelse ske utifrån befintlig bebyggelse och landskapsbild. Byggnadsyta och volym bör inte överstiga vad som kan anses skäligt med hänsyn till den omgivande miljön och bebyggelsens ändamål.

Härjedalen är en av de kommuner i Norden som har störst andel fritidshus. Kommunen erbjuder många vackra platser som är lämpade för fritidshusbebyggelse. Kommunen har generellt en positiv syn på tillkommande fritidshusbebyggelse, men fritidshus bör normalt inte tillåtas inom tätorternas centrala delar eftersom det kan medföra att delar av tätorten består av "svarta hus" som endast nyttjas liten del av året.

RANDBEBYGGELSE

STÄLLNINGSTAGANDE

- Bebyggelsen bör samlas i grupper, åtskilda av obebyggda partier som medger genomsläpp, naturupplevelser från vägen, rekreation etc.

Bebyggelse utanför tätorter ska inte tillåtas växa ihop till långa band längs vägar, sjöar och vattendrag. Det gäller inte inne i byar där det traditionella bebyggelsemönstret ofta innebär att bebyggelse placerats längs byvägar-na.

BEBYGGELSENS UTFORMNING

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att bebyggelsens utformning är viktig för att tillvarata kommunens utvecklingsförutsättningar och landskaps särskilda profil. Utformningsfrågor ska fortsatt särskilt beaktas vid bygglovsprövning och detaljplanering. Den enskilda platsens bebyggelse, tradition och kultur bör vara vägledande för diskussioner kring byggnaders utformning i respektive bygglov och detaljplan.

I plan och bygglagens 8:e kapitel anges bland annat att byggnader ska ha en god form, färg och materialverkan. Det finns också krav på enskilda byggnaders utformning och placering i förhållande till stads- och landskapsbilden, natur och kulturvärdena på platsen och intresset av god helhetsverkan (plan och bygglagen 2:6). Bestämmelserna gäller vid nybyggnation, tillbyggnad och ombyggnad.

I kommunen finns ett designprogram som reviderades 2006. Programmet har fått kritik från bland annat Länsstyrelsen då programmet enbart har sin utgångspunkt i fjäll- och skogsbondens byggnadskultur. Härjedalens byggnadskultur erbjuder betydligt fler berättelser och en större mångfald. Kommunen har därför valt att inte använda designprogrammet som styrdokument och programmet upphör att gälla i och med att denna översiktsplan antas.

FJÄLLNÄRA BEBYGGELSE

STÄLLNINGSTAGANDE

- Kommunen anser att fjällområdena utgör värdefulla områden i enlighet med PBL 9:4d samt 8:13 vilket medför att bygglov krävs för attefallsåtgärder.
- Kommunen generellt är negativ till bebyggelse eller anläggningar nära fjället samt i den närmsta fjällskogszonen, utom för friluftslivets eller allmänhetens behov. Jakt- och fiskestugor samt båthus för markägares behov är undantagna.

Fjällområdena är ur ett nationellt och internationellt perspektiv ett värdefullt natur- och kulturlandskap med mycket höga upplevelsevärden.

Dessa spelar en viktig roll för både kommunens medborgare och besökare. Fjällområdena med sitt säregna landskap används till stor del för rekreation, socialt umgänge och för att knyta an till vår kultur och historia.

Kalfjället och björkskogszonen närmast kalfjället utgör känsliga områden både avseende landskapsbilden och naturtyp. Lokalisering, anpassning till landskapsbilden, volym och utformning är faktorer som noggrant måste studeras och utredas om eventuell bebyggelse ska kunna komma till stånd.

För att främja de nationella miljömålet storslagen fjällmiljö samt värna om de många riksintressen som täcker fjällområdena är kommunen generellt restriktiv till bebyggelse som kan upplevas som granne med kalfjället. Med det menas att kommunen generellt är negativ till ny bebyggelse eller anläggningar nära fjället samt i den närmsta fjällskogszonen, utom för friluftslivets eller allmänhetens behov. Mindre jakt- och fiskestugor samt båthus för markägares behov, är undantagna. En precis avgränsning för hur högt ny bebyggelse kan tillåtas är svår att göra generellt. Kommunen anser att en bedömning utifrån försiktighetsprinciperna får göras i varje enskilt fall.

Inom kalfjällsområdena och den närmsta björkskogszonen gäller inte bygglovsbefrielse för attefallsåtgärder eftersom kommunen anser att områdena är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk och miljömässig synpunkt i enlighet med plan- och bygglagen 9:4d samt 8:13. En precis avgränsning av dessa områden är svår att göra och därför krävs det att nämnden gör en bedömning i varje enskilt fall.

SAMMANHÅLLEN BEBYGGELSE

Definitionen av sammanhållen bebyggelse är att den består av minst två tomter, som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark. Bebyggelsen ska bestå av minst tre byggnader.

Utanför område med detaljplan är vissa åtgärder undantagna från lov- och anmälningsplikt. Undantagen gäller dock inte inom ”sammanhållen bebyggelse där bygglov eller anmälan behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen”. För att avgöra om dessa åtgärder kräver bygglov eller anmälan måste det först avgöras om tomten ligger inom ”sammanhållen bebyggelse”. Om tomten gör det måste det sedan avgöras om den ligger inom ”en sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen”. Att tomten ligger inom sammanhållen bebyggelse betyder alltså inte att det per automatik krävs bygglov eller anmälan.

En bebyggelse är ”sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen” om båda nedanstående kriterier är uppfyllda:

- En bebyggelsegrupp som består av minst 10-20 hus
- De bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt.

Med ”hus” avses bostadshus men även andra byggnader som inte är komplementbyggnader till bostadshus, till exempel butiker och industribyggnader.

Om de två ovanstående kriterierna är uppfyllda innebär det att all ny-, om- och tillbyggnad kräver bygglov med undantag av jord- och skogsbrukets ekonomibyggnader som är befriade. Till jord- och skogsbrukets ekonomibyggnader räknas byggnader som är direkt kopplade till jord- eller skogsbruket. De jord- eller skogsbruksverksamma personernas bostäder, gäststugor eller personbilsgarage räknas inte som ekonomibyggnader.

Tillbyggnad utanför områden med sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen.

Utanför områden med "sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen" gäller vissa generella undantag från bygglov- och anmälningsplikten.

- tillbyggnaden ska göras utanför ett område med detaljplan
- det ska finnas ett befintligt en- eller tvåbostadshus
- tillbyggnaden ska vara liten (om tillbyggnaden/-erna tillsammans dominerar över bostadshuset krävs bygglov)
- den ska placeras minst 4,5 meter från gräns
- att tillbyggnaden inte kräver bygglov enligt de områdesbestämmelser som gäller för området

Plan- och bygglagen sätter ingen begränsning till att det endast får uppföras en tillbyggnad. Flera mindre tillbyggnader kan dock medföra att tillbyggnaderna tillsammans dominerar över det ursprungliga bostadshuset. Vid bedömningen av om en tillbyggnad är bygglovsbefriad ska därför inte enbart den aktuella tillbyggnaden beaktas. En sammantagen bedömning av om tillbyggnaderna tillsammans dominerar över byggnadens ursprungliga utformning måste göras. Om tillbyggnaderna tillsammans dominerar över bostadshuset innebär det att den aktuella tillbyggnaden inte kan göras utan bygglov.

Härjedalens kommun har tagit beslutat (§ 283 1990-06-14) om riktlinjer för hur stor en bygglovsbefriad tillbyggnad får vara i förhållande till det befintliga bostadshuset.

- att mindre tillbyggnad högst får omfatta 40% av befintligt bostadshus byggandsyta,
- att antalet våningar inte överstiger befintlig bostadsbyggnad,

Riktlinjerna kan vara till hjälp både för handläggare och för byggherrar. Riktlinjen är dock inte juridiskt bindande. En bedömning om tillbyggnaden uppfyller kraven för lovbeFrielse måste därför göras i varje enskilt fall.

Trots ovan beskrivna lagar och regler får man till en- eller tvåbostadshus göra en så kallad "attefallstillbyggnad" på max 15 m² utan bygglov men den kräver en anmälan, startbesked och slutbesked från byggnadsnämnden.

Även om tillbyggnaden inte kräver bygglov eller anmälan kan andra tillstånd, dispens eller anmälan enligt annan lagstiftning krävas. Det kan exempelvis vara strandskyddsdispens, tillstånd för åtgärder inom vägområde eller för att vidta åtgärder nära allmän väg. Om man i tillbyggnaden installerar en eldstad, rökkanal, anordning för ventilation eller anläggning för vattenförsörjning eller avlopp, kan en anmälan krävas för en sådan åtgärd. Det är alltså inte tillbyggnaden som är anmälningspliktig utan det är åtgärden i tillbyggnaden som kräver en anmälan.

Komplementbyggnader utanför områden med sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen.

Utanför områden med sådan sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen gäller vissa generella undantag från bygglov- och anmälningsplikten gällande uppförande av komplementbyggnader till en och tvåbostadshus.

Följande kriterier måste vara uppfyllda för att en komplementbyggnad ska kunna uppföras utan bygglov:

- åtgärden ska göras utanför ett område med detaljplan
- komplementbyggnaden byggs utanför ett område med "sammanhållen bebyggelse där bygglov krävs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen" det ska finnas ett befintligt en- eller tvåbostadshus
- komplementbyggnaden ska inte dominera över bostadshuset
- komplementbyggnaden ska vara fristående
- den ska placeras i omedelbar närhet till en- eller tvåbostadshuset
- den ska placeras minst 4,5 meter från gräns
- att komplementbyggnaden inte kräver bygglov enligt de områdesbestämmelser som gäller för området

I Härjedalens kommuns beslutade riktlinjer § 283 1990-06-14 finns angivet hur stor en bygglovsbefriad komplementbyggnad får vara:

- fristående uthus får högst uppgå till 50m²,
- fristående gäststuga eller liknande högst får uppgå till 30m².

Riktlinjerna är inte juridiskt bindande och därför krävs att en bedömning görs i varje enskilt fall. Komplementbyggnaden får inte vara så stor att den dominerar över det tidigare byggnadsbeståndet på fastigheten. Detta innebär att bygglovsbefriade komplementbyggnader trots kommunens beslut kan vara olika stora beroende på hur stort det befintliga bostadshuset är.

ANDRA BYGGLOVSBEFRIADE ÅTGÄRDER

STÄLLNINGSTAGANDE

- Bedömningar om tillbyggnader eller komplementbyggnader uppfyller kraven för lovbeFrielse måste göras i varje enskilt fall.

Trots ovan beskrivna lagar och regler får man till en- eller tvåbostadshus utanför detaljplan även uppföra attefallshus och friggebod utan bygglov. Ett Attefallshus är en bygglovsbefriad komplementbyggnad eller komplementbostadshus som får vara max 25 m². Om attefallshuset ska användas som komplementbostadshus krävs alltid anmälan. Vissa Attefallsbyggnader kan dock bli befriade från anmälan beroende på placering och omgivande bebyggelse. Om man i byggnaden installerar en eldstad, rökkanal, anordning för ventilation eller anläggning för vattenförsörjning eller avlopp, kan en anmälan krävas för en sådan åtgärd. Det är alltså inte byggnaden som är anmälningspliktig utan åtgärden i byggnaden som kräver en anmälan.

Även om byggnaden inte kräver bygglov eller anmälan kan alltså andra tillstånd, dispens eller anmälan enligt annan lagstiftning krävas. Det kan exempelvis vara strandskyddsdispens, tillstånd för åtgärder inom vägområde eller för att vidta åtgärder nära allmän väg.

